Дачникам садівникам городникам

5 • 2004
Травень

ДІМ • САД • ГОРОД

Всеукраїнський щомісячний журнал

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

ПРАВО НА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ ДО 2 га

Ось уже кілька місяців читаю вашу рубрику "Юридичні консультації" в журналі "Дім, сад, город" й дуже вдячна за вашу працю.

Оскільки у нашому районі та й зокрема у нашому селі не можливо одержати потрібну інформацію, то вирішила звернутися до Вас.

Річ у тім, що я не можу зрозуміти закон про розширення земельної ділянки для ведення господарства до 2 га.

Мені 27 років, земельного паю не маю, безробітна, у колгоспі не працювала, зараз доглядаю за сестрою інвалідом дитинства І групи. Фінансовий стан важкий, вона отримує 86 грн., я за догляд – 5,60 грн.

Три роки тому ми купили хату, оформили документи й після того у сільраді попросили для підтвердження мої документи, після чого у моєму паспорті записали, що (оскільки хата на мені) мені у безоплатну власність надається ділянка 0,48 га, з яких 0,25 га під хату та 0,23 га під город.

Разом зі мною живе сестра та батько пенсіонер. Він має земельний пай, але в іншому селі. І сестра, і батько прописані у моїй хаті.

Мої запитання такі: чи маю я право на розширення ділянки до 2 га? Чи ці 2 га надаються тільки власнику хати (на усіх), чи на кожного по 2 га, й у випадку, коли батько має пай, то що це змінює? Також, чи 0,25 га під хату теж ураховуються у 2 га?

Прошу також відповісти, з якого фонду повинні виділятися ці ділянки землі та які документи треба оформити, щоб бути справжнім власником цієї землі?

Чи мають право у сільраді відмовити у розширенні ділянки?

Переконливо прошу й наперед дякую Вам за допомогу.

З повагою й подякою

ваша читачка Тетяна.
Одеська обл.

Особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка здійснюється фізичною особою індивідуально або особами, котрі перебувають у сімейних чи родинних стосунках і спільно проживають, з метою задоволення власних потреб у сільськогосподарській продукції, а також реалізації її надлишків.

Для ведення особистого селянського господарства надається безплатно земельна ділянка розміром не більше 2 га (ст.3 Закону України "Про особисте селянське господарство").

Громадяни, які реалізували своє право на безоплатну приватизацію земельної ділянки для ведення особистого підсобного господарства в розмірі менше 2 га, мають право на збільшення земельної ділянки в межах до 2,0 га.

Земельна ділянка для ведення особистого селянського господарства може бути власністю однієї особи або спільною сумісною чи спільною частковою власністю членів особистого селянського господарства.

Розмір земельної ділянки особистого селянського господарства може бути збільшений у разі отримання у натурі (на місцевості) земельної частки (паю) або спадкування її членами особистого селянського господарства.

У разі виходу з особистого селянського господарства кожен член господарства має право на виділення належної йому земельної ділянки в натурі.

Отже, ви маєте право на розширення земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства до 2 га. До розміру земельної ділянки входить і ділянка під будівлями.

Для розв'язання питання про розширення земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства Ви можете звернутися до місцевої ради з відповідною заявою.

ПРАВО НА ОРЕНДУ ЗЕМЛІ

Питання, які я хочу винести на сторінки журналу до рубрики "Юридичні консультації", певен, цікавлять не тільки мене.

У 1998 році помер мій батько, а в 1999-му померла й мати. На той час земля у товаристві, де проживали батьки, була розпайована, оформлені й державні акти, але на руки їх людям не видавали, їх зберігали в конторі товариства.

Після смерті батьків я звернувся до керівника товариства, щоб видав мені акти для оформлення спадщини, але він відмовив.

Нас у батьків було троє дітей. Він сказав, щоб приїхали всі разом і потім, мовляв, видам акти. Тривалий час у нас не було можливості зібратися разом і через це ми раніше не могли оформити спадщину. Лише в цьому році ми її оформили.

Прошу проконсультувати, як повинні оплатити мені за оренду землі за всі ці роки.

Батьки договору на оренду не складали, в той час ніяких виплат ще не здійснювали, а земля увесь цей час перебувала в товаристві, яке й користувалося нею.

П.І.Рожко,
Мала Нехвороща, Машівський р-н,
Полтавська обл., 39451

Чи правильно це?

Ми здали землю, тобто паї орендареві в оренду на 5 років за угодою. Він нам дає зерно. Торік, наприклад, дав усе зерно, а цього року узяв з нас по одному центнеру на податок.

Є у нас ще троє орендарів, то вони видали увесь хліб і нічого не брали на податок з тих власників землі, що здали свої паї в оренду.

Ми пенсіонери. Будь ласка, поясніть нам, як воно має бути.

В. Зіньковський,
с.Озеряни, Борщівський р-н, Тернопільська обл.

Землекористування в Україні є платним.

Справляння плати за землю здійснюється відповідно до закону України "Про плату за землю".

Плата за землю стягується у вигляді земельного податку або орендної плати.

Платником за землю є власники і землекористувачі, у тому числі орендарі, тобто фізичні чи юридичні особи, яким земельна ділянка передана на умовах оренди.

Договір оренди земельної ділянки є угодою сторін, згідно з якою орендодавець (власник земельної ділянки) за плату на обумовлений строк передає орендарю у володіння і користування відповідну земельну ділянку, у нашому випадку земельну частку (пай).

Орендар сплачує власнику земельної ділянки орендну плату, а власник, у свою чергу, сплачує до місцевої ради, на території якої розташована земельна ділянка, земельний податок.

Власники земельних часток (паїв) звільняються від сплати земельного податку за умови передачі земельної частки (паю) в оренду підприємству, що є платником фіксованого сільськогосподарського податку.

Договір оренди землі укладається у письмовій формі і підлягає державній реєстрації.

Договір оренди земельної ділянки набуває чинності після його державної реєстрації.

Отже, якщо між орендарем і орендодавцем не укладено договору оренди земельної ділянки, орендар не є платником орендної плати.

ЦІ ДИВОВИЖНІ ПОМІДОРИ

Городництвом займаюся багато років. Скільки себе пам'ятаю (а мені вже за 50), завжди любила вирощувати різні рослини. Це моє захоплення. Було все: успіхи, невдачі, розчарування.

Я не вивчала ніякої агрономічної науки, але завдяки журналу "Дім, сад, город", який передплачую з дня його заснування – з 1989 року, та наполегливій праці набула великого досвіду у вирощуванні різних рослин.

Найулюбленіший мій овоч – помідор. Душа радіє, коли достигають помідори, шкода навіть зривати, так би й дивилася на них із захопленням...

Маю багато чудових сортів – від ультраранніх до пізніх, різних за формою, кольором, розміром, про які вже багато писали в журналі, і ще невідомі багатьом нові сорти. Але я хочу розповісти про дещо незвичні сорти. Їх у мене багато і про всі неможливо розповісти, а лише про деякі. Це – помідори для душі.

Найцікавіший з них – помідор під назвою Персик. Чи бачили ви коли-небудь таке диво? Плід червоний і весь опушений, неначе персик. Опушене і листя, й стебла. Кущ невисокий і відрізняється кольором від своїх родичів-помідорів, він – неначе голуба ялинка на грядці. Плоди середнього розміру, ідеально-округлі, смачні, після обмивання водою пух не змивається, як і в персика. Сорт середньоранній.

Для тих, хто любить фарширувати помідори, є чудовий сорт Еллоу Стафер. Це помідор-перець. Плоди у нього яскраво-жовті, формою нагадують перець Ротунду, але тільки з трьома гранями. Всередині вони пустотілі, насіння, як і в перцю, приліплене до серединки. Сорт середньоранній, високорослий.

Не можу не згадати й про чудовий сорт Смарагдове яблуко, салатний, середньоранній. Плоди у нього зеленого кольору, великі, до 300 г, округло-ребристі, неперевершеного солодкого смаку. Кущ добре розвинутий, стебла міцні.

Щороку мене радує урожаєм ранній сорт Чорний мавр. Це такі чорні маленькі сливки, важать по 30–50 г, рясно родять китицями. Дуже солодкі на смак. Придатні для консервування. Кущ високий.

А у сорту Золота рибка кущ невисокий, до 50 см, розлогий і весь усіяний плодами округло-видовженої форми яскраво-оранжевого кольору. Достигання дружне. Спочатку плоди стають молочно-білими, а потім враз спалахують оранжевим кольором, неначе жарини. Сорт середньоранній, придатний для консервування.

Розповіла лише про деякі сорти помідорів, а їх у мене ще так багато! Це і сорт Грушка – плоди як груші різного кольору, і Перцевидні – такі, як великі перці, і Снігова куля – білі, і Чорний принц – великі чорні, і Хурма – оранжеві, і Полярні – невеличкі плоди яскраво-жовтого кольору на фоні широкого темно-зеленого листя, неначе ліхтарики, та багато інших.

Агротехніка вирощування проста, про неї багато пишуть у журналі "ДСГ", тож не буду повторюватися.

Великої шкоди помідорам завдає фітофтора – це помідорна "чума", що зводить нанівець всю працю городника, який вкладав душу в помідорну грядку. Тому треба обов'язково захищатися від неї.

Найкраще садити ультраранні та ранні сорти, що встигають відплодоносити до масової появи фітофторозу. Це ультраранні сорти: Ефемер, Ренет, Рейнбой, Ямал, Дарина, Зорюшка, Реґіна, Отрадний, Атма та ін. Вони дуже рано цвітуть, плоди достигають дружно за будь-якої погоди, тому майже не потребують заходів захисту.

Особливо хочу сказати про надранній сорт Зорюшка – новий американський унікальний суперсорт на ринку надранніх сортів. Помідори середнього розміру, дуже щільні, круглі, м'ясисті, консервного типу. Сорт високоурожайний, плоди мають гарний товарний вигляд, лежкі та транспортабельні, урожай формується і за низьких температур.

Чудовий і Реґіна – партенокарпічний сорт. Плоди ідеально-круглі, яскраво-червоні, середнього розміру, чудового смаку, придатні для консервування. Кущ середньорослий, середньорозлогий, добре плодоносить на затінених ділянках.

З-поміж ранніх сортів найкращі: Юнона, Мустанг, Супер-Гінець, Вибух, Чиполліно, Ізгой, Кемеровець, Рожевий новий, Кібіч, Нікопольська скороспілка, Роблячий гроші, Нота, Ануня, Орфей, Фаворит, Бурштин, Марманде, Зефір, Колумбія та ін.

А сорти середньораннього, середнього та пізнього строків достигання обов'язково потребують захисту. Із препаратів використовую фунгіциди системної дії: арцерид, оксихом, ридомил, татту. Всі ці препарати не змиваються дощем і вже через 1–2 години поглинаються надземними органами рослини, отож ніякий дощ їм не завадить. Обробляю через 10–14 днів, але не пізніше як за 20 днів до збирання врожаю.

Залежно від погоди обробляю 3–4 рази за сезон. І все, більше я цих препаратів не використовую, але обробляти продовжую народними засобами захисту рослин через 7–10 днів. Їх є багато і кожен може вибрати для себе найбільш придатний. Ось декілька з них:

- розчинити в 10 л води 1 кг солі;
- перемолоти на м'ясорубці 1 склянку часнику (можна стрілки), настояти його в 1 л води 2 доби, процідити і розбавити в 10 л води;
- розчинити в 10 л води 2 л сироватки або ж свіжого молока (можна додати декілька крапель йоду);
- розчинити в 10 л води 1 кг свіжого коров'яку;
- розчинити в 10 л води 1 л розсолу з квашених огірків чи помідорів;
- зробити слабкий розчин марганцівки.

Усі ці засоби допомагають зарадити рослині під час достигання плодів. Поливати потрібно у спекотну погоду вранці, після того, як висохне роса, щоб кущі до вечора обсохли.

Обов'язково треба обривати нижнє листя, бо воно може торкатися землі і тоді вірогідність захворювання доволі велика. Листки потрібно обривати і після того, як на суцвіттях зав'яжуться плоди. Це сприяє кращому провітрюванню рослин, доступу сонячних променів до плодів. Також треба обривати й пасинки, крім низькорослих сортів.

Н.М. Савенко,
вул. Будівельників, 8/20,
смт Замглай,
Ріпкинський р-н,
Чернігівська обл., 15005

ДІМ·САД·ГОРОД·№ 5

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Помідори на продаж – справа, варта уваги

Помідори – мої найулюбленіші овочі. Вони для мене – чудова приправа мало не до всіх страв. А ще милує око розмаїття сортів, до того ж є можливість поповнити сімейний бюджет.

Як і кожний сільський житель, я вирощую помідори, скільки себе пам'ятаю. Перепробував близько сотні різних сортів, відбирав, розводив нові, позбувався неякісних чи малопродуктивних. Словом, усе було добре, доки не довелося плодами зі своєї землі, в тому числі й помідорами, заробляти на життя.

Перша перешкода, об яку "спіткнувся" при спробі завоювати місце на ринку з помідорами, – це зайва багатосортиця. Мало хто з покупців виявляв бажання придбати помідори різних сортів, перемішані в одному ящику. Одна людина хоче круглих плодів, інша – сливоподібних, одна – м'ясистих, інша – соковитих. Хтось хоче великих помідорів, а хтось – середніх чи дрібних. Щоб вирощувати багато сортів, аби кожен з них окремо пакувати й вивозити, треба засаджувати таку площу, що її ні від бур'янів не врятуєш вчасно, ні врожаю не збереш, не залучаючи додаткову робочу силу. Отож вирощувати таке розмаїття сортів – справа нелегка і не зовсім вигідна. Довелося різко скоротити кількість сортів – майже вдесятеро, зберігаючи при цьому деяке розмаїття. Тобто, мають бути плоди різних розмірів, форм, призначення та різних строків достигання.

Якщо пропонуєш на ринку таку класифіковану продукцію, зберігається її асортимент, що приваблює покупців, торгувати можна довше, водночас стає менше проблем із заготівлею насіння.

Слід зауважити, що Київська область – не сонячний південь, тож, аби скласти гідну конкуренцію засиллю південного помідора і мати реалізацію своєї продукції, мусиш дотримуватися ще кількох правил.

По-перше, вирощувати треба стільки, скільки зможеш реалізувати. Інакше матимеш купу гнилого "добра" і жаль за марно втраченою працею. Я вирощую помідори на 18–20 сотках. З цієї площі повністю забезпечую свою сім'ю свіжими, маринованими овочами, томатним соусом і соком, та ще й маю фінансовий ужинок – більше тисячі гривень за сезон.

По-друге, потрібно домогтися гідного своєї праці урожаю. Це вдалий добір сортів і гібридів, родючий грунт, своєчасна боротьба з шкідниками й хворобами. Одним словом, ретельно відпрацьована технологія.

По-третє, треба подбати про розтягування достигання плодів у часі. Якщо ви зберете 2–3 т врожаю за якихось 5–10 днів (що теж дуже складно), ви не зможете реалізувати таку велику кількість. Інша справа, якщо ці тонни будуть надходити протягом двох місяців. Тоді і від збирання плодів спина не болітиме, й практично вся продукція реалізується. Я особисто висаджую з розсади сорти різних строків достигання, та ще й висіваю частину помідорів насінням безпосередньо в грунт, що забезпечує одержання пізньої продукції. Минулого року, наприклад, селяни залюбки купували у мене свіжі помідори на Покрову й пізніше. Але, висіваючи помідори у грунт в умовах Київщини, треба, як кажуть, добре орієнтуватися, аби не посіяти так, щоб сходи знищили приморозки або щоб висіяні помідори не встигли достигнути й зеленими увійшли в глибоку осінь.

По-четверте, треба подбати про високий товарний вигляд продукції. У мене щодо цього три правила. Перше – продукція має бути завжди свіжою: увечері зібрав – вранці на ринок. У цьому я маю перевагу проти м'ятих-перем'ятих, привезених із півдня плодів. Помідори, які не вдалося реалізувати, не везу повторно на ринок через кілька днів. Друге правило – вибираючи плоди, відразу їх сортую на три види: прекрасні, які аж око ваблять; такі собі, серед них трапляються і недорослі, й кривувато-кособокі; погані – потріскані, неоковирні тощо. Прекрасні й такі собі продаємо на ринку за різними цінами, погані ж переробляємо на соус або сік, а якщо їх надто багато – згодовуємо птиці. І третє правило – ніколи не слід ділити грядку помідорів для збирання врожаю для себе й на продаж окремо. Сам повинен споживати те, що пропонуєш людям. Це перша запорука екологічної чистоти твоєї продукції та інших показників якості. Можливо, й не відразу, але з часом покупці це гідним чином оцінять.

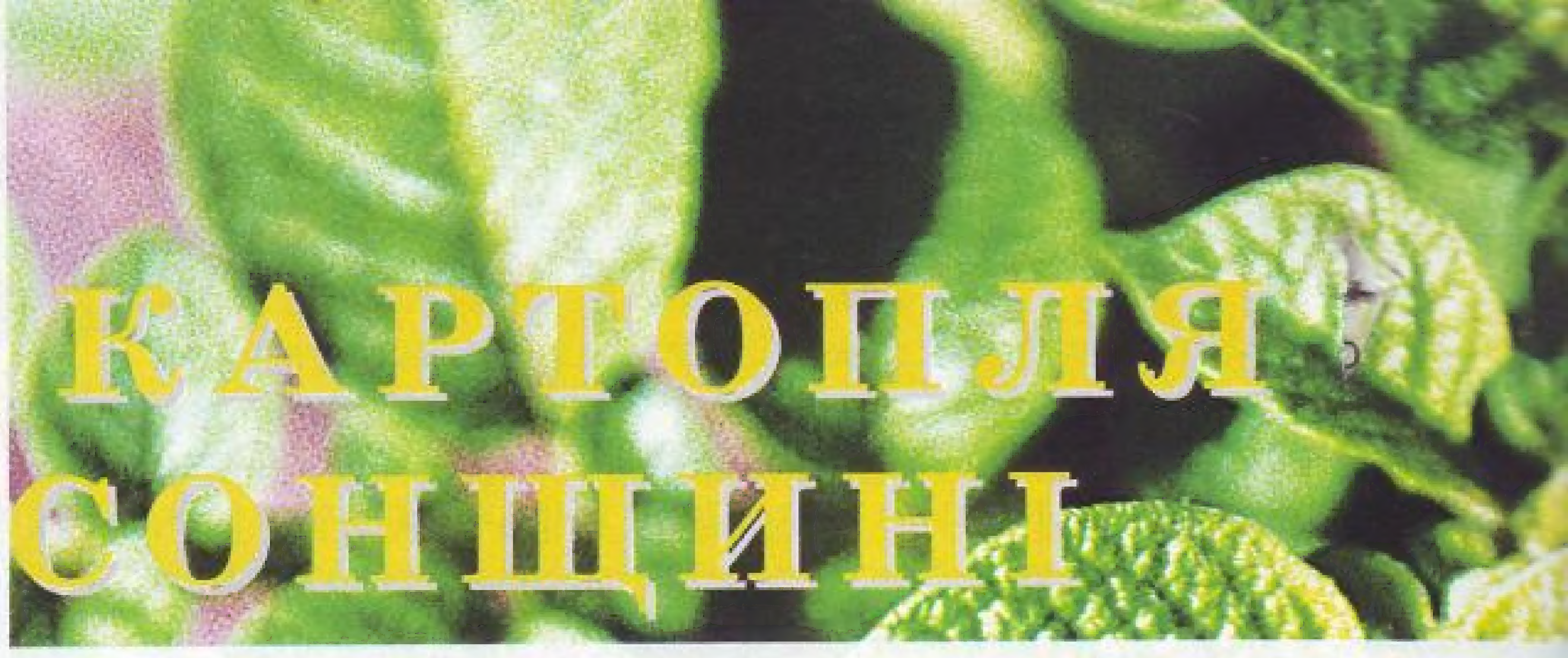
І, по-п'яте, що важливо для нас, аматорів-ринковиків у конкурентній боротьбі, – це так звана цінова політика. Я особисто ніколи не дотримуюсь тієї думки, що коли твоя продукція якісніша, прав за неї вищу ціну. Ні в якому разі! Ціну намагаюся формувати так: вона повинна перекривати мої затрати на вирощування й реалізацію, і не тільки перекривати, а й давати вагомий прибуток, але при цьому триматися дещо нижчою від цін на привізні помідори. Цього з успіхом вдається досягати, оскільки тільки в затратах на транспортування продукції на ринок я вже маю величезну перевагу. Дешевший і при цьому якісний товар приваблює покупця, підвищується оборот, за рахунок зрослого обороту маю значно більший процент реалізації вирощеної продукції, менші природні втрати стиглого помідора, більший виторг. І, хоч як не дивно це звучить, але в торгівлі помідорами від зниження цін за рахунок зростання обороту і зниження втрат нереалізованої продукції я маю вищу рентабельність виробництва, ніж від підвищення ціни.

Отож, помідори треба і можна вирощувати не тільки для себе, а й на продаж. При розумному підході до справи вона себе окупить.

М.С. Нечитайло

Щедра грядка

СОРТОВА КАРТОПЛЯ НА ХЕРСОНЩИНІ

На Херсонщині споживають переважно картоплю, привезену з північних та західних областей України. Більшість продавців не знають, якого вона сорту, і на запитання відповідають так: "Черкаська, Вінницька", або й ще краще – "рожева і біла".

Якось вирішила я завести у себе сортову картоплю. Звернулася в Інститут картоплярства у с. Немішаєве Київської області. У 1994 р. мені вдалося одержати три сорти: Луговську, Бородянську рожеву, Світанок київський. А сорти Адретту і Ласунак придбала за адресою, надрукованою в журналі "Дім, сад, город".

Не буду зупинятися на сортових ознаках придбаних сортів, про них уже чимало писали в журналі. Росла вся картопля добре, але особливо виділялася грядка Світанку київського. Темно-зелені високі кущі з колоритними квітками привертали загальну увагу, ніхто не міг пройти мимо, щоб не спитати, який це сорт. І на смак картопля була чудова, на мою думку, дещо схожа на Синьовічку. Мені дуже подобається Бородянська рожева. Вона добре розварюється, особливо смачна смаженою. Її кремовий м'якуш стає золотистим, рум'яним. Це трохи дивно, адже з п'яти досліджуваних мною сортів у Бородянської найнижчий вміст крохмалю.

У перший рік садіння вся картопля дала високий урожай: Адретта і Ласунак – 1:10, маса однієї бульби становила 100–130 г. У Луговської під кущем було 6–8 картоплин масою 150–180 г, у Світанку київського і Бородянської рожевої по 8–10 бульб під кущем масою 150–200 г.

Мушу зазначити, що росте у нас картопля в несприятливих умовах. Ми вирощуємо її в кар'єрі. Вздовж наших дач прокладали дорогу і брали щебінь, вибрали яму глибиною 2–3 м. Ми завезли землі на два штики лопати, таким чином розширили ділянки і вирощуємо овочі. Влітку, коли спекотно, у цій ямі – справжня пустеля Сахара. Тож доводиться щонеділі поливати.

У перший рік після садіння урожай картоплі зберігався добре: не було ні гнилої, ані почорнілої. Але коли поставили бульби на пророщування, садивного матеріалу вдалося відібрати дуже мало. Картопля дала тонкі, як ниточки, паростки.

Від зібраного врожаю Ласунка не висадили нічого, Бородянської рожевої і Світанку київського – 70%, Адретти і Луговської – 50%.

Наступний рік для картоплярів Херсонщини видався невдалим. Весна була затяжною, з поверненням холодів. Посадили картоплю пізно, а в червні почалася спека. Літо було спекотне й посушливе. Поливали в неділю і в середу, але не встигали розпушувати грунт.

Урожай одержали низький, 1:5. Адретта була дуже дрібною, масою 50–80 г, Світанок київський – до 100 г, а Бородянська рожева – до 150 г (шкірка на ній дуже товста, вся у глибоких тріщинах).

Ще через рік картопля зберігалася дуже погано. Під час перших перевірок відібрали чимало гнилих бульб. А коли чистили, було багато відходів.

Прочитавши в журналі "Дім, сад, город" (№ 9, 1995 р.) статтю "Гіпоксія бульб картоплі", ми зрозуміли, що припустилися помилки: багато поливали картоплю, але не розпушували землю, от вона й задихнулася. Засмутила і Бородянська рожева – уже в листопаді бульби почали в'янути, стали зморшкуватими, а в січні – зовсім м'якими, але до кінця зберігання залишалися смачними.

Після своїх експериментів зробили висновок: у наших грунтово-кліматичних умовах для садіння потрібно щороку купувати привезену з іншої місцевості картоплю. Багато корисної інформації ми знайшли у брошурі з Інституту картоплярства, її назва – "Практичне насінництво картоплі", автори – П.С. Теслюк, В.М. Назар, М.Ф. Панченко, М.Г. Бойко. У ній, зокрема, йдеться про те, що у південних областях України через несприятливі кліматичні умови картопля вироджується. З цим ми цілком згодні.

А. М. Арнаутова,
м. Херсон

ЯК Я ВЧИВСЯ ВИРОЩУВАТИ

Не знаю, як для кого, а для моеї сім'ї років сім тому страви з баклажанів були незнані й незвичні. Ото тільки й чули, що є така рослина і що вона буцімто смачна й корисна.

Але оскільки вирощування картоплі та ще пари-трійки традиційних овочів для затятого городника, як нині висловлюється молодь, "не в кайф", то хотілося спробувати чогось незвіданого.

Отож купив якось з десяток насінин баклажанів, посіяв. Виросли. Не дуже щоб аж багато, але скуштувати вистачило. Дружина відшукала деякі рецепти страв із "синеньких" – продукція сподобалася. Тому вирішив поселити прибульців на нашому городі назавжди.

Наступного року заклав цілу грядку синеньких. Вони зійшли, виросли, зацвіли, вкрилися плодами. Але запізно, чи то сорт трапився такий, чи погода не зовсім сприяла. Тож коли почали достигати перші плоди, уже посохло картоплиння. І мої перші плоди виявилися й останніми – незліченні полчища колорадського жука накинулися на грядку баклажанів. Стільки смугастої погані на трьох десятках рослин я на своєму віку ще не бачив. Збирати жуків було марно – через півгодини очищені від шкідника рослини вкривалися ними знову. Махнувши рукою на врожай, я вирішив хоч жуків знищити – обробив рослини отрутою. Через два дні потому картина була, як після запеклих бойових дій: повністю знищені баклажани мертвими патиками стирчали над купами полеглих від отрути жуків...

ФУМАР СТИМУЛЮЄ РІСТ КАРТОПЛІ

На сторінках журналу "Дім, сад, город" неодноразово писали про стимулятор росту рослин – фумар. Хочу розповісти про свій досвід використання цього препарату на картоплі – нашому другому хлібові. Одразу зауважу, що фумар – це не така собі панацея. Замочив бульби, вкинув як-небудь у землю і чекай нечуваного врожаю. Все далеко не так просто й легко. Тільки маючи якісний садивний матеріал, дотримуючись усіх правил агротехніки, можна отримати високий урожай.

Багато залежить і від погодних умов. Насіннєвій картоплі приділяю увагу вже під час збирання врожаю. Як зазвичай робить дехто: під час копання картоплі її розділяють на велику, насіннєву і дрібну. Причому до насіннєвої відкидають з усіх кущів підряд. Я ж відбираю насіннєвий матеріал лише з найбільш урожайних здорових кущів. Форма бульб має відповідати даному сорту. Це – запорука майбутнього врожаю.

До висаджування картоплю слід вийняти з погреба, щоб вона прогрілася і почала проростати. На город картоплю висаджую тоді, коли на березах з'являються молоденькі листочки і починає цвісти черемха. Раніше садити не варто, оскільки земля ще холодна. Перед висаджуванням замочую картоплю в розчині фумару згідно з інструкцією. Роблю це у відрі. Зливши робочий розчин в інше відро, розсипаю картоплю по межі, підсушую і відразу висаджую. Дуже важливий момент: земля має бути вологою, а ще краще, коли вона буде мокрою. Висаджування замоченої у фумарі картоплі в суху землю означає, що урожай швидше за все буде незначний. Річ у тім, що цей препарат сприяє швидкому проростанню картоплі, а в сухій землі молоді корінчики можуть загинути, що позначиться на майбутньому врожаєві.

У минулому сезоні, на момент висаджування картоплі, стояла суха погода і земля зовсім пересохла. Тому доводилося з найближчої водойми носити воду і лити її в кожну ямку. Важка ця праця, що й казати. Але куди важче буде восени лопатити землю фактично не маючи врожаю.

Висаджую картоплю під лопату за загальноприйнятою схемою. Надалі догляд зводиться до знищення бур'янів, розпушування ґрунту та захисту від колорадського жука. Протягом сезону я використовую: ще один раз фумар, коли обробляю проти колорадського жука, то до робочого розчину банколу додаю ампулу фумару. Картопля росте сильною, високорослою, з товстими стеблами. Кажуть, що головне – "не вершки, а корішки". Вірно. Але коли не буде рясної вегетативної маси, то не буде й гарних бульб.

Хочу ще зупинитися на тому, як я омолоджую садивний матеріал. Мабуть, усі помічали, що з часом урожайність картоплі поступово знижується, якщо не оновлювати насіннєвий матеріал. Але не в кожного є можливість придбати елітну картоплю, та й коштує вона дорого. Я оновлюю картоплю через насіння. Для цього під час збирання врожаю з кількох найбільш урожайних кущів беру кілька ягід, які на цей час ще зелені. Вони лежать у кімнаті аж до грудня. Далі вибираю насіння і кладу його в паперовий пакетик. Навесні його висіваю разом з насінням помідорів. Також разом з помідорами пікірую в парник і в ті самі строки, що й помідори, висаджую на окрему грядку. Коли викопую бульби з цієї грядки, стежу, щоб вони за зовнішнім виглядом відповідали сорту, з якого було зібране насіння. Таким чином, кожного року частина насіннєвої картоплі оновлюється.

Описана вище технологія може здатися важкою. Але вона дає змогу значно зменшити площу городу, зайнятого картоплею. У минулому сезоні зі своїх чотирьох соток, зайнятих картоплею, зібрав більший урожай, ніж сусід з п'ятнадцяти. Як кажуть, коментарі не потрібні.

Які ж сорти прижилися на моєму городі? Це переважно сорт Невська. Може виникнути запитання: а чому саме цей сорт? Зараз є безліч сортів з вищими смаковими якостями, та й урожайніших. Але мій город розташований у місці, де близько до поверхні підступають підгрунтові води. Якщо літо дощове, то город може трохи підтоплюватися. Так от, до таких умов Невська виявилася найбільш пристосованою. Щосезону я висаджую ще кілька сортів, але перевагу віддаю все ж Невській.

Сподіваюся, що мій досвід вирощування картоплі буде корисний багатьом читачам журналу.

О.І. Ткаченко,
м. Малин,
Житомирська обл.

БАКЛАЖАНИ

У наступному сезоні я висадив баклажани рано, сподіваючись, що вони відплодоносять до всихання картопляного бадилля. Та колорадський жук все одно їх уподобав, тільки замість дорослих особин рослини посилено нищила червоняста молодь. Плоди достигали, жуки плодилися. Знищити шкідника отрутохімікатами було зась, бо ж плоди стигли, доводилося блукати між рядками і двічі на день вручну "видлубувати" з рослин ненажерливих комах. Хто займався такою справою, знає, яка вона набридлива й невдячна.

На четвертий рік мого інтересу до баклажанів придбане на ринку насіння взагалі не зійшло, тож залишився без турбот з жуками, але й без продукції.

Торік придбав гібрид баклажанів Фабіна F_1. І нарешті мав великий успіх. Завдяки скоростиглості гібрид повністю відплодоносив до тієї пори, коли всихає картоплиння. Оскільки листя у нього дещо жорсткіше, жуки не так активно відкладали на нього яйця, тож менше було клопотів з молоддю шкідників під час достигання плодів, та й їхній товарний вигляд радував.

Тож у серпні, коли жуки залишилися без звичного картопляного "раціону" і все ж посунули на баклажани, вони мали "до столу" вже пожовклі рослини, що відплодоносили, а я з радістю потирав руки, поглядаючи на пузаті банки з усілякими баклажанними маринадами та підраховуючи прибуток – близько ста гривень з площі 0,4 сотки, і це після задоволення власних потреб у цьому овочі моєї не такої уже й малої сім'ї.

М.С.Нечитайло,
с.Веселий Кут, Таращанський р-н,
Київська обл., 09553

Вирощую соняшник завжди і використовую його здебільшого як кулісну культуру. Але є на моїй присадибній ділянці й соняшники для душі, тобто декоративні: Супер Ра, Плюшевий ведмедик, Червоне сонечко, Валентин.

Хочу розповісти про соняшник, який придатний і для захисту, і для одержання соняшникової олії, і, звичайно, – для душі. Його назва – Гулівер. Це дійсно Гулівер за всіма показниками. Висота стебла – від 3 до 5 м, а діаметр кошика – 35–50 см. Він не тільки у відро не влазить, а деякі екземпляри і в плетений кошик не покладеш.

Насіння у Гулівера велике, білого кольору. Горобці його ще не знають, тому ми маємо змогу повністю насолоджуватися його приємним смаком.

ГУЛІВЕР У ВСЬОМУ ПЕРШИЙ

Соняшник – світлолюбна рослина. Затінок і хмарна погода затримують його ріст та розвиток. Це рослина короткого дня. Коренева система соняшника проникає на глибину 3 м і розгалужується в боки на 100–120 см, що дає змогу використовувати воду з глибоких шарів ґрунту.

Насіння сорту Гулівер необхідно висівати, коли ґрунт на глибині загортання (7–9 см) прогріється до 8–10 °С.

Висіваю його широкорядно, з міжряддями 80 см.

Після появи сходів та формування чотирьох справжніх листків вперше пропололю, а потім роблю це ще 2–3 рази у міру відростання бур'янів. І закінчую прополювання, коли рослина досягне висоти 80 см, потім їй уже ніякі бур'яни не страшні.

Для доброго росту й розвитку під соняшник необхідно внести добрива. Основне удобрення – перегній – вношу під час перекопування городу, а рядкове – даю під час сівби.

Для соняшника придатні всі види ґрунтів, крім глинистих і піщаних, а також кислих і дуже засолених.

Відомо, що найкращими попередниками для цієї культури є кукурудза і бобові, тому раджу посіяти її після них. Не слід сіяти соняшник після цукрових буряків, люцерни – ці рослини мають потужну кореневу систему і висушують нижні шари ґрунту.

Слід зауважити, що соняшник не можна повертати на попереднє місце раніше, ніж через 8 років, щоб уникнути поширення на полі хвороб і шкідників.

Коли соняшник Гулівер виросте до 4 м і ви, і ваші сусіди встигнете захоплено помилуватися цим чудом, а кошики стануть жовто-бурі й сухі, значить, прийшла пора збирати урожай.

Зробити це не дуже просто. Дотягнутися до таких вершин, щоб зрізати корзинку, неспроможний навіть найвищий баскетболіст, і драбинку теж не підставиш. Тому доводиться зрізувати рослину під корінь. І тільки потім, поваливши її на землю, взявши велетенську корзину в руки, із задоволенням відокремити її від стебла.

Якщо виростите на присадибній ділянці цей дивовижний сорт, ви ніколи не захочете ніякого іншого. Бо Гулівер у всьому перший: у висоті стебла, у діаметрі величезної корзинки з великим насінням, якого вистачить на всю зиму.

Взимку у мороз чи завірюху, сидячи в теплій кімнаті біля телевізора і лузаючи білі насінини, схожі на падаючі сніжинки за вікном, ви неодмінно згадаєте тепле літо, свою квітучу садибу, де посеред розмаїття кольорів по краях стоять, немов "охоронці", "старці" з сивими головами під назвою Гулівер.

З бажаючими поділюся насінням цього незвичайного сорту соняшника.

Олександр Кріпак,
учений агроном

Хочу розповісти про нову, дивовижну рослину, створену селекціонерами у Молдові – сориз. Це гібрид сорго і рису, який успадкував від своїх "батьків" найкращі якості. Сориз можна вирощувати по всій Україні, бо він невибагливий, як і звичайне сорго. Але за смаковими якостями дуже подібний до рису, хоча формою зерна нагадує сорго. Насіння соризу містить близько 80% крохмалю, багато амінокислот, 10–12% білка.

На своїй присадибній ділянці я вирощую сориз не один рік і дуже задоволений ним. Ця рослина високопродуктивна, дає дуже корисне й смачне для споживання людини зерно. А якщо його виростити у достатній кількості, то ніяка птиця й тварина не відмовляться від такого корму, та й віники не потрібно буде купувати.

З однієї зернини соризу виростає рослина з трьома–п'ятьма повноцінними стеблами, а на кожному з них – по волоті, у якій міститься до двох тисяч зернин. Отож ця високоврожайна культура не залишить байдужим нікого.

Сориз – посухостійка рослина. Добре росте і розвивається за температури повітря +35–45°С. Також непогано витримує і ґрунтову посуху. Листочки продовжують асимілювати в той час, коли у кукурудзи, наприклад, вони втрачають тургор і скручуються. Це особливо цінно для

Потенційні можливості рослинного світу невичерпні і асортимент корисних рослин постійно поповнюється за рахунок інтродукції дикорослої флори. А, як відомо, завдяки раціональній агротехніці при впровадженні диких рослин у культуру вони дають якіснішу продукцію, ніж їхні дикі предки. І, нарешті, завдяки інтродукції маємо шанс не допустити виснаження запасів того чи іншого виду рослин.

Ще донедавна мало кому з городників були відомі харчові властивості таких рослин, як фізаліс, амарант, шпинат Утеуша, черемша та інші, котрі тепер використовують у харчовому раціоні людини.

Однією з таких рослин у найближчому майбутньому може стати і квасениця (Oxalis acetosella), російська назва – "кислица", із родини квасеницевих. У різних місцевостях України її називають, квасець, лисичка, заячий щавель.

СОРИЗ ЗАМІНЮЄ РИС

нашої посушливої зони, та й у багатьох інших областях України влітку стоїть спека і дуже мало дощів.

Висота стебла у соризу 90–110 см. Коренева система мичкувата, міцна. Листя широке (як і в сорго), вкрите, як і стебло, восковим нальотом. Суцвіття – волоть. Зерно плівчасте, овальне, приплюснуте, світло-жовтого кольору.

Сориз невибагливий до ґрунту. Зернятка проростають за температури ґрунту 10–12°С. Висіваю їх на глибину 3–5 см рядковим способом з міжряддями 35–40 см і відстанню між рослинами в рядку 8–10 см. Схожість насіння дуже висока. Ця культура добре реагує на удобрення. Вношу його восени під перекопування. Найкраще вносити під сориз одночасно органічні та мінеральні добрива.

Протягом вегетаційного періоду тричі прополюю (в міру появи бур'янів). Зерно цієї рослини не осипається. Тому волоті зрізую вручну, коли воно повністю достигне.

Ні птахи, ані гризуни поки що, дякувати Богу, сориз не чіпають.

Зерно з волоті вилучаю спеціально зробленою мною гребінкою. Можна вибивати ціпом або чухрати вручну. Ця робота дає велику насолоду. Коли добірне зерно золотими фарбами виблискує на сонці, душа радіє, що ти не даремно працював на спекотному сонці. Завдяки цій новій рослині у тебе буде на столі і хліб, і до хліба. До речі, під час шеретування зерно стає сліпучо-білим.

Коли вперше виростив сориз, дуже хвилювався, поки мама готує з нього кашу. Але мої побоювання виявилися марними: каша вдалася напрочуд смачна! Тепер ми вже не купуємо рис на базарі, нам його замінює чудове зерно соризу.

Які б страви ми не готували, де раніше використовували рис, переконувалися, що крупа соризу нічим не відрізняється від нього, а, може, навіть дещо смачніша.

А тому є велика надія, що невдовзі нам не доведеться возити рис із заморських країн: будемо мати на столі продукт, вирощений власними руками, на своїй рідній землі.

Завдяки простій агротехніці вирощування, невибагливості до ґрунту, значній посухостійкості ця культура забезпечує мою сім'ю і домашніх тварин та птицю якісним продуктом на цілий рік. А висока урожайність соризу дає змогу поділитися насінням з бажаючими.

Надсилайте конверт із зворотною адресою.

О.І. Кріпак,
учений агроном,
с. Мишурин Ріг,
Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610

КВАСЕНИЦЯ – НЕ ТІЛЬКИ БУР'ЯН

Ця багаторічна трав'яниста рослина росте у садах та на городах, як бур'ян посеред грядки, під тином, або ж на осонні лісової галявини. У неї непоказні жовті роздільнопелюсткові квітки та облистнене стебло заввишки до 20–30 см, з обернено-серцеподібними трійчастими листочками, котрі злегка нагадують листки конюшини.

Квасениця відома як харчова, вітамінна, лікарська та слабо медоносна рослина. Більшість господарів вважають її бур'яном і видаляють з грядки замість того, щоб пересадити десь під тин, полити та підживити і рано навесні, коли більшість носіїв вітамінів ще недоступні для людини, поповнити свій раціон вітаміном С, якого в її листках від 93 до 144 мг%. Окрім вітаміну С, в ній містяться солі щавлевокислого кальцію, яблучна та фолієва кислоти.

Листки й молоді пагони цієї рослини мають приємний кислуватий смак, тому їх використовують як приправу для підкислювання салатів. Їх можна додавати до перших та других страв. Коли ж листочки розтерти з цукром, можна отримати чудову за смаком вітамінізовану протицинготну пасту і намастити нею скибочку булочки, або ж розчинити цю пасту у воді й поласувати смачним напоєм.

У народному лікуванні свіжі листки з квітуючими стеблами застосовують при розладах органів травлення: печіях, жовтяниці та як глистогінне; при запаленнях нирок (нефритах) – як сечогінне; як засіб для очищення крові, а також як протиотрутний засіб за отруєння миш'яком та ртуттю. Свіжі листочки прикладають до ран та подряпин, щоб швидше загоювалися.

Тож чому б не звернути увагу на квасеницю і не перенести її в агрокультуру, аби рано навесні мати вітамінізовану добавку до столу? Крім того, що це дешева і корисна добавка, вона ще й надасть пікантності вашим стравам, особливо салатам.

Р.Бочковський,
м.Житомир

САД ПЛОДОНОСИТЬ ЗА НАЛЕЖНОГО ДОГЛЯДУ

М.Б.Незгода урожаєм задоволений.

На всю Україну (і навіть за її межами) славився до 1996 року садівницький радгосп ім. 1-ї Кінної армії в с. Сніжна Погребищенського р-ну Вінницької обл. Чимала заслуга в цьому як садівників радгоспу, так і наукових співробітників Інституту садівництва (м.Київ), які постійно підтримували взаємну тісну співпрацю, створивши прекрасні сади на площі майже 500 га.

Незважаючи на те, що між лісом і садом багато спільного, все ж тайга краще почуває себе без втручання людини, а сад не лише не може процвітати, але й приречений на загибель без турботливих людських рук. І досить часто буває, що коли із садівницького господарства піде лише один спеціаліст, то це має непередбачувані наслідки. Саме так і сталося в 1996 році з садами радгоспу ім. 1-ї Кінної армії, коли через протиріччя з керівництвом радгоспу його покинув головний агроном М.Б.Незгода.

Йдучи, Михайло Борисович заявив, що коли керівництво радгоспу не змінить свою тактику по відношенню до захисту саду від шкідників і хвороб, то сади не матимуть перспективи. А наявних внутрішніх резервів для самозахисту саду вистачить лише на один рік.

Керівництво радгоспу не зробило належних висновків і на фоні занедбаної економіки в державі продовжувало споживацьку тактику. Слова М.Б. Незгоди стали пророчими. 1997 рік був останнім урожайним. У наступні роки сади не лише не давали врожаю, а й просто почали занепадати. Спроби керівництва радгоспу відродити колишню славу без досвідченого садівника і без співпраці з науковцями Інституту садівництва не мали успіху. Ніхто вже й не вірив, що ці сади мають майбутнє. У багатьох закралася думка, що їх слід викорчувати.

Але наприкінці 2002 року М.Б. Незгода повернувся в господарство і став його керівником. Свою роботу на новій посаді він розпочав з того, що сформував новий штат спеціалістів із працівників, що мають садівницьку освіту, практичні навички і любов до саду.

За зимовий сезон 2002/2003 р. у період спокою було зроблено детальне обрізування дерев. Сухі та пошкоджені паршею й уражені борошнистою росою гілки спалювали. Одночасно знімали й спалювали гнізда з яйцекладкою шкідників саду та муміфіковані плоди.

В саду зробили омолоджувальне обрізування, якому передувало сильне проріджування верхньої частини крони і зниження висоти дерева. На скелетних гілках зверху видаляли сильні вертикальні 3–4-річні гілки – жирові пагони, котрі не були видалені своєчасно. Таке обрізування проводилося, щоб забезпечити доступ світла до нижніх ярусів скелетних гілок, де майже всі плодові утворення вже загинули.

У період зимових відлиг побілили штамби і скелетні гілки 20%-ним вапняним розчином.

На весняно-літній період розробили інтегровану систему захисту саду від шкідників і хвороб. На початку розпускання бруньок (фаза "мишачі вушка") здійснили "голубе" обприскування 3%-ною бордоською рідиною або ж 0,4%-ним розчином (40 г на 10 л води) хлорокису міді. (Хлорокис міді краще ніж бордоська суміш розчиняється у воді, менше після фільтрації розчину забиваються форсунки розпилювачів, що підвищує продуктивність праці).

У квітні з початком висування бутонів і до їх відокремлення дерева обприскали фастаком (3 мл на 10 л води), який ефективний проти попелиці, яблуневого пильщика, глодової кружкової молі, мінуючої молі, листокруток і п'ядунів. Як правило, обробка дерев яблуні і груші фастаком збігається з початком цвітіння абрикоса. (Під час цвітіння дерева не обприскують).

"А з яким урожаєм будемо в наступному році?" – цікавиться заступник голови Погребищенської райдержадміністрації О.Б. Віцінський (праворуч) у керівника СВАТ ім. 1-ї Кінної Армії М.Б. Незгоди.

У травні через 10 днів після цвітіння обробили дерева препаратом Бі-58 "новий" у комплексі з 0,3%-ним розчином хлорокису міді проти яблуневого пильщика, листогризучих шкідників, плодової гнилі і парші. Замість 0,3%-ного розчину хлорокису міді можна використати 1%-ну нейтральну бордоську рідину (але не змішуючи з Бі-58), або топаз.

У червні насадження яблуні, груші і айви проти плодожерки, попелиць, золотогуза, молі, листокруток обробили препаратом сонет (6–8 мл на 10 л води). Цей же препарат використали в насадженнях вишні й черешні проти вишневої мухи.

У подальшому, щоб не зловживати отрутохімікатами, дерева, після ретельного обстеження на виявлення чисельності шкідників і збудників хвороб, обприскували вибірково в міру необхідності, чергуючи препарати.

Крім препаратів, які вже згадувалися, за результатами досліджень в Інституті садівництва УААН добре себе зарекомендували в плодових насадженнях фунгіциди: стробі, рубіган, топсин-М, імпакт, зато, байлетон; інсектициди – дурсбан, нурел-Д, децис-форте, маврик, моспілан, актара, антіо, конфідор.

То ж добре спланована система захисту саду принесла позитивний результат. Після 5-річної перерви понад 2/3 дерев на площі 475 га дали щедрий урожай.

Не менше радувало й те, що переважна більшість гілок на кожному дереві були густо вкриті плодовими утвореннями (молоді кільчатки, плодові бруньки), що вселяло надію на гарний урожай і в наступному році.

На допомогу в збиранні щедрого врожаю, за розпорядженням голови Погребищенської райдержадміністрації Миколи Матвійовича Бевза, були мобілізовані у повному складі не лише працівники райдержадміністрації, а й сфери соціального обслуговування.

У жовтні після збирання врожаю дерева обприскали 5%-ним розчином сечовини (карбаміду) (500 г на 10 л води) проти збудників парші. Пізніше, з настанням стану спокою у дерев, здійснили обрізування з нормуванням кількості пагонів (проріджування), а також їх вкорочування різною мірою залежно від місця росту, кута відходження від скелетних гілок та їх довжини. Одночасно виконували часткове омолоджування і проріджування старих кільчаток, аби забезпечити на дереві оптимальне співвідношення генеративних (плодових) і вегетативних (ростових) бруньок. Адже, за даними багаторічних досліджень, проведених в Інституті садівництва УААН, кількість генеративних бруньок на деревах з сіянцевою підщепою має бути 20%, а з середньорослою вегетативною – 25–30%. При цьому слід враховувати, що найпродуктивнішими є 3–4-річні кільчатки, на яких формуються плоди з високими смаковими якостями. Тому щорічно слід видаляти гілки, які відплодоносили і мають вік понад 4 роки, замінюючи їх однорічними.

А ще в садівницькому господарстві М.Б. Незгоди велику увагу приділяють своєчасному обробітку грунту в міжряддях і пристовбурних кругах. Адже із знищенням бур'янів та загортанням їх у грунт значно зменшується кількість збудників хвороб та шкідників.

Співробітники райдержадміністрації допомагають збирати щедрий урожай.

Турбуються тут і про удобрення саду органічними та мінеральними добривами. Бо лише добре забезпечені поживними речовинами дерева можуть давати високі врожаї і краще протистояти проти шкідників та хвороб. То ж на перспективу М.Б. Незгода планує перейти від утримання грунту в міжряддях під чорним паром до дерново-перегнійної системи. Незважаючи на те, що врожай 2003 року видався на славу, керівник господарства М.Б. Незгода не заспокоюється. Він постійно шукає шляхи до успіху. Одним з важливих моментів у щорічній стабільності високих урожаїв він вбачає відновлення тимчасово перерваного взаємного співробітництва з Інститутом садівництва УААН (м. Київ). Ця співпраця полегшить вирішення таких першочергових завдань:

– підготовка висококваліфікованих працівників у господарстві для обрізування дерев, висаджування саджанців, проведення окулірування та інших технологічних прийомів у саду;

– створення проектів плодових насаджень за сучасними інтенсивними технологіями і впровадження їх у життя;

– надання допомоги в розробці інтегрованої системи захисту насаджень, установленні порогів шкодочинності, визначенні строків захисних заходів та вирішення інших важливих питань.

В.В. Тарасюк,
В.А. Соболь,
канд. с.-г. наук

Окулянти кизилу, замульчовані скошеною травою.

ХТО НЕ ПОВАЖАЄ МУЛЬЧУ, ТОЙ НЕ ЗНАЄ ЦІНИ ГУМУСУ

Останнім часом з'являється інформація про мульчування. Мульчу застосовують і у фермерських, і в присадибних господарствах і завжди виявляється, що вона позитивно впливає на грунт і рослини.

Донедавна було заведено: чиста земля – це порядок. Насправді порядок – це життя. Головний принцип землеробства: бійся голої землі. Бійся навіть на годину залишити землю без рослин. Землі треба віддавати більше, ніж забирати від неї. В умовах недостатнього забезпечення колективних і присадибних господарств матеріально-технічними і фінансовими ресурсами посилення впливу біологічних факторів є надзвичайно актуальним. Треба використовувати рослинну біомасу як органічне добриво. Джерелом такого добрива можуть бути мульча (органічні матеріали) і посіви сидератів. Свіжа органічна речовина у цих випадках буде енергетичним джерелом для мікроорганізмів, від результатів їх життєдіяльності залежать основні властивості ґрунту і його родючість. Рослинна біомаса сприяє розвитку мікрофлори ґрунту.

ГОЛИЙ ГРУНТ ВІДКРИТИЙ ДЛЯ ВСІХ НЕГАРАЗДІВ

У наших садівників часто після збирання урожаю заведено – видалити бур'яни, перекопати грунт, розрівняти поверхню граблями і так залишити до наступної весни. "Нехай земля відпочиває", – кажуть вони. Інші садівники дивляться на грунт інакше. Дуже добре їхню точку зору висловила садівник з Німеччини Магда-Хелена Шредер: "Коли я їду поїздом чи автомобілем і бачу обабіч дороги старанно перекопані і прибрані сади, де гола поверхня ґрунту відкрита всіляким погодним негараздам: морозам, вітрам, дощам, сильному сонячному випромінюванню – у мене прокидається стародавній інстинкт. Я відчуваю себе матір'ю, яка бачить, як дитина, що спить, розкрилася уві сні, скинувши з себе ковдру. Мені хочеться зупинитися, вийти і ніжно прикрити цю землю. Мені хочеться розстелити на цій землі мою пухову ковдру-мульчу!". Голий грунт – грунт відкритий для всіх негараздів.

ЩО Ж ТАКЕ МУЛЬЧА?

Класична у нашому розумінні мульча – це пухкий грунт після дощу чи поливу. Влітку садові й городні культури доводиться часто поливати, а після поливу та й після дощів розпушувати грунт, щоб поліпшити аерацію, доступ повітря до кореневої системи. Розпушуючи грунт сапою, ми робимо шар мульчі із дрібних грудочок ґрунту. Висихаючи, він притінює нижній шар ґрунту. Це зменшує втрату вологи, нагрівання ґрунту. І так багато разів за літо. Така робота, та ще в розпал сезону, потребує багато часу і зусиль. А часто ще й садові ділянки не мають постійного водозабезпечення. Аби сад менше страждав від посухи, щоб не довелося багато разів розпушувати грунт, можна досягти того ж або більшого ефекту за допомогою простого заходу – мульчування ґрунту.

Природна жива структура ґрунту найкраще зберігається завдяки його мульчуванню. Мульча сприяє посиленому поглинанню вологи і поживних речовин, створює сприятливі умови для мікробіологічних процесів у ґрунті. Досвідчені садівники кажуть: "Хто не поважає мульчу, той не знає ціни гумусу".

ПОЗИТИВНА ДІЯ МУЛЬЧІ

Що ж таке мульчування? Мульчування – це прикриття ділянки ґрунту біля рослин пухким шаром будь-якого, краще органічного матеріалу, щоб зберегти вологу та пригнітити бур'яни, що проростають.

Коли поверхня ґрунту відкрита, то верхній шар, найважливіший для живлення рослин і найродючіший опи-

Насадження кизилу, замульчовані листям

няється у дуже несприятливих умовах. Дощі вимивають з нього поживні речовини, він або пересихає, або промерзає, з нього живі організми йдуть у глибину, в ньому відбувається інтенсивна мінералізація гумусу. Не замульчований грунт поступово втрачає свою родючість. Що ж відбувається під час мульчування? Під товстим шаром мульчі, у вологій теплій атмосфері кишать різноманітні ґрунтові організми, для яких мульча служить поживним субстратом. Під їх дією вона поступово розкладається, збагачуючи грунт гумусом.

Мульчування поверхні ґрунту зменшує випаровування вдень і підвищує кількість вологи, що конденсується, сприяє глибокому проникненню в грунт поливної і дощової води. Під шаром мульчі не відбувається різких коливань температури, грунт не пересихає під час посухи і не перезволожується під час злив. Грунт залишається помірно вологим, теплим і пухким. До того ж відпадає необхідність у розпушуванні, прополюванні (адже мульча пригнічує ріст бур'янів) і рясних поливах.

Завдяки мульчуванню ґрунту різними органічними матеріалами значно поліпшуються водно-фізичні й біохімічні умови верхнього шару ґрунту, де розташоване коріння, в результаті чого дуже добре розвивається коренева система рослин і їхня надземна частина, а відповідно, й урожайність їх значно вища порівняно з незамульчованими. Мульчують посівні борозни під час сівби, суцільно поверхню ділянки, пристовбурні круги в садах.

Особливо необхідне мульчування для рослин з близько розташованою до поверхні кореневою системою, а також у молодих садах до вступу їх у плодоношення. Молоді рослини, висаджені минулої осені і нинішньої весни, без поливу ні в якому разі залишати не можна. Треба обов'язково добре полити їх за відсутності дощів хоч би 3–4 рази за літо. Особливо це важливо у першій половині літа.

Після садіння пристовбурні смуги молодих дерев треба замульчувати, а щоб полити їх улітку, мульчу піднімають, а після поливу кладуть мульчу на попереднє місце. Можна поливати рослини і через мульчу. Діаметр пристовбурного круга, який закривають у молодого деревця, невеликий – до 1,5–2 м, тоді як у дорослого він становить 2,5–4 м. Мульчу треба розташовувати на деякій відстані від стебла або штамба рослини, залишаючи навколо них таку поверхню чи простір, що добре вентилюються. Якщо шар мульчі досить щільний і має товщину 10–15 см, то грунт під деревами протягом літа розпушувати не доведеться. Але бур'яни виривати необхідно, оскільки вони висушують грунт.

Під деревцем груші мульча з компосту.

Чорна смородина, у якої коренева система розташована неглибоко, не відзначається посухостійкістю, мульчування ж сприяє збереженню вологи в ґрунті, що дає можливість навіть без зрошення одержувати великі соковиті ягоди.

Під шаром мульчі створюються чудові умови для життєдіяльності дощових черв'яків. Через рік–два після започаткування мульчування в ґрунті збільшується кількість дощових черв'яків до 500 штук на 1 м^2. Їхні ходи створюють оптимальні умови для дихання ґрунту.

Мульчування запобігає утворенню ґрунтової кірки після дощу тому зменшується необхідність у розпушуванні.

Пристовбурні круги кизилу, замульчовані перегноєм

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МУЛЬЧУВАННЯ

Матеріалами для мульчування можуть бути гній, торф, компост, листя, трава, подрібнена солома. Одне відро таких сипких матеріалів замінює 100 відер води. Мульчувати можна також плівкою, картоном, руберойдом, деякі садівники закривають грунт старим лінолеумом, битою цеглою, камінням. Звичайно ж, кращою мульчею є органіка, адже в подальшому при обробітку ґрунту вона змішується з грунтом і підвищує його родючість. Якщо використовується матеріал з підвищеним вмістом вуглеводів, то в процесі його розкладання мікроорганізмами підсилюється поглинання азоту з грунту і рослини можуть відчувати його нестачу. В таких випадках у грунт вносять азотні добрива, наприклад, сечовину із розрахунку 20–25 г/м^2.

Тирсу краще застосовувати, коли вона добре перегниє в компості або попередньо треба полити її рідкими добривами, що містять азот. У такому випадку її треба внести з осені – до 5 відер на 1 м^2, щоб до весни поживні речовини, що містяться в тирсі, зробилися б доступними для рослин. Без такої підготовки бактерії, що розкладають (переробляють) тирсу, будуть забирати з ґрунту азот – один з важливих елементів, необхідний для росту й розвитку рослин.

Мульча з тирси і кори під яблунею плакучою.

Оскільки на листі плодово-ягідних рослин можуть зберігатися збудники хвороб цих рослин, то треба під деревами і кущами одних видів рослин використовувати листя з інших. Можна обприскати листя розчином сечовини (500–700 г на 10 л води). Листя треба добре зволожити, щоб знищити спори грибних хвороб і сприяти його перегниванню. Після цього листя можна накрити тирсою, перегноєм або землею шаром 3–5 см.

Такий спосіб мульчування зберігає зимово-весняний запас вологи в ґрунті, а, крім того, практично повністю пригнічує бур'яни. Взимку мульча захищає кореневу систему від підмерзання, а навесні і влітку – від висихання. Спалюючи листя, часто посилаються на необхідність боротьби з хворобами. Але якщо систематично обробляти листя фунгіцидами, то можна очистити сад від хвороб, зберігши його, як джерело органічних добрив.

Мульчувати, як бачимо, доречно як восени – на зиму, так і навесні, так би мовити – на літо.

Найкращий час для мульчування – кінець весни – початок літа, коли грунт добре прогріється, а рослини інтенсивно розвиваються.

Якщо тирсу не закладати на компост, то восени перед мульчуванням її доцільно підготувати таким чином. Розчинивши у воді сухий пташиний послід (2,5–3 л на відро води), полити ним тирсу з розрахунку 1 відро розчину на 3 відра тирси. Особливо корисна така підживлена тирса на важкому глинистому ґрунті.

Розкладіть наприкінці травня – у червні під дерева чи кущі прив'ялі бур'яни шаром 10–15 см, і ви побачите, як до осені "повеселішають" ваші плодові та ягідні рослини. Невиправданим є побоювання, що покинуті з корінням бур'яни приживуться. Треба лише з викопаних лопатою (а зручніше для цього користуватися міцними вузькими вилами) осоту, лободи, щириці й інших бур'янів витрусити землю, що прилипла. Так можна робити з усіма бур'янами, крім пирію повзучого. Виполовши, його треба зібрати у відро чи іншу тару і, не струшуючи від землі, скласти в окрему кучу. Складений на висоту 1 м пирій через півроку перетвориться у чудовий сипкий перегній, придатний для постійного мульчування ділянок із щойно посіяними чи висадженими рослинами.

Солома – дуже гарний матеріал для мульчування суниці садової, вона пригнічує ріст бур'янів і слугує доброю підстилкою для ягід.

Пристрасть суниці до солом'яної мульчі знайшла своє відображення у її англійській назві (straw berry), яка у перекладі означає "солом'яна ягода". Садівники широко використовують для мульчування суниці глицю (шпильки ялини чи сосни). Перед цвітінням (можна й раніше) нею закривають усю площу між рослинами шаром 4–5 см. Бур'яни через шпильки не проростають. Грунт за такого укриття при поливах не ущільнюється, а відтак, відпадає необхідність часто його розпушувати. До того ж вважають, що глиця дуже позитивно впливає на смак ягід.

КОЛИ МУЛЬЧУВАТИ?

Товстим шаром грубої мульчі закривають грядки для захисту від вимерзання висаджених під зиму цибулинних рослин.

Листям деревних рослин мульчують на зиму грунт навколо ягідних кущів і малини, а також пристовбурні смуги плодових дерев. Для цього опалим листям закривають площу 4–6 м², зовнішня межа кола збігається з межею крони. Листя закладають не щільно до стовбура, а на відстані 30–40 см, аби навкруги дерева утворилося коло з незаповненою серединою. Листя можна залишати на 2–3 роки. Згодом, перегнивши, воно буде чудовим поверхневим підживленням.

КУДИ ПОДІТИ "ВІДПРАЦЬОВАНУ" МУЛЬЧУ

На важких, глинистих і вологих ґрунтах товстий шар мульчі може негативно вплинути на ріст рослин. Навесні вкриті товстим шаром грядки повільно прогріваються. Це особливо погано за холодної затяжної весни. Через те рано навесні мульчу (якщо грунт був уже замульчований) краще зняти з грядок чи з пристовбурних смуг, щоб вони добре прогрілися на сонці перед садінням чи сівбою, а після цього грунт знову замульчувати.

У вологу холодну погоду мульчувати міжряддя не варто, оскільки під мульчею збираються слимаки і збільшується небезпека грибних захворювань.

За сухого літа мульчу зберігають до осені, а за дощового – знімають наприкінці серпня – на початку вересня. Якщо для мульчування використовують органіку, то восени під час перекопування її закопують у грунт. Прілу солому, торф, листя, суху траву спочатку складають у компостну купу.

Мульча із свіжих рослин, наприклад, скошеної трави, може одночасно слугувати добрим підживленням. Чудовий матеріал для мульчування дає люцерна. Мульча з неї особливо ефективна за низького вмісту азоту в ґрунті. Шар люцернової мульчі завтовшки 7–8 см затримує дощову воду, гальмує ріст бур'янів, зберігає грунт вологим, пухким, прохолодним і збагачує азотом. Дуже добра мульча з кропиви. Молоді рослини кропиви розкладають у пристовбурних смугах або вздовж рядків насаджень і посівів, вона відлякує слимаків і добре діє на ріст і розвиток рослин.

С.В. Клименко,
д-р біолог. наук,
Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка
НАН України

МАМО, А ЧОМУ НА ЦЬОМУ ДЕРЕВІ ТАКІ РІЗНІ ГРУШКИ?!

Подружжя селекціонерів Копанів – Володимира Павловича і Кіру Миколаївну ви, шановні читачі, напевне знаєте не лише з публікацій у нашому журналі. Це прізвище добре відоме і шановане серед широкого загалу науковців, селекціонерів, рядових садівників не лише в Україні, а й за її межами. На рахунку знаних селекціонерів понад 100 сортів різних плодових і ягідних культур, 39 з яких занесені до Реєстру сортів рослин України.

Вирощуючи чудові плоди у власному саду, чи придбавши їх на ринку, мабуть, не кожного разу ми замислюємося: "А чиїх це рук таке красиве й смачне творіння і скільки треба докласти знань, натхнення, просто копіткої праці, щоб дарувати нам таке диво?" А ці творці живуть і працюють поруч з нами, серед нас, зовні такі, як і ми, нічим не примітні, але розумом і працею – талановиті.

І коли це усвідомлюєш, то виникає бажання побільше довідатися про таких людей, ближче з ними познайомитися і хоч трішки перейняти від них азів садівничої мудрості.

То ж не дивно, що до редакції "ДСГ" надходять листи з проханнями розповісти про селекціонерів нашого часу, про їхні творчі доробки. Але хто про це краще розповість, ніж вони самі. Тому, слідуючи численним побажанням наших читачів, розпочинаємо друкувати на сторінках "ДСГ" окремі розділи з автобіографічної повісті В.П. Копаня (псевдонім Володимир Журба) "Сторінки життя".

Пройшов рясний дощ з громовицею! Ще молода, але дуже виснажена непомірною працею красива жінка стояла по пояс у квітнику, вишукуючи останні бур'янинки... А біля неї вовтузилось, так десь років трьох–трьох з половиною хлопчисько, у черговий раз досаждаючи своїй матусі одним і тим же запитанням: "Мамо, а чому на цьому дереві такі різні грушки?!"

І вона, як завжди, і цього разу відповіла: "Синку, ти ще малий, ти ще нічого не розумієш, підрости і я все тобі розповім".

І з часом вона розповіла мені, що коли мене (того хлопчиська) ще й не приніс бусол у дорідну капусту, мій батько частково лиш перещепив оту грушу-дичку культурними сортами, тож і вийшло те дерево з різновеликими плодами.

Головував у колгоспі батько того хлопчиська й між ділом любив повозитися з деревами. А одної, не кращої ночі в його житті, приїхав "воронок", та й забрав усе правління колгоспу... Сунули вони тих безневинних трудяг у безвіконний "телятник" і поїхали вони, не маючи ліку ні дням, ні ночам, голодні, спраглі... А поїзд все йшов та йшов, не раз довго відстоюючись на тупикових коліях якихось станцій... І аж десь за Уралом він остаточно зупинився. Оточили той потяг радянські "стражі" у високочолих шоломах та з рушницями вдвічі довшими, ніж вони самі. Витягли ті совіцькі служаки з вагонів численні трупи, а ледве живих і теплих загнали в лазню, продезінфікували телятники, і тільки після того зайшли "всенародні" судді "трійки і розсортували тих, що залишилися у живих, за ступенем їхньої "вини": Тягнирядно – 15 років, Перебийніс – 20 років, Нетудихата – 25 років, Жулій – 10 років, Підпригора – розстріл. Вивели приречених до страти, тут же біля вагонів вчинили свій "праведний" суд, повкидали закривавлені трупи на ті ж штабелі, що й мертвяків, яких повитягували з вагонів, перерахували тих, що залишились животіючими, і почали підгодовувати якоюсь баландою, та давати воду, мабуть, начерпану прямо з калюж.

Десь у глухій тайзі поїзд нарешті зупинився, знову ввійшли до вагонів гебісти у високочолих шоломах з величезними зірками майже на все тім'я, і, мабуть, найстарший з них зачитав наказ: "Від дня цього ви оголошуєтесь будбатом". Переодягли цих нещасних бідолах із власного уже не вбрання, а зотлілого ганчір'я у якусь подобу одягу з парусини, загнали в глуху тайгу, видали пилки, сокири, молотки, цвяхи, і почався їхній тривалий шлях будівництва "гулагів" практично від Уралу аж до Далекого Сходу. Спочатку вирубували квадрат в тайзі, огороджували його височенним парканом з "колючкою" та вишками зверху, будували інфраструктуру, і вже не потягами, а на своїх двох переміщалися дальше кілометрів на 20, і починалося все спочатку...

Різними були люди в тих будбатах, – були до одурі голі "правдисти", яким був і мій батько, були хитруни типу діда Жулія, чоловіка найстаршої сестри мого батька, баби Ярини. Ось типовий приклад для характеристики цього чолов'яги.

В армії одним із найтяжчих покарань є потрапити поза чергою на кухню. А в гулагах це було велике благо! Найпростішим способом потрапити позачергово на кухню, своєрідною перепусткою, був білий халат. Дід Петро зметикував, що вкравши халата, можна систематично напхати своє вічно голодне "пузо" бодай картоплею, буряками чи гнилою редькою. Отож дід Петро не раз приносив у кишені пару заяложених картоплин для мого батька. А він чесний та простакуватий відповідав: "Краденого не вживаю". Той гигикав, чортихався і промовляв: "Ну й здихай, на здоров'я".

Отож далека тайга поглинула десь у своїх безкраїх глибинах мого бідолашного батька. А мама у той грозовий день у неділю за щасливим збігом обставин лишилася вдома, щоб хоч трохи причепурити своє обійстя та втерти носа своєму малолітньому сину. І цього ж дня вона зрештою не витерпіла і як могла пояснила і показала своєму "недорослю" нехитрі прийоми щеплення. І почав цей хлопчисько щеплювати все підряд – і плодові й неплодові дерева і не завжди впопад, скажімо, грушу на вербу, бо звідкись він уже знав оту саму приказку, що груші можуть рости на вербах...

Хатина наша була однією з найбідніших у селі, крита очеретом під корішок, з мазаною долівкою, яка завжди пахла полинцем чи лепехою.

Село наше має не тривалу історію. Воно започатковане у 1899 році, як наслідок програшу до нитки в карти багатого німецького бюргера. Було оголошено розпродаж його маєтностей, і мої баби та діди з'їхались з різних місць, купуючи собі наділи: мамин рід із запорізьких козаків, а батьків – з Київщини. Батьків батько, дід Гнат, був на той час єдиною освіченою людиною на селі. Він виконував обов'язки і сільського писаря, і єдиного вчителя у земській школі. У діда Гната було 7 синів і 8 дочок. Шість синів стали вчителями, тільки мій "прогресивний" батько то розкуркулював, то пробував будувати комуну, а потім колгосп, за що, хай мене простить Господь, мав "плату" від совітської влади по саму зав'язку. У 1934 році йому "пощастило" бути будівничим Біломор-Каналу, і ще більше "пощастило" бачити живого Сталіна – батька всіх знедолених радянських людей. Ну а потім була "епопея" будівництва совітських "гулагів" від Уралу до Далекого Сходу...

Він і маму взяв силою, погрожуючи, що згноїть її разом з

батьками в Сибіру (бо ж мама була з добрих господарів-середняків), якщо не вийде за нього заміж.

Село, де мені довелося народитися і вирости, розташоване у багатих степах південної Слобожанщини. Підковою з трьох сторін село оббігає мальовнича річка Бритай, а з четвертої, східної сторони, розташоване велике озеро Червоний Лиман, площею понад 450 га. Риби вистачає на вибір, якої хочеш: чи річкової – сазани та щука з окунцями, чи озерної – червоні ліниві карасі та величезні, як тази, линці. Але це все вже у минулому! По річищу Бритаю пройшов канал Дніпро-Донбас, знищивши і річку, і рибу, і красу, а озеро вкрай заросло очеретами та окугою, як наслідок забруднення його водами, надто насиченими мінеральними добривами. І все ж таки я хочу розповісти практично анекдотичну епопею з життя того ж діда Жулія уже після війни. Як я не раз казав, з тих 16 невдах, правлінців колгоспу, до села повернулося два з половиною – живий, і як завжди, здоровий дід Петро, хворий на туберкульоз дід Оліферовський, та напівзруйнований тяжким інсультом мій батько. Довелося мені бути свідком тяжких ревнощів до мами цієї дуже хворої людини, і його смерті десь через три з половиною роки після повернення. А діда Петра дідько не брав! Розквітнув він, як єгипетський сфінкс, на жирній землі наших степів! Завів пасіку на 60–70 сімей, мав з півсотні ятерів та стільки ж сіток, ловив у Бритаї та Червоному Лимані рибку, і продавав то в Барвенковому, то в Ізюмі. Набридло йому перебиватися на перекладних, і вирішив він купити мотоцикла. А посвідчення ж на їзду то немає. На під'їзді до траси Харків–Ростов тоді був, та мабуть і тепер є, контрольно-пропускний міліцейський пост. Даїшники здаля помічали вправного рибалку, і він, навіть не чекаючи їхнього красномовного жесту жезлом, завжди "скриплячи серцем" відсипав їм із повної "коляски" рибки, і їхав далі на торговицю в Ізюм. Та з часом його скупе серце більше не могло миритися із такими здирствами, тож і вирішив він купити "права". Їде він черговий раз, і біля КП не скинув, а навпаки, добавив швидкості. "Даїшник" не стерпів такого дідового нахабства, і кинувся діду навперейми, звичайно ж на машині. Ще на ходу він злобно крикнув: "Діду рибка є?" На що той відповів: "Нема рибки, права є", і натиснув на газ, що "даїшника" аж огорнуло чадним газом. А життя котилося своїм чередом, як той мотоцикл. Підростав Володимир на щастя чи біду своїй матусі... Було у неї три сини – два Володимири (на той час уже один) та Іванко – дуже здібний хлопчина, але його дні уже також були лічені...

Володимир Журба

(Далі буде)

АСКОЛЬДА – ЧУДОВИЙ ПІЗНЬОЗИМОВИЙ СОРТ

Сорт Аскольда (тип плодоношення)

За деякими літописними даними, Аскольд і Дір, київські князі, були прямими нащадками Кия, а за іншими – дружинниками Рюрика. У 860 році вони очолили київську дружину під час походу на Константинополь. Їхні дружини успішно воювали проти печенігів, дунайських болгар, уличів та древлян. За літописними даними, їх було вбито близько 882 р. у Києві князем Олегом, який боявся повної узурпації влади ними. За твердженням літопису, Аскольда поховано на Угорській горі ("Аскольдова могила"). У сучасного бомонду Аскольд відоміший за прекрасною оперою "Аскольдова могила" О.Верстовського, мальовничим куточком природно-архітектурного парку в Києві та ротондою в цій місцевості, збудованою в 1810 році архітектором А.Меленським.

Сподіваємось, що ім'я нашого пращура Аскольда на тривалий час збереже для історії і чудовий пізньозимовий сорт яблук інтенсивного типу. Аскольда виведений в ІС УААН від схрещування в 1971 році слаборослого гібрида 25/2Д з дуже продуктивної гібридної сім'ї С.Х.Дуки (Джонатан х Апорт Олександр) та новозеландського сорту Кіддс Оранж Ред (Делішес х Пепін Оранжевий Кокса). Автори сорту В.П.Копань, К.М.Копань.

Дерево дуже технологічне для інтенсивних насаджень. Великі нарядні плоди відмінного смаку прекрасно зберігаються до травня–червня.

Дерево швидкоросле, утворює пірамідальну, ажурну, але міцну крону. В плодоношення вступає з 3-річного віку. Плодоносить щедро і регулярно. Цьому сприяє схильність до інтенсивного закладання плодових бруньок на приростах поточного року. Врожайність уже 5–6-річних дерев в інтенсивних насадженнях (3–3,5 х 1,0–1,5 м) – 50–60 т/га.

Листя та плоди толерантні до парші. Трапляється пізнє ураження листя борошнистою росою. Але оскільки на цей час пагони уже мають нормальний приріст, це істотно не впливає на врожайність і якість плодів.

Зимостійкість в умовах Південного Полісся та Лісостепу України цілком достатня.

Плоди великі, середньою масою 185–210 г, правильної, плоско-округлої форми, ледь зірчасті біля чашечки. Шкірочка міцна, але не груба, суха, з легкою сизуватою поволокою. Основне забарвлення плодів під час достигання золотисто-жовте, покривне – майже суцільний розмитий густомалиновий рум'янок, інколи з вкрапленнями інтенсивнішого тону. М'якуш інтенсивно кремовий, щільний, дрібнозернистий, ламкий, дуже соковитий, ароматний, відмінного гармонійного кисло-солодкого смаку (4,5–5 балів), що забезпечується вмістом і вдалим поєднанням у них цукрів (11,41–13,04%), органічних кислот (0,42–0,54%), пектинів (0,82–1,06%), вітаміну С (6,48–8,14 мг на 100 г сирої маси).

Знімальна стиглість плодів настає наприкінці вересня – у першій половині жовтня. Достигаючі плоди не осипаються, мають добру транс-

(Продовження на стор. 33)

СТАНОК ДЛЯ ЩЕПЛЕННЯ

Хочу запропонувати увазі читачів журналу "ДСГ" креслення ручного станка для щеплення.

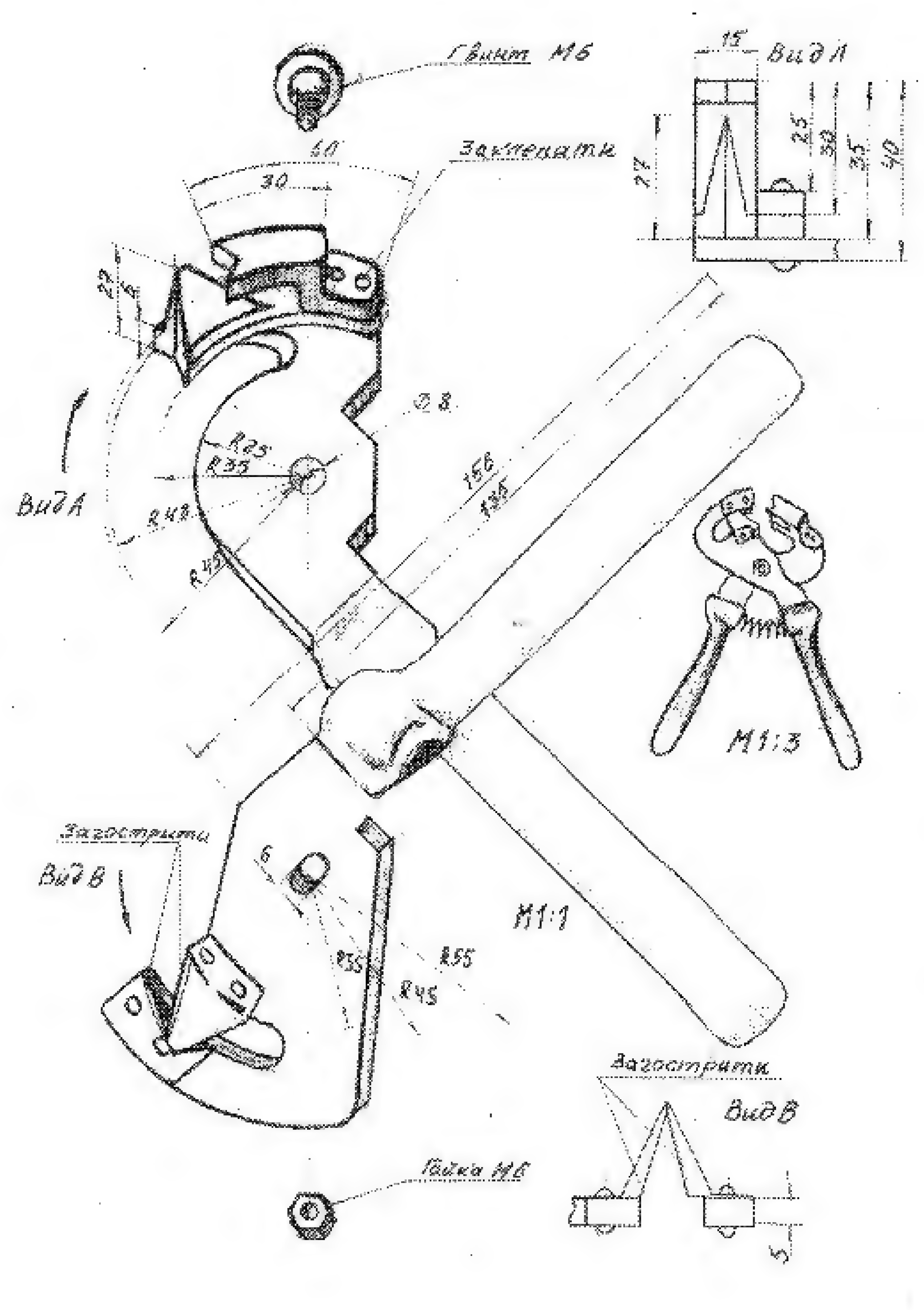
Близько 10 років тому невелику партію цих станків було виготовлено на одному із заводів Криму.

Працювати ним – одне задоволення. Швидко, зручно, чисті зрізи і розміри щепи і підщепи та відповідно висока приживлюваність – ось ті якості, які має цей станок.

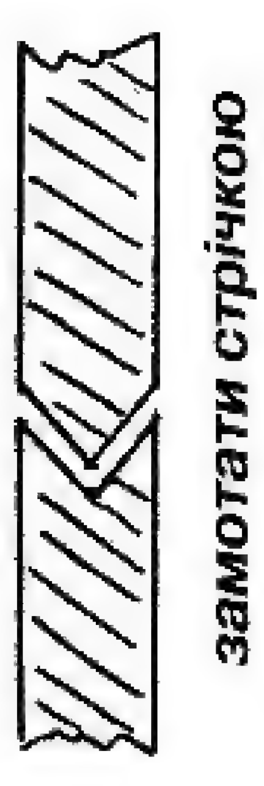
За наведеним кресленням багато хто зможе виготовити його в домашніх умовах, але не всі. Єдиною проблемою є виготовлення ножа (вид В), який має бути загартованим і правильно загостреним. Працює він як секатор для обрізування дерев. Кладуть чубук підщепи на протиріжучу частину станка (вид А) і, натискуючи на ручки, ножем (вид В) роблять клиноподібний виріз, потім ту ж операцію виконують з чубуком прищепи, підібравши його товщину, близьку до підщепи. Клиноподібну прищепу вставити в розщілину і замотати стрічкою "Фум", яку використовують для підмотування різьбових з'єднань (вона не липне і добре тягнеться).

Хочу звернутися до організацій, підприємств, ділових людей з проханням допомогти садівникам і виноградарям, котрі заслуговують на гарний інструмент, та налагодити його серійний випуск. Запевняю: всі ваші витрати окупляться.

В.І. Загурський

ХТО ПІДКАЖЕ

Добрий день, дорога редакціє!

Пишу вам уперше. Я тільки півроку, як стала читачем журналу "Дім, сад, город". Мені подобається ваш журнал. Люблю читати відгуки аматорів, рекомендації досвідчених спеціалістів. Але в мене складається враження, що ваші рекомендації більше адресовані господарям, а за нас господинь забули, особливо якщо читати вкладку, точніше журнал у журналі "Господар". Я часто згадую ваші журнали років десять тому, деякі вирізки і зараз зберігаю. Там були уроки шиття, в'язання, лозоплетіння. Тож давайте разом це все згадаємо. Адже у кожному домі знайдуться старі непотрібні речі, яким ще можна дати друге життя. Скажімо, перешити старі пальта на курточки для дач, теплі безрукавки; із чобітків зробити сумки, гаманці та ін. Було б непогано, якби друкували поради з різних сфер життя про те, як зорієнтуватися і вижити у такий скрутний час, як зараз.

Маю й особисте прохання. Навчіть, як правильно пошити валянки і як розрахувати викройку на будь-який потрібний розмір.

З повагою
Марія Присяжна,
м. Коростень

***

Маю дачу, де вирощую квіти та займаюся садом. Багато робіт по дому доводиться робити самій, зокрема й чоловічу, тому вкладку "Господар" перечитую уважно. Останнім часом з'явилося багато нового в побутовій техніці. У мене, наприклад, назріла проблема з газовою плитою. Її треба міняти. Прийшла в магазин, а там їх стільки різновидів, що я розгубилася. Отож маю прохання, надрукуйте, будь ласка, які є кухонні плити, допоможіть зорієнтуватися у виборі.

Надія Лобода,
м. Харків

***

Подобається мені ваш журнал, зокрема журнал у журналі "Господар", але не подобається те, що в "Господарі" для жінок немає жодної сторінки. Я хотіла б на сторінках вкладки прочитати і про вирощування квітів на підвіконні, і про те, як перешити шкіряну куртку, зробити з неї жилет, а з хутра домашні тапці. Не завадило б, вважаю, бодай півсторінки присвятити здоров'ю. А ще від щоденних турбот і повсякденних проблем людина має й відпочити, відволіктися. Мені допомагають кросворди чи сканворди...

Олександра Базилюк,
м. Дніпропетровськ

ДИСКОВИЙ КУЛЬТИВАТОР

Після публікації в журналі "ДСГ" № 6 за 2003 рік матеріалу про те, як виготовити дисковий міні-культиватор, до мене почали надходити листи з багатьох областей з проханням вислати детальніші креслення, а в основному запитання, як працювати з культиватором і як його налаштовувати на різні види робіт. Кількість листів така, що відповісти всім я не в змозі, тому роблю це через журнал.

Дисковий культиватор простий за конструкцією, однак потрібно уважно ставитись до його настройки та регулювання, адже переставляння елементів рами на один отвір дає змогу виконувати інший вид роботи.

По-перше, потрібно запам'ятати, що передній (довший) кутник регулює ширину міжрядь, а коротший (задній) – кут атаки дисків і, відповідно, глибину обробітку грунту та ширину захвату диска.

Єдиної схеми, щоб наладнати культиватор на ту чи іншу роботу, немає. Усе залежить від запланованої роботи, фізичного, механічного стану і складу грунту, а також фізичних можливостей працівника.

Способів роботи з культиватором є кілька, кожен з них має свої особливості та своїх прихильників. Розкажу про деякі з них.

1-й. Культиватор переміщують, тягнучи за дишло довшим кутником уперед, диски повернуті випуклістю назовні (рис.2). Таким способом нарізують дві борозни, а на зворотному шляху – одним диском поглиблюють одну, вже нарізану, а другим без маркера – наступну борозну і т.д. У заглиблені таким чином борозни кладуть добрива і висаджують картоплю та загортають грунтом (утворюється невеликий гребінь). Без перенастроювання культиватора борозни можна загортати при міжрядді 50–55 см. Для загортання їх за більших міжрядь або здвоєних гребенів культиватор треба перенастроїти.

Якщо за один (перший) прохід забезпечується потрібна глибина борозни, висаджують вручну картоплю чи висівають насіння кукурудзи, соняшника, буряку тощо. І на зворотному шляху одним диском загортають засаджену борозну, а другим нарізують наступну.

Схеми настроювання дискового культиватора на основні види робіт.

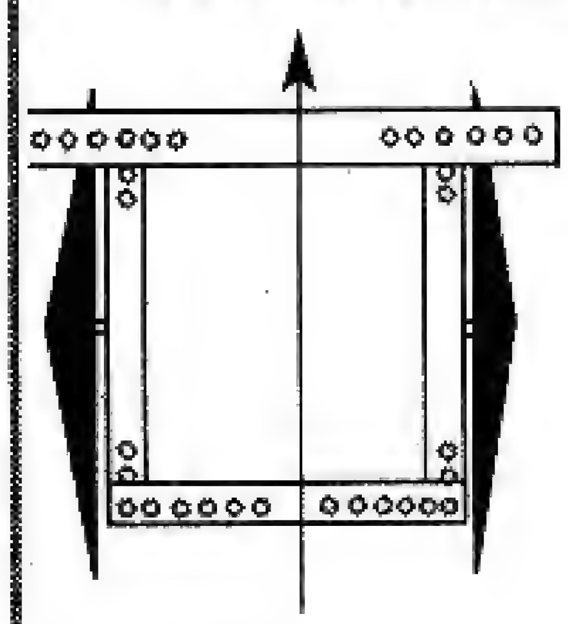

Рис.1

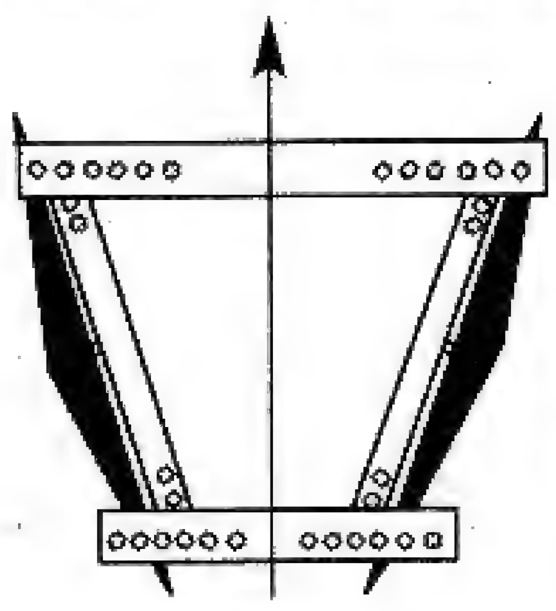

Рис.2

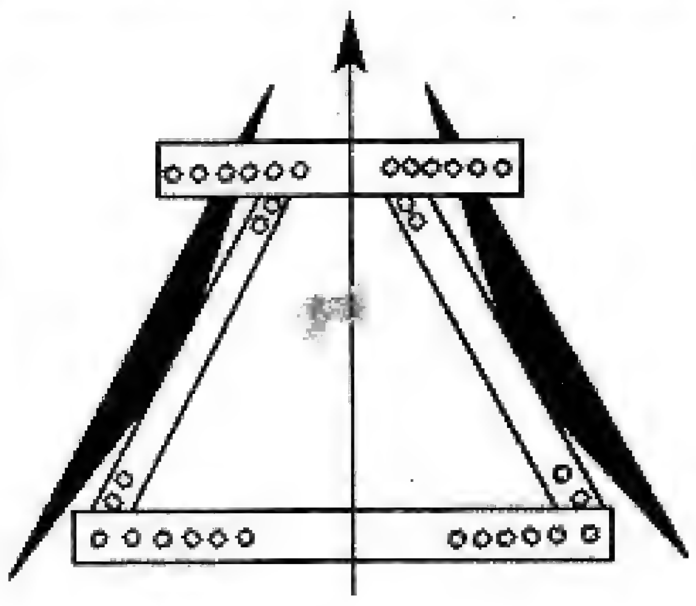

Рис.3

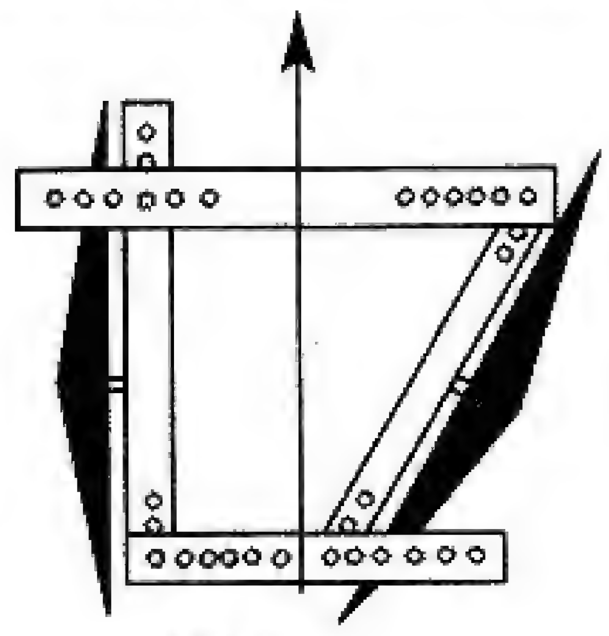

Рис.4

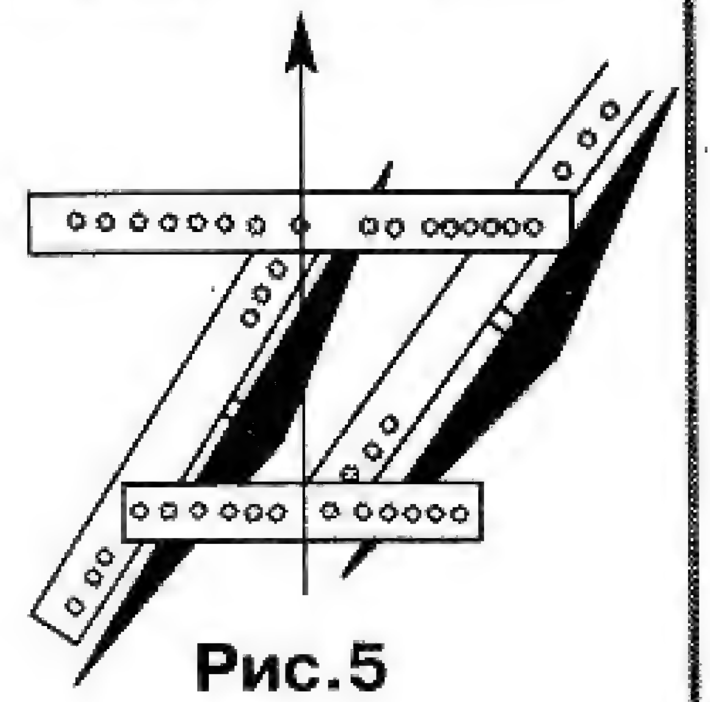

Рис.5

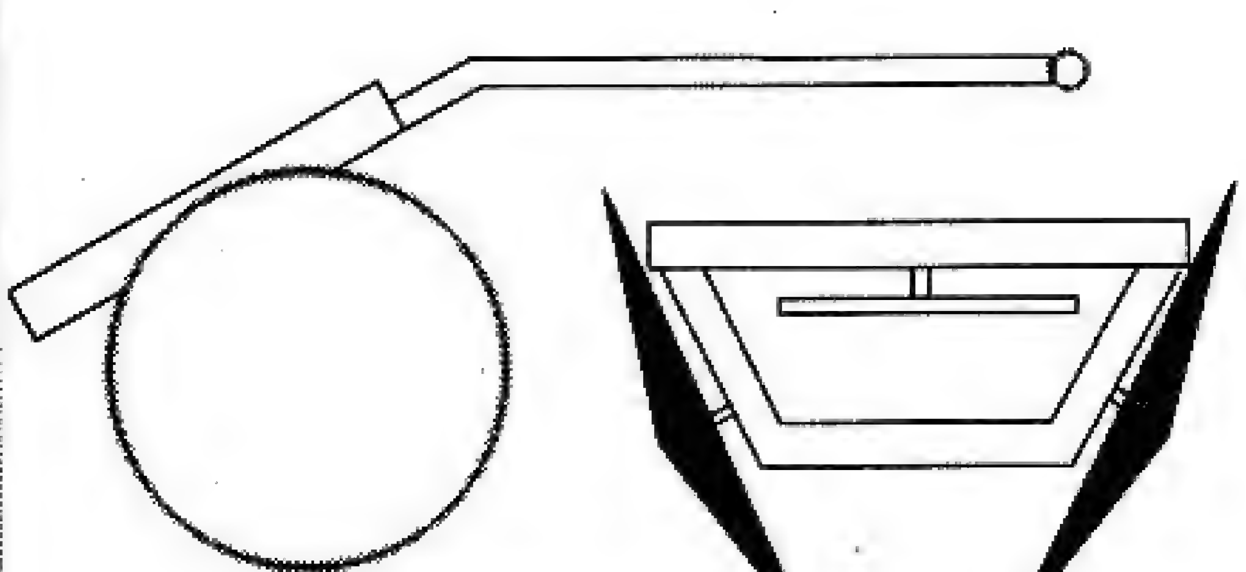

Рис.6

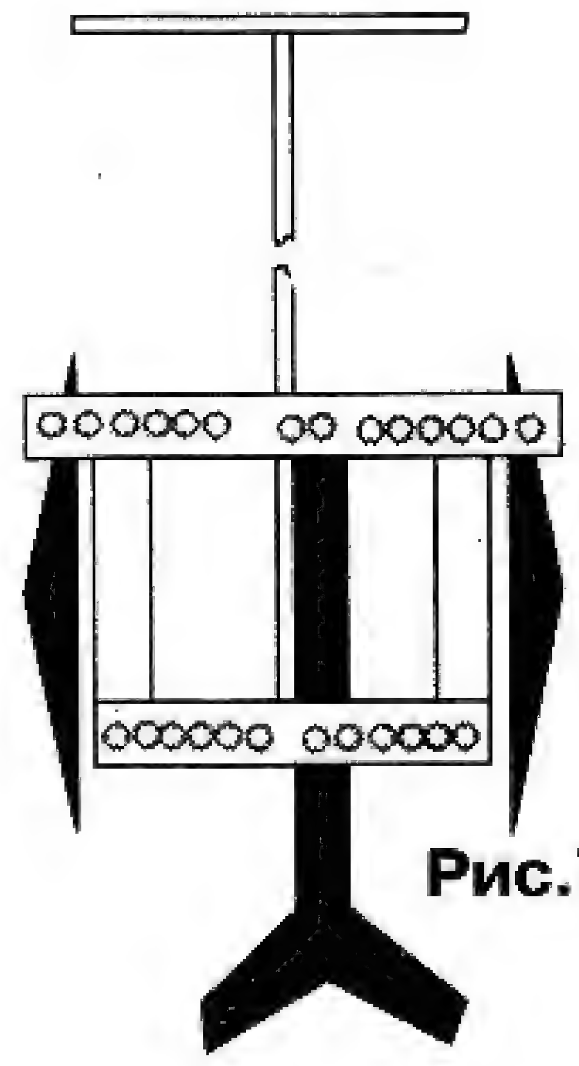

Рис.7а

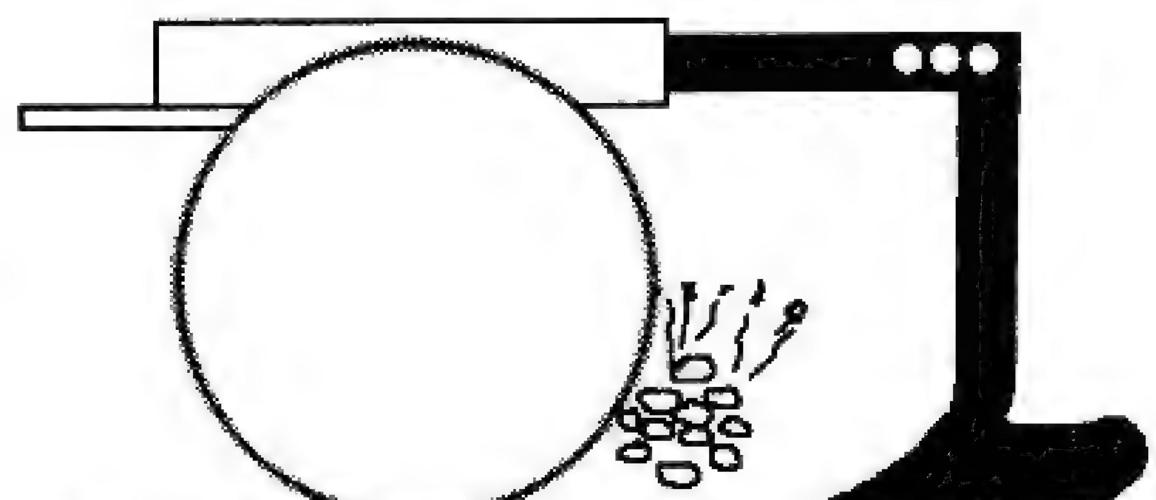

Рис.7б

Рис.1. Транспортне положення на велику відстань. Переміщуючи культиватор на незначну відстань, культиватор за допомогою дишла ставлять на один диск.

Рис. 2. Нарізування двох борозен, загортання насіння картоплі у 1-й поглибленій борозні. Підгортання картоплі при міжрядді 55 см.

Рис. 3. Збирання картоплі з двох гребенів, загортання двох борозен.

Рис. 4. Нарізування однієї борозни, збирання картоплі з одного гребеня.

Рис. 5. Суцільний обробіток грунту в дві скиби – оранка.

Рис.6. Дишло у провушинах повернуто на 180°, рама нахилена назад, диски входять у грунт під кутом. При нахилі рами вперед, диски входять у грунт під протилежним кутом.

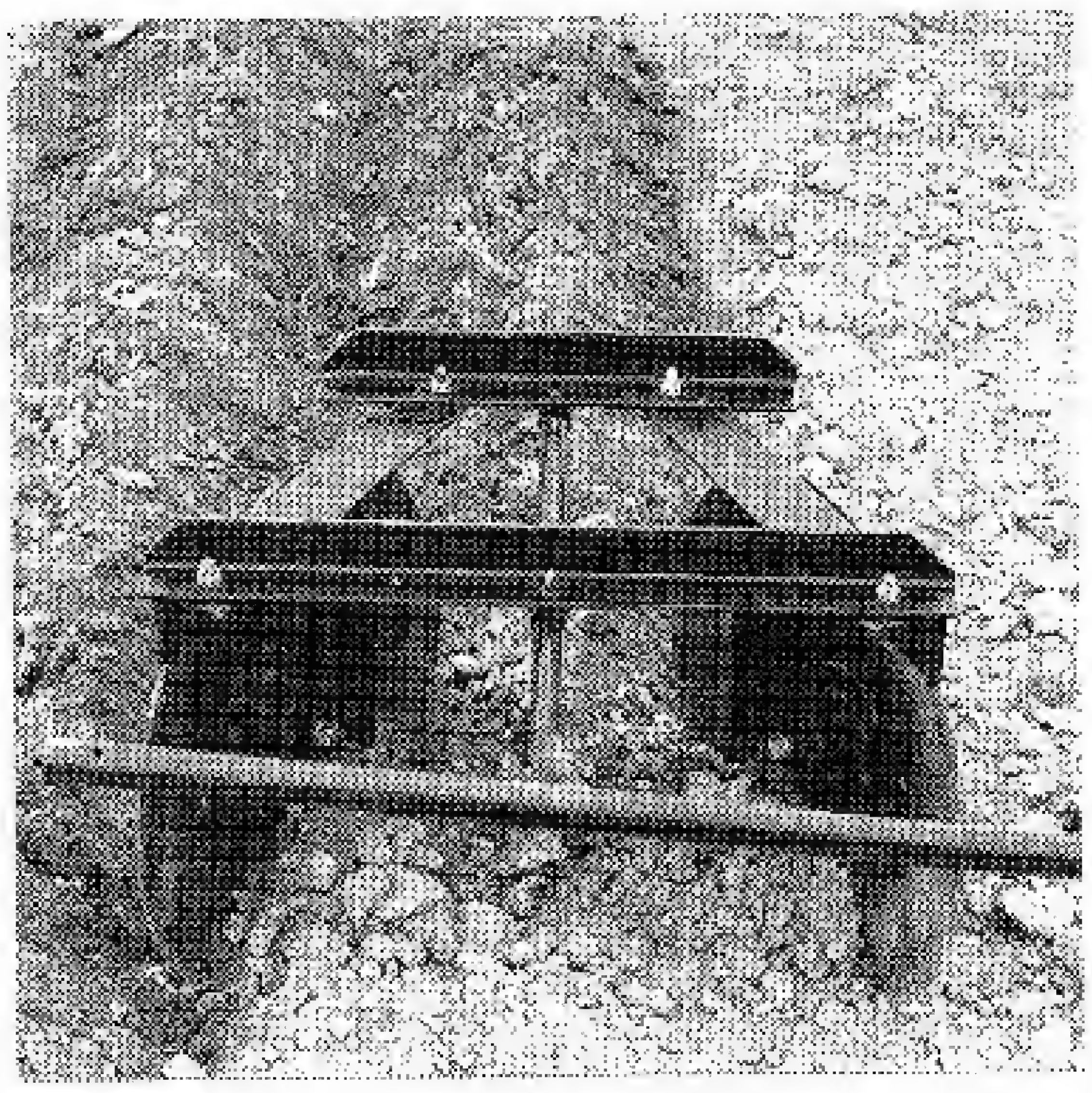
Рис.7. а — вид зверху; б — вид збоку.

Збирання картоплі з одного гребеня культиватором з додатково прилаштованою спеціально виготовленою стрілчастою лапою. Так збирають картоплю сортів, у яких на час збирання стебла ще не відмерли, а бульби міцно тримаються кореневої системи (сорт Луговська).

Якщо на час збирання стебла і корені вже відмерли (засохли), бульби картоплі викопують дисками культиватора способом, показаним на рис. 2 і 4. Так збирають картоплю ранніх і середньоранніх сортів, наприклад Адретту.

Перший прохід культиватора, грунт – важкий суглинок.

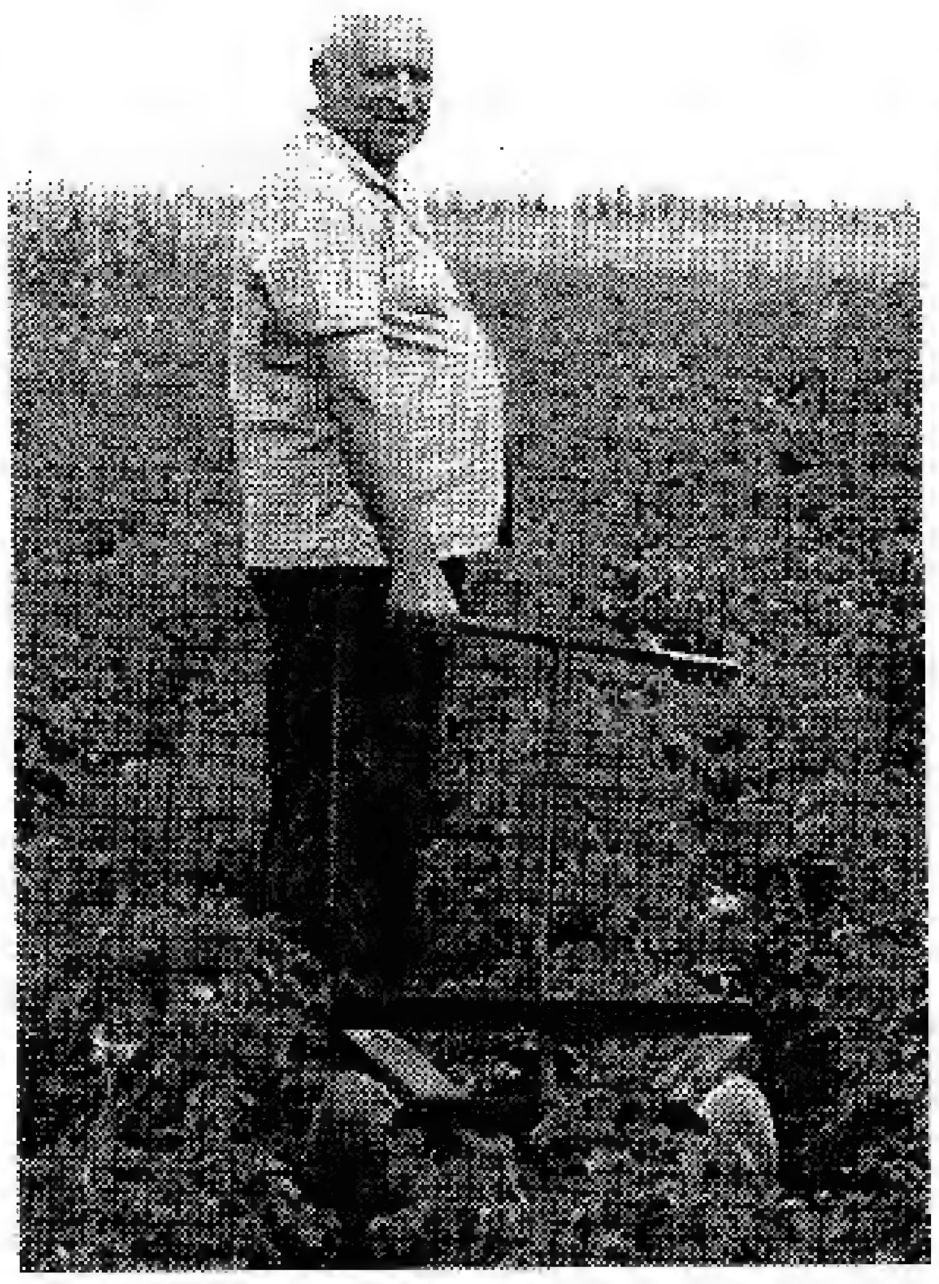
Після першого проходу на зворотному шляху одним диском поглиблюють одну, вже нарізану борозну, а другим – нарізують наступну.

Перший обробіток (18 квітня, 2003 р.), картопля ще не зійшла, а бур'яни у фазі білої ниточки і шильця знищуються після проходу культиватора. На знімку Борис Сеник.

Другий обробіток картоплі провів 20 травня. Дощу не було, посуха, але в гребенях рослини у задовільному стані. Другий обробіток проводять і для повторної боротьби з бур'янами і частково для підгортання.

Більше двох місяців не було жодного дощу. 25 червня пройшов перший літній дощ. Третій останній обробіток – підгортання у фазі початку бутонізації. Бур'яни знищені попередніми обробітками, стан рослин добрий.

Таміла Семенівна і Борис Олексійович Сеники збирають урожай на власному городі. Картопля сорту Луговська, вирощена за допомогою дискового культиватора без сапи і лопати. Бульби викопували за допомогою спеціально прилаштованої стрілчастої лапи з відвалами (див. рис.7), бадилля перед збиранням скошують.

2-й. Культиватор переміщують, тягнучи за дишло коротшим кутником уперед. Диски повернуті випуклістю всередину. Так загортають дві борозни, нарізані описаним вище способом, а також розгортають два гребені з урожаєм картоплі.

Обидва способи можна виконувати, не тягнучи культиватор за дишло, а, вставивши дишло з протилежного боку, штовхати його. Кажуть, що так видніше, як виконується робота.

Працювати можна вдвох, тягнучи культиватор за поперечину дишла, або одному тягнути культиватор за мотузку, а другому штовхати дишло.

Якщо є мотоблок, культиватор з'єднують з мотоблоком за допомогою шарніра кермової тяги автомобіля чи подібного пристрою. Маючи певний досвід, я тягну культиватор однією рукою, йдучи сусіднім міжряддям.

Якщо дишло вигнуте під ріст працівника, рама культиватора має бути горизонтальною до поверхні грунту. Під час прокручування дишла у вушках на 180° рама нахиляється назад і диски входять у грунт під кутом. У такий спосіб здійснюють шаровку грунту і вирізування бур'янів під час обробітку рослин, що не потребують підгортання (буряки, морква, редька тощо).

Для обробітку грунту під низькорослими деревами, кущами ягідників дишло треба ставити у вушках на 90°, тобто вбік. Таким чином, культиватор обробляє грунт на 1 м збоку від лінії проходу працівника. При обертаннях дишла у різних положеннях у рамі навпроти вушок і в дишлі свердлять отвори для шплінта чи болта діаметром 6 мм.

Диски обов'язково мають бути гостро заточеними, ширина заточування 8–10 мм. Головне в роботі з дисковим культиватором – не поспішати і не робити упереджених висновків.

Усім, хто пише і дзвонить за порадою, я кажу: робота з культиватором нагадує їзду на велосипеді – спочатку падають і їдуть у різні боки, а навчившись, – їдуть, не тримаючи керма руками.

Б. Сеник

Фото ***Миколи Стражника***

ЕЛЕКТРИЧНІ ПРИСТРОЇ

Молодому господарю завжди стане в пригоді уміння правильно поводитися з електрикою. Бо будь-який господар у своєму власному будинку рано чи пізно матиме справу з ремонтом електричних пристроїв.

Електричні пристрої – це група електричних апаратів, до яких належить вимикач та перемикачі, електричні двосмугові з'єднувачі (розетки, качани), затиски (контактні колодки), патрони для ламп розжарювання і люмінесцентних ламп, для стартерів, запобіжники автоматичні й плавкі.

Електричні пристрої розраховані, як і вся електропроводка, на тривалу експлуатацію (на 20–30 років). Однак через ненадійність кріплення, підвищені навантаження, виробничі дефекти або невдалу конструкцію деякі пристрої виходять з ладу значно раніше зазначеного терміну. Статистика свідчить, що більшість несправностей виникає або в початковий період експлуатації, якщо виявляють приховані дефекти, або ж після дуже тривалої роботи в результаті зносу.

Домашньому електрику не завжди потрібно замінювати несправний пристрій на новий, частіше його можна відновити, відрегулювати. Для цього, а також для вибору та придбання нових електричних пристроїв потрібно знати основні їхні типи, принципи та припустимі режими роботи, причини несправностей.

ВИМИКАЧІ, РОЗЕТКИ. Замінюючи вимикач чи купуючи новий, варто звертати увагу на конструкцію механізму (клавішний, перекидний, поворотний, кнопковий, шнуровий), конструкцію корпуса (для схованої чи відкритої проводки, встановлення на дроті, вбудовування в електроприлади), на кількість полюсів і комутуючих ланцюгів, на номінальний струм.

Механічний знос контактів і вимикачів відбувається через їхнє розклепування, стирання, оплавлення вольтовою дугою, яка виникає в момент розриву контактів або вібрації контактної пластини, після вдаряння контакту об контакт. Найбільший знос виникає за повільного розведення контактів, коли вольтова дуга продовжується тривалий час. Тому, вибираючи новий вимикач, слід віддати перевагу конструкції, що забезпечує швидке розведення контактів на відстань, яка не підтримує горіння дуги.

Але найнебезпечнішим для вимикача є утворення між контактами постійного іскріння через ненадійне притискання контактів у включеному стані. Це може бути наслідком недостатнього зусилля перекидної пружини, окислювання, забруднення контактів. Несправність виявляють за миготінням лампи, у ланцюзі якої влаштований вимикач. Несправність потрібно негайно усунути, інакше вимикач цілком вийде з ладу.

Кулачковий механізм, застосовуваний у блоках на три вимикачі, що встановлюють на зовнішній стіні санвузла типових багатоповерхових будинків, є найневдалішою конструкцією, що не забезпечує швидкого розриву ланцюга, стабільного й достатнього зусилля на контакт. Увесь такий блок за першої ж несправності необхідно замінити на блок з великими клавішами і хитним механізмом із пружиною розтягування.

З усіх типів розеток варто віддати перевагу конструкції з притискною пружиною, що має найбільшу надійність.

Безпосередньо біля плінтуса встановлюють розетки з заслінкою, що переміщується та захищає від потрапляння всередину розетки сторонніх предметів.

Конструкція вимикачів і розеток для схованої електропроводки передбачає приєднання до них дротів після закріплення вимикача чи розетки в гнізді на стінній панелі – це захистить дріт від зайвих вигинів.

При відкритій електропроводці вимикачі і розетки встановлюють на дерев'яних підрозетниках і кріплять до них двома шурупами. Зручно користуватися вимикачем з вмонтованою в його корпус неоновою лампочкою, що дає змогу знаходити вимикач у темряві. Вмонтувати неонову лампочку можна практично в будь-який тип вимикача. До виводів лампочки підпаюють відрізки ізольованого дроту, який послідовно з опором, що гасить (резистор R=1–5 МОм), приєднують до виводів вимикача (рис. 2). Лампочку можна розташувати безпосередньо в кришці вимикача в будь-якому вільному місці чи під клавішею. Якщо кришка вимикача з непросвічуваного матеріалу, у ній потрібно просвердлити отвір діаметром 5–6 мм, у який вклеїти пробку з оргскла з напівкруглою голівкою (подібно заклепці). До цієї пробки всередині корпуса вимикача необхідно прикрутити балончик неонової лампочки.

Неприємно, коли на шпалерах біля вимикача з'являються плями від рук. Цього можна уникнути, якщо між кришкою вимикача і шпалерами прокласти тонку (1–1,5 мм) пластинку з оргскла з отвором під механізм вимикача. Розмір пластинки приблизно 130 х 180 мм.

РІЗЬБОВІ ПАТРОНИ. З усієї групи електричних пристроїв різьбові патрони працюють у найважчих теплових режимах. Їх нагрівання може сягати 200°С і більше, що спричинює швидкий вихід з ладу.

Для ламп розжарювання з діаметром різьблення на цоколі 14 мм призначений патрон типу Е14, на лампи з різьбою 27 мм – серія Е27, в котру входить прямий підвісний патрон, патрон з різьбовими кільцями для кріплення розсіювача, стельовий патрон з похилим фланцем.

Типи дротів для електропроводки

Добрий день, шановна редакціє! Я збудував новий дім. Дійшла черга робити електропроводку. Чи не могли б ви порадити, якою маркою дроту це краще зробити і взагалі, які марки дроту придатні до цієї справи.

К. Скибенко,
Золотоноша,
Черкаська область

Марка дроту	Характеристика	Кількість жилок	Варіанти прокладки		
			Відкрита на поверхні стін	На ізоляторах та роликах	Схована в каналах та під штукатуркою
АППВ	Дріт з алюмінієвими жилками, плоский, у полівінілхлоридній ізоляції, з розмежовуючою основою	2 – 3	+		+
АППВС	Дріт з алюмінієвими жилками в полівінілхлоридній ізоляції без розмежовуючої основи	2 – 3	+		+
ППВ	Теж, що і АППВ, але з мідними жилками	2 – 3	+		+
АПВ	Дріт з алюмінієвою жилкою в полівінілхлоридній ізоляції	1	+		+
АПР	Дріт з алюмінієвою жилкою в гумовій ізоляції і в обмотці, просоченій протигнильним розчином	1		+	
ПРД	Дріт з мідною жилкою в гумовій ізоляції, в непросоченій бавовняній обмотці, скручений	2		+	
АПН	Дріт з алюмінієвими жилками в гумовій ізоляції без обмотки	2 – 3	+		+

Корпуси патронів для роботи в умовах підвищеної температури (для Е14 – понад 110°С, для Е27 – понад 140°С) роблять з кераміки чи жаростійкої пластмаси. Звичайно така температура створюється, коли застосовують лампи із верхніми значеннями потужності, всередині невеликих закритих плафонів.

Основною причиною пошкодження патронів є поганий контакт затисків дроту або лампи з контактним пелюстком патрона (іскра, що часто виникає в контактному з'єднанні, ушкоджує пелюсток). Щоб зняти патрон із трубки світильника, потрібно його розібрати на місці, від'єднати дріт, послабити стопорний гвинт всередині корпуса (у різьбі денця) чи відкрутити контргайку з різьбової трубки. Без цих операцій спроба відкрутити патрон призводить до псування патрона або різьби на трубці.

ЗАПОБІЖНИКИ. Запобіжники з плавкими вставками складаються з пустотілого керамічного корпуса, з різьбою на цоколі та змінній трубчастій вставці, в яку впаяний тонкий дротик. Автоматичні запобіжники й вимикачі складаються з електромагнітного розчіплювача, що захищає мережу від коротких замикань, та біметалічного розчіплювача, який захищає від тривалих перевантажень по струму. Автоматичні різьбові запобіжники застосовують у старих будинках для заміни плавких запобіжників. У нових будинках на групових щитках встановлюють автоматичні вимикачі.

К. Тесленко,
м. Кривий Ріг

Корисно знати

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ УРАЖЕННІ ЕЛЕКТРИЧНИМ СТРУМОМ

Насамперед потерпілого необхідно звільнити з електричного "полону" (не забуваючи при цьому, що, доторкнувшись до людини під напругою, можна самому опинитися підключеним до мережі). Найбезпечніше – швидко викрутити пробки. Якщо це неможливо, киньте собі під ноги гумовий килимок, дошку, пальто, натягніть на ноги калоші чи на руки – гумові рукавиці. Якщо цих предметів під рукою немає, схопивши потерпілого однією рукою за одяг, спробуйте звільнити від джерела струму дерев'яним предметом (шваброю, ніжкою стільця, шматком дошки) і одночасно відсунути джерело (наприклад, провід) від нього. І зробити це потрібно однією рукою, тоді навіть при ударі струм не пройде через усе тіло рятувальника.

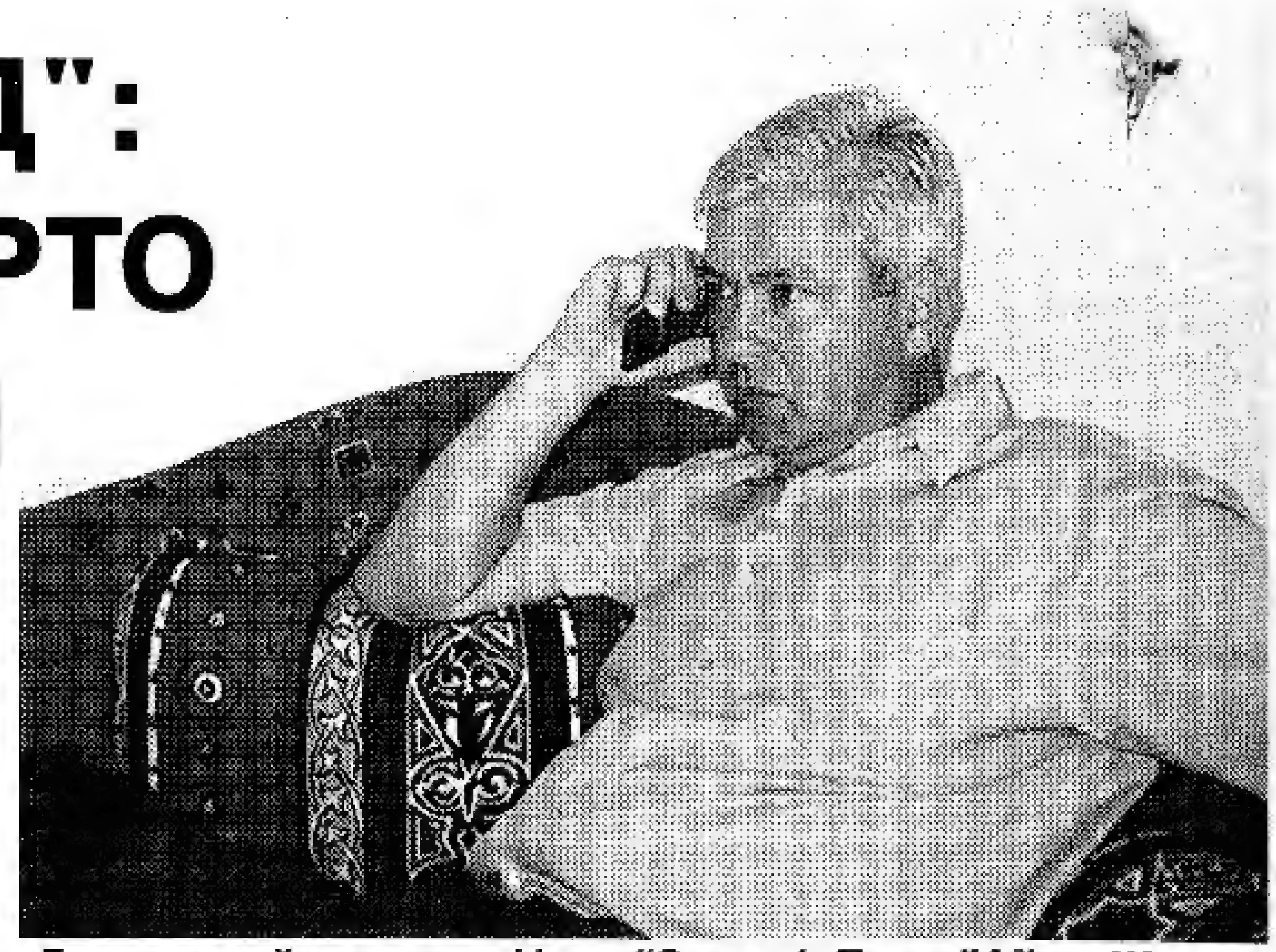
Потерпілого укладіть, тепло укрийте, дайте теплий напій. На обпалену електрострумом ділянку тіла накладіть стерильну пов'язку (чисту тканину, змочену горілкою). Якщо потерпілий знепритомнів, йому дайте понюхати нашатирний спирт і побризкайте на нього холодною водою.

Якщо у потерпілого пропало дихання, але є пульс, негайно робіть штучне дихання "рот у рот".

Необхідно негайно викликати "швидку допомогу".

Г. Коваленко

"СЛОВАКІЯ ТРЕНД": ДОСВІД, ЯКИМ ВАРТО СКОРИСТАТИСЯ

Генеральний директор фірми "Словакія Тренд" Міхал Женюх

У балансі продовольчих ресурсів України, важливу роль відіграє сільськогосподарська продукція, вироблена в особистих господарствах громадян. З проведенням земельної реформи на селі роль цього сектора аграрної економіки помітно зросла. За даними Міністерства аграрної політики України, позаторік в особистих господарствах громадян вироблено: картоплі – 99%, овочів – 88, фруктів і ягід – 72, м'яса – 52, молока – 51, яєць – 56 % від загальних обсягів виробництва цієї продукції у державі. У грошовому вираженні частка валової продукції особистих господарств громадян становить близько 60%.

Не менш важлива роль підсобного господарства громадян у вирішенні питань соціального розвитку села. Тут зайнято майже третину працездатного сільського населення. Для більшості селян грошові надходження від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва є суттєвим джерелом поповнення сімейного бюджету.

Вивчаючи досвід розвитку сільського господарства Словацької Республіки в умовах переведення галузі на засади ринкової економіки, не можна не помітити того, наскільки важливе значення у цій державі надається питанню технічного оснащення присадибного сільського господарства.

Мій співрозмовник – генеральний директор фірми "Словакія Тренд" із міста Собранце Східно-Словацького краю пан Міхал Женюх погодився відповісти на деякі запитання стосовно діяльності очолюваної ним фірми, які є вельми важливими для сільгосптоваровиробників України.

Отож розпочнемо.

М. Ш. *Пане Міхале, щоразу, коли випадає щаслива нагода відвідати вашу фірму, у мене мимоволі виникає запитання: як могло статитися, що в маленькому провінційному містечку на східній околиці Словаччини вам удалося створити таку чудову фірму? З чого власне все розпочиналося?*

М. Ж. Моє входження в бізнес не можна назвати легким. Фірма "Словакія Тренд" була створена в 1992 році невдовзі після проголошення у нашій державі курсу на розвиток приватного бізнесу.

Перші півтора-два роки були нелегкими: бракувало коштів, не мали власної виробничої бази та достатньо підготовлених спеціалістів, аби працювати в нових умовах, тощо. Основною ж перешкодою на шляху швидкого становлення фірми була невизначеність з її спеціалізацією. Ми торгували товарами господарського призначення, продуктами харчування, легковими автомобілями, пробували навіть вирощувати овочі в закритому грунті.

Все це розпорошувало наші сили, не давало можливості зосередитися на головному напрямку, а відтак і гідно конкурувати з іншими спеціалізованими фірмами.

Кардинальні зміни в агропромисловому комплексі Словаччини, що сприяли розвитку, поряд з великими підприємствами, невеликих за розмірами приватних господарств, присадибного й дачного городництва, вивели на порядок дня і нові підходи щодо його матеріально-технічного забезпечення.

Ми оперативно провели маркетингові дослідження, вивчили свій та зарубіжний досвід і прийшли до остаточної думки – спеціалізувати фірму "Словакія Тренд" на постачанні фермерському і присадибному господарствам різноманітних знарядь праці, господарського інвентаря, технологічного обладнання тощо. І, на щастя, не помилилися. За майже останні десять років наша фірма за обсягами торгових послуг ввійшла до першої п'ятірки аналогічних фірм Словаччини. У найближчі два роки обіг нашого підприємства подолав щорічний рубіж у десять мільйонів доларів США.

З метою наближення товарів та послуг до покупця ми збудували в Східно-Словацькому краї три спеціалізовані магазини: за місцем розташування фірми – в місті Собранце, в районному центрі – Михаловце і в крайовому центрі – Кошице. Тільки за рахунок цього щорічний обіг виріс майже на п'ять відсотків. У цілому по фірмі частка оптової торгівлі на сьогодні становить 80, а роздрібної – 20 відсотків.

М. Ш. *Що ж допомагає фірмі в умовах жорсткої конкуренції не тільки триматися "на плаву", а й забезпечувати її поступальний розвиток?*

М. Ж. Це запитання доволі складне, та я спробую на нього відповісти. Навмисно обійду такі складові нашого успіху, як постійний моніторинг європейського ринку, конкурсний відбір торгових партнерів, сприйнятливість цін, висока якість товарів, безумовне дотримання нами договірних зобов'язань тощо. Зупинюся лише на трьох складових.

По-перше, це зразкова злагодженість у роботі колективу фірми. На фірмі працює 30 фахівців – професіоналів. Кожен чітко знає свої обов'язки. У разі необхідності можлива взаємозаміна, адже кожен з них володіє двома-трьома професіями. Заробітна плата еквівалентна 350-400 доларам США. У складі адміністративного корпусу фірми є побутовий блок, де кожний робітник щоранку може одягти чистий робочий одяг, а по завершенні зміни – прийняти душ. Харчування персоналу здійснює на договірних засадах місцевий ресторан, до того ж 70 % вартості обіду оплачує фірма, решту – 30% – робітник. Усе це створює атмосферу високої відповідальності за доручену справу, щирого вболівання за долю фірми.

По-друге. Рекламування діяльності фірми шляхом видання спеціальних каталогів наших товарів, висвітлення нашої роботи в засобах масової інформації – по радіо, телебаченню, у газетах та журналах, облаштування рекламних щитів. Нарешті, виготовлення і поширення презентаційної продукції з символікою фірми – годинників, шкірогалантерейних виробів, головних уборів тощо.

По-третє. Благодійна та спонсорська діяльність. П'ять років тому ми пожертвували значну суму на будівництво в нашому місті церкви. Тепер з участю фірми в моєму рідному селі Кормля створюється чудовий парк відпочинку на честь шанова-

ного в Словаччині, Україні та в усьому християнському світі Архістратига Михаїла. Завдяки фінансовій підтримці фірми в місті Собранце обладнано тенісні корти, утримуються дві футбольні команди. Крім того, фірма оплачує медичні послуги малозабезпеченим людям, допомагає обладнувати в школах комп'ютерні класи. А нещодавно фірма замовила у Львові виготовлення чудового іконостасу для новозбудованої церкви в Собранце.

М. Ш. *Пане Міхале, мене вражає Ваша щедрість.*

М. Ж. Так, ми не гонемося за надприбутками. Ми свідомі того, що свою країну необхідно всіляко підтримувати і чесною сплатою податків, і благодійною та спонсорською діяльністю. Тоді буде і в державі, і в кожного із нас.

М. Ш. *В успішному розвитку малого та середнього бізнесу в Словаччині напевно, провідна роль передовсім належить державі, а вже потім, як ви сказали, спрацьовують суб'єктивні фактори. Чи не так ?*

М. Ж. Ви правильно зауважили, Михайле Сидоровичу. В Словаччині на законодавчому рівні всіляко підтримується приватна ініціатива. Це і пільгове кредитування підприємців, і відносно низькі ставки податків, і різноманітне матеріальне заохочення за збільшення робочих місць тощо.

Наприклад, для будівництва власної бази наша фірма одержала банківський кредит усього лише під 10 % річних з терміном погашення – 10 років. Податки ми сплачуємо в розмірі 20 % прибутку.

Важливе значення має також і той факт, що в Словаччині підприємці фактично не залежать від дуже поширених у деяких зарубіжних країнах таких явищ, як хабарництво, корупція, рекет тощо. В цьому відношенні держава безкомпромісно стоїть на боці підприємця, захищаючи чесний бізнес.

М. Ш. *Цікаво, а хто ваші партнери ?*

М. Ж. Зрозуміло, що в умовах ринкової економіки партнерами можуть бути тільки ті промислові підприємства, які виробляють якіснішу та відносно дешевшу продукцію і, що не менш важливо, чітко дотримуються договірних зобов'язань. Нашими найбільшими партнерами є підприємства Словацької Республіки та Російської Федерації, на долю яких припадає відповідно 30 і 25 відсотків від загального обсягу продажу. Решту товару поставляють підприємства Польщі, Чехії, Албанії й інших держав. На долю України припадає, на жаль, лише 1% товарних поставок.

М. Ш. *Говорячи про Україну як партнера ви, пане Міхале, вжили вислів "на жаль". Що б це означало?*

М. Ж. Я не випадково так висловився. Уявіть собі, ми їдемо за 2–3 тисячі кілометрів у глибину Росії, щоб узяти на реалізацію товар, який міг би без особливих труднощів поставлятися з України, до того ж лише за 15–20 кілометрів від моєї фірми. Причин такого явища багато, та основні з-поміж них – це невідповідність українських виробів європейським стандартам якості, несприйнятливі ціни, високі податки. Ці й інші причини не дають можливості вийти вашим товарам на міжнародний ринок. Тому доводиться мати справу також і з безініціативністю самих виробників. Ось кілька прикладів.

Якось у поїздці по Сумській області ми відвідали деревообробний цех одного з лісгоспів, який, окрім основної продукції, виробляє держаки для лопат. Якість виробів непогана, але довжина держаків майже на 10 см менша, ніж це передбачається міжнародним стандартом. Умовляємо керівництво лісгоспу переобладнати верстат на випуск довших держаків для лопат – ні в яку. Урешті-решт пропонуємо поставити деревообробний верстат із Словаччини в рахунок продукції деревообробного цеху. Марно. В результаті українське підприємство втратило експортний контракт з нами майже на 100 тисяч доларів США.

Ось ще характерний приклад. Запропонували ми кілька років тому українським підприємцям поставляти до Словаччини на постійній основі доволі прості вироби господарського призначення – лопати, граблі, вила та інше. Надіслані на наше прохання зразки виробів з України нас не задовольнили. Ми надіслали їм свої зразки, які користуються попитом на європейському ринку. Відповіді не надіслали й по сьогодні.

Подібні приклади можна продовжувати. Ось вам, Михайле Сидоровичу, відповідь на ваше запитання. Шкода, що така велика європейська держава поки що не може повною мірою скористатися своїми потужними експортними можливостями.

М. Ш. *Пане Міхале, мені не хотілося б завершувати нашу бесіду на такій песимістичній ноті. Що на Вашу думку потрібно змінити, аби поліпшити у цій сфері діяльності наші справи, адже збоку іноді буває видніше ?*

М. Ж. На початку 90-х років поставки товарів з України становили 10–15% нашого товарообігу. З роками, як я уже казав, цей показник знизився до одного відсотка. За останні десять років ви зробили дуже мало в напрямку поліпшення якості продукції та зниження її вартості, створення належних умов для ведення зовнішньої торгівлі. Ви задовольняєтеся тим, що внутрішній ринок для цих товарів досить ємний. Тут буде куплено все, що запропонують місцеві виробники незалежно від якості товару. Так ще й досі міркують деякі ваші товаровиробники. Ми вважаємо, що виробництво продукції як для внутрішнього, так і для зовнішнього споживача має здійснюватися за високими міжнародними стандартами якості. Тоді не буде проблеми, що експортувати, а що продавати у себе вдома.

Водночас перейти на нові засади організації виробництва практично неможливо. Потрібно буде крок за кроком переводити окремі підприємства (цехи) на виробництво експортноспроможної продукції. Як це зробити, ваші спеціалісти добре знають. Та, передовсім, потрібна окрема державна програма виробництва та реалізації засобів праці в особистих господарствах громадян, адже вони, як ви сказали на початку нашої розмови, з окремих видів сільськогосподарської продукції в Україні посідають провідне місце.

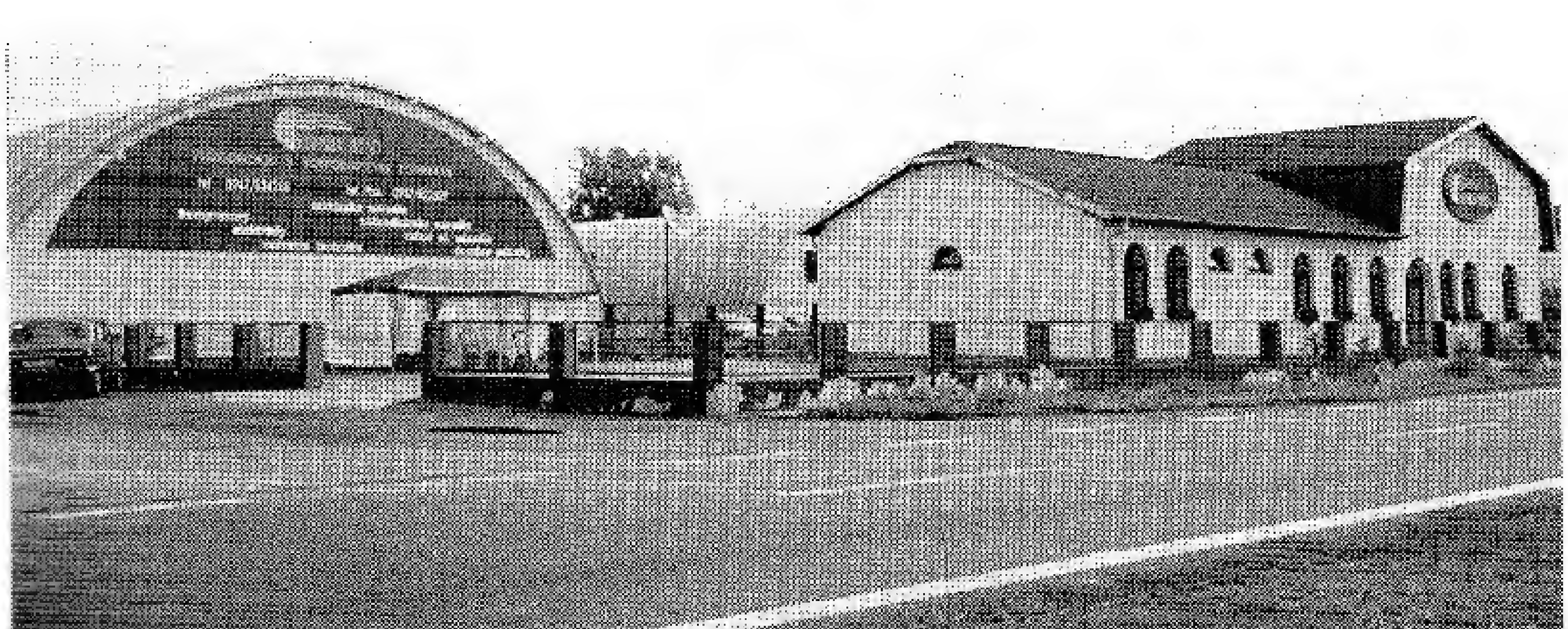
М.Ш. *Прочитавши цю статтю, багато українських підприємців зацікавляться вашою фірмою, захочуть налагоджувати з вами ділові зв'язки. Чи ви, пане Міхале, відповісте їм взаємністю?*

М. Ж. Ми зацікавлені в розвитку взаємовигідної співпраці з українськими підприємцями і чекаємо від них ділових пропозицій.

Розмову вів

Михайло Сидорович Шкурка,

канд. економ. наук

Загальний вигляд виробничої бази фірми "Словакія Тренд"

Біодинамічний

ЧЕРВЕНЬ

Скорпіон – 1 – 2.06

☊ – Перетинання екліптики під час опускання Місяця – 1.06

На початку червня на штамбах і розвилках скелетних гілок яблуні і груші з'являються сонячні опіки, які сталися рано навесні. На цих ділянках кора потріскана і зашкарубла. Таку кору слід видалити садовим ножем й промити відкриті місця розчином залізного або мідного купоросу (відповідно 40–50 і 20–30 г речовини на 1 л води). Можна використати і слабкий розчин марганцівки. Потім ці місця замазати садовим варом і закрити темною плівкою.

Стрілець – 3 – 4.06

○ Повний Місяць – 3.06

☋ – Нижня точка опускання Місяця – 4.06

У садах дедалі частіше застосовують позакореневе підживлення, адже дерева вбирають елементи живлення через листя і кору. Проводити цей агрозахід найефективніше у вологу хмарну погоду, вранці по росі або увечері.

Для позакореневих підживлень по листю використовують сечовину, аміачну селітру (0,3–0,6%), суперфосфат (1–2%-на водна витяжка), калійну сіль (0,5–1%). Одночасно можна вносити мікроелементи, зокрема такі з них, як сірчанокислий цинк, мідь і залізо, бура, борна кислота тощо. Позакореневе підживлення доцільно поєднувати з обприскуванням саду проти шкідників і хвороб. При цьому слід враховувати характер взаємодії добрив з отрутохімікатами.

Козеріг – 5 – 6.06

Якщо на штамбах і скелетних гілках помітили пожухлу кору, тобто відмерлі її часточки, то скребачкою, а потім дротяною щіткою очистіть їх. Перед цим підстеліть під дерево плівку або листок паперу.

Після закінчення операції сміття спаліть. Ділянки, які залишилися без кори в результаті сонячних опіків, необхідно обробити розчином залізного або мідного купоросу. Можна на очищені ділянки накласти "компреси" з листя щавлю шаром 1–1,5 см, а зверху обв'язати будь-якою тканиною. Невеликі рани після дезінфекції слід замазати садовим варом, а великі – олійною фарбою.

Щоб морква не виросла з відростками ("пальчиками"), сухий грунт треба розпушити і регулярно поливати. Це стосується і буряків, інакше вони будуть жорсткими, дерев'янистими. Але й надмірно поливати коренеплоди не слід, бо вони розтріскуватимуться і погано зберігатимуться.

Для розмноження смородини зеленими живцями в парниках або теплицях дуже важливо своєчасно їх заготовити. Їх нарізують тоді, коли починається здерев'яніння пагонів (у Лісостепу це перша декада червня), а у порічок – на два тижні раніше. На зелені живці зрізують пагони завдовжки 5–6 см, залишаючи на них по два верхніх листки з наполовину вкороченими листковими пластинками, завдяки чому менше випаровується волога. Перед садінням живці бажано обробити стимуляторами росту. Субстратом для укорінення живців може слугувати суміш торфу або родючого ґрунту з піском у рівному співвідношенні. На нього насипають такий самий шар великозернистого річкового піску (7–8 см). Висаджують живці не глибше половини їхньої довжини. Відстань під час садіння між рядами – 10 см, у рядку – 4–6 см. Оптимальна температура для коренеутворення 22–25° тепла.

Водолій – 7 – 8.06

На штамби яблунь, груш, а також кісточкових дерев накладіть ловильні пояси шириною до 40 см. Якщо вони з паперу, то через кожні два тижні їх знімають і спалюють, а на їхнє місце накладають нові. А коли вони зроблені з тканини, рогожі чи іншого матеріалу, їх накладають так, щоб між серединою пояса і корою штамба не було щілин, а краї були трохи підняті. Ловильні пояси перевіряють також не менше одного разу на два тижні.

Для успішного й ефективного утримання саду необхідно підтримувати оптимальну зволоженість ґрунту в кореневмісному його шарі – для зерняткових порід до 1,5, для кісточкових – до 1 м.

У роки з середньою кількістю опадів починають поливати сад наприкінці травня – на початку червня. За один полив витрачають води: на піщаних ґрунтах – 4–5, суглинках – 7–8, глинистих 9–10 кубометрів на сотку. На піщаних ґрунтах поливна норма менша, але поливають частіше, на глинистих – навпаки. На півдні України за вегетацію проводять 4–5 поливів, у Лісостепу – 2–3.

Найефективнішим є крапельне зрошення, завдяки якому оптимальне зволоження ґрунту досягається при подачі води з крапельниць у межах 6–8 л/год. Завдяки крапельному зрошенню значно зменшуються норми поливу і забезпечується високий урожай.

Риби – 9 – 10.06

☾ Третя чверть Місяця – 9.06

Якщо навесні перещеплювали плодові дерева, то не забудьте видалити пагінці, які з'явилися за 15–20 см від місця щеплення. Іноді обв'язувальний матеріал врізується у кору. Тоді його потрібно зняти. У гілок, перещеплених живцем за кору, прищепи підв'яжіть до опори, щоб їх не зламав вітер, а інколи й птахи.

Червень вимагає від городника безперервного догляду за висіяними і висадженими овочами. Розпушування ґрунту й прополювання бур'янів, поливи і проривання рослин, підживлення і боротьба з хворобами та шкідниками, підгортання картоплі та інших овочів – навіть не повний перелік агрозаходів, які необхідні на початку літа для успішного розвитку рослин на вашому городі.

Овен – 11 – 13.06

У кроні плодових дерев можна помітити гілки з дрібними світло-зеленими листочками. Поступово вони всихають. Це ознака того, що гілки підмерзли. Їх необхідно акуратно вирізати, не залишаючи пеньків. Зрізи слід зафарбувати охрою або залізистим суриком.

Якщо на вашій городній ділянці пишно росте мокрець – це ознака високої кислотності ґрунту. Здійсніть вапнування або ж регулярно посипайте на ділянку деревний попіл.

Бур'ян потрібно знищувати не лише на своєму городі, а й на прилеглих територіях. У червні, коли ще не обсіменилися бур'яни, хоча б скосіть їх.

календар

ЧЕРВЕНЬ

Телець – 14 – 15.06

☊ – Перетинання екліптики під час піднімання Місяця – 14.06

Уже підросли трави в саду. Не забудьте їх своєчасно скосити, адже вони інтенсивно споживають вологу з садового ґрунту. Після того, як ви у першій декаді місяця обприскали вишню і сливу, обережно, щоб не пошкодити корені, розпушіть ґрунт у приштамбових кругах цих дерев і підживіть їх добривами.

У парниках щотижня на помідорах видаляють бокові пагони.

З метою одержання свіжої продукції і продовження термінів її споживання здійснюють літню сівбу моркви, буряків, редиски і редьки. Такі посіви ефективні за умови поливання грядок й утримання їх у розпушеному стані та без бур'янів.

Близнюки – 16 – 18.06

● – Новий Місяць – 17.06

Найвища точка під час піднімання Місяця – 18.06

Якщо у вас в саду росте обліпиха, у другій декаді червня підживіть її добривами і розпушіть ґрунт під цією рослиною. Під кущами смородини, порічок, аґрусу слід зібрати опалі ягоди – падалицю. Проти шкідників і хвороб у другій декаді ще обприскують ягідні культури.

Регулярні і досить часті міжрядні розпушування ґрунту академік О.С. Болотських називає "сухим поливом". Цей агрозахід сприяє збагаченню ґрунту киснем, завдяки чому рослини легше засвоюють поживні речовини. Розпушування й знищення бур'янів особливо необхідні доти, поки не зімкнуться ряди культурних рослин. Огірки, кабачки і розсадні рослини, коренева система яких розміщена близько до поверхні ґрунту, розпушують не глибше 4–5 см, а на посівах коренеплодів спочатку також мілко, а потім – до 12–14 см.

Рак – 19 – 20.06

У червні інтенсивно розвиваються плоди і ягоди. Рослини у цей час потребують поливів водночас з підживленням. Якщо не вистачатиме вологи на грядках суниці, ягоди будуть дрібними й сухими. Суницю слід поливати щедро, але не заливайте її листя і зав'язь. Вода має проникати не менш ніж на 30 см. На суничниках видаляють вуса.

Лев – 21 – 23.06

Перед тим, як розпочнете поливати суницю і малину, підживіть ці культури розчином гноївки або пташиного посліду, який попередньо розведіть водою відповідно у 10 і 20 разів. Для суниці й малини використайте відро такого розчину на погонний метр рядка, для плодоносних кущів смородини, порічок і аґрусу – по два відра.

Діва – 24 – 25.06

☽ Перша чверть Місяця – 25.06

У третій декаді червня яблуневий і грушевий сад підживлюють добривами, накладають і перевіряють ловильні пояси, збирають і знищують падалицю.

Після збирання редиски, салату, шпинату, кропу і цибулі на перо, гороху та інших ранніх овочів повторно можна вирощувати овочі. У дні під знаком Діви доцільно висівати культури, плід яких формується в землі, а також рослини для цвіту, а не для плодів і ягід.

Терези – 26 – 27.06

У третій декаді червня підгортають картоплю, особливо після дощів. Якщо є змога, в суху погоду добре було б полити її. Нерідко це роблять по борознах. У цей період починають підкопувати ранню картоплю. Приблизно раз на тиждень поливають помідори. Якщо ж з'являються перші 2–3 кетяги, то поливають раз у 3–4 дні.

Скорпіон – 28 – 29.06

☋ – Перетинання екліптики під час опускання Місяця – 28.06

Потроху поливають перець і баклажани. А як тільки-но з'являються плоди, слід поливати частіше і більше у борозни, зроблені сапою. Відразу необхідно обов'язково розпушити ґрунт, але рослини не підгортати. Не підгортають після поливу й селеру, щоб у верхній частині не наростало багато корінців замість одного великого і рівного.

Стрілець – 30.06 – 1.07

Відомо, що яблуні, груші, інші плодові дерева найбільше поживних речовин потребують у першій половині вегетації, коли швидко ростуть плоди і пагони, особливо перед опаданням зав'язі та після нього. Саме в цей період сад необхідно підживити. За одне підживлення на сотку саду вносять 300–600 г діючої речовини азотних, фосфорних чи калійних добрив. Найбільше використовують азотні добрива. Однак слід пам'ятати, що вони можуть затримати закінчення вегетації і цим знизити зимостійкість дерев. Якщо внести їх надміру, погіршується лежкість плодів. Фосфорно-калійні добрива додають в останнє підживлення для підвищення зимостійкості дерев. Гноївку вносять з розрахунку 50–100 кг, пташиний послід – 10–20 кг на сотку.

САЧОК ПРОТИ КОЛОРАДСЬКОГО ЖУКА

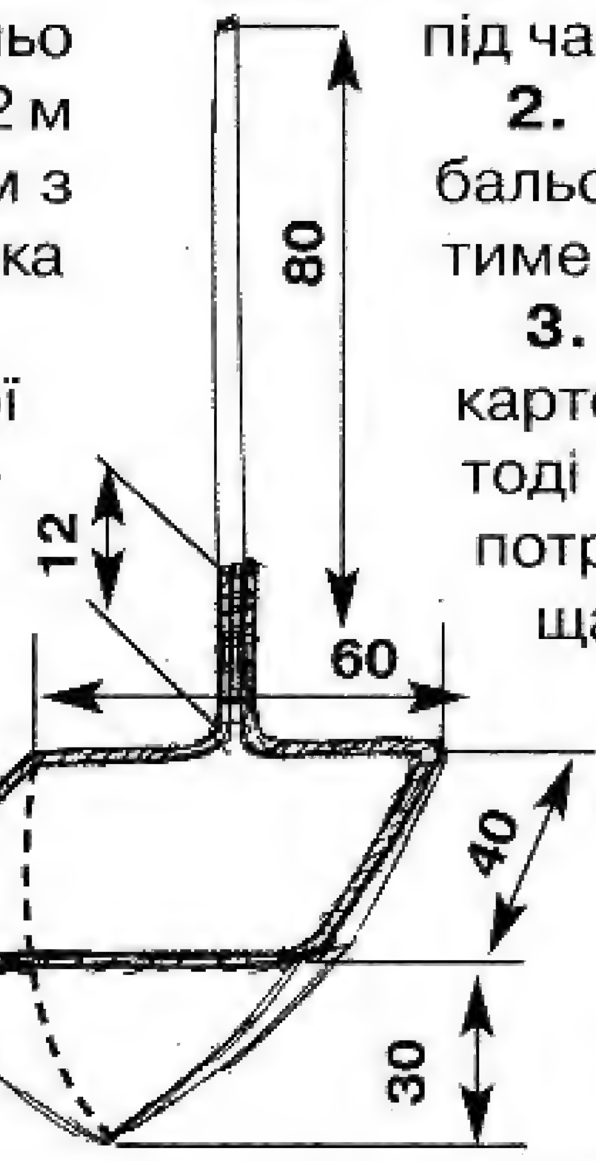
Виготовити його неважко. Для цього достатньо взяти залізний прут діаметром 4–5 мм і завдовжки 2 м 24 см. Вигнути з нього прямокутну рамку 60х40 см з "хвостиком" 12 см для кріплення легенького держака завдовжки 80 см.

Тепер залишається виготовити з поліетиленової плівки відповідного розміру конусоподібний мішечок і пришити його до рамки. Все – сачок готовий.

Працювати із сачком можна дуже швидко. Виглядає це так. Сачок тримаємо в лівій руці, віник – у правій. Сачок нахиляємо в напрямку кущів під кутом, швидко йдемо по рядку і віником теж швиденько збиваємо личинки. Доходимо до кінця рядка, переходимо на сусідній рядок і т.д.

Ділянку в 5–6 соток я проходив за 30–40 хв.

Деякі пояснення:

1. Мішечок-конус потрібен поліетиленовий, щоб жуки і личинки ковзали і не вилазили із сачка під час роботи.

2. Обшити плівку на рамку краще рибальською жилкою, так сачок довше служитиме, ніж коли обшити звичайною ниткою.

3. Зручніше працювати із сачком, коли картопля посаджена рядками. До речі, її тоді краще і полоти, і збирати урожай. Не потрібно "танцювати" навколо кожного куща.

4. Зібраних личинок і жуків висипати у відро, в яке влити з літр води і 100 г солярки. Підійде і слабкий розчин прального порошку.

Принцип роботи: підставити під кущ сачок і енергійно віником позбивати личинок. Вони, як горох, сипонуть у сачок. Таким чином ви зберете десь 95%. За ніч ті, що лишилися, знову повилазять на верхні листочки. На наступний день ви дозбираєте решту.

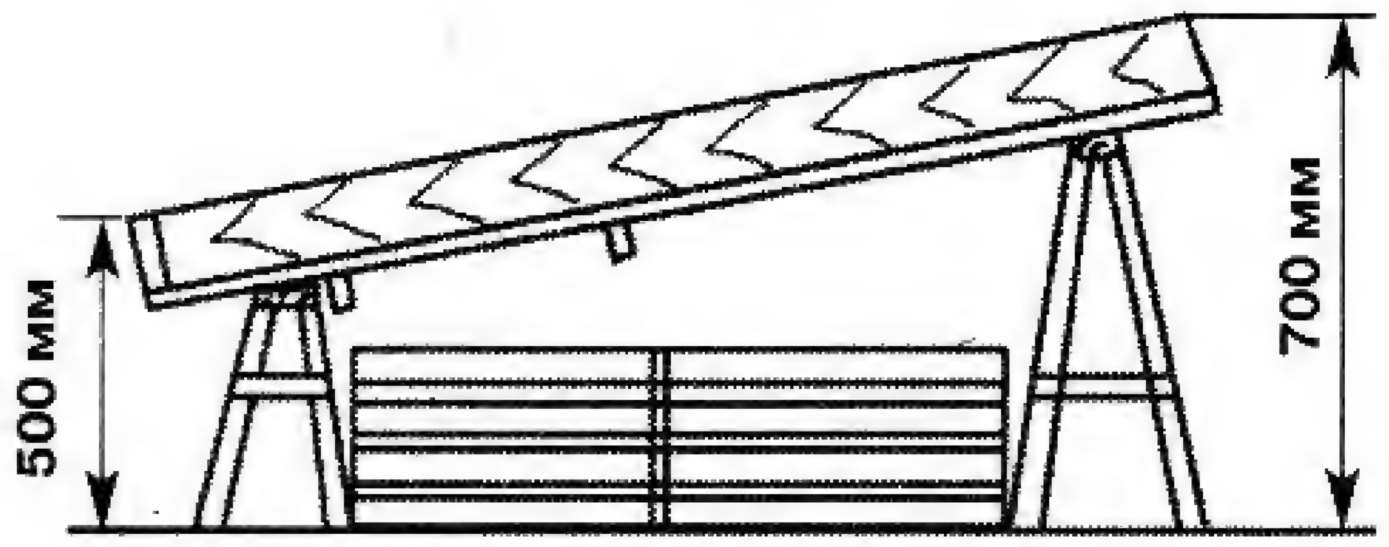
Л.М. Нерівний
с.Серпневе, Валківський р-н,
Харківська обл., 63053

КАРТОПЛЕСОРТУВАЛКА

Уже понад сім років займаюся фермерською діяльністю у своєму рідному селі. На орендованому полі усі ці роки вирощував переважно кукурудзу, жито, ячмінь. В останній рік залишив половину площі під пар, а навесні висадив картоплю. Щоправда, вродила картопля непогано. Але на продаж майже нічого не пішло, бо всю залишив на посадку. Умови для зберігання, начебто, є, але перебирати картоплю вручну обмаль часу, тому й звертаюся до "Господаря" по допомогу, як швидше можна було б прискорити процес сортування картоплі.

В.Романюк,
с.Кам'янка, Запорізька обл.

Необхідність сортування картоплі очевидна. Після перебирання бульби мають високу товарну якість, менше уражаються гнилями, краще зберігаються.

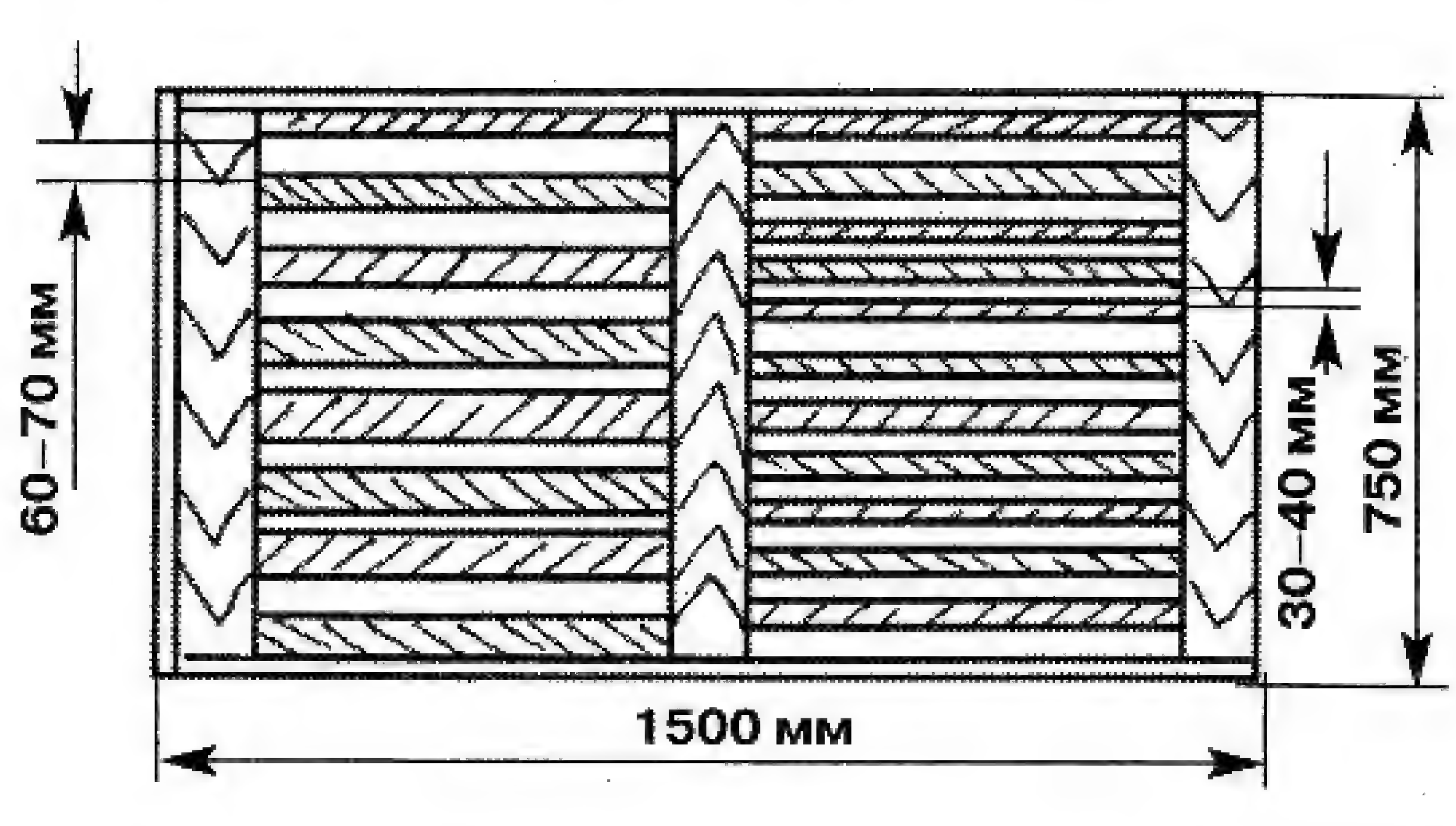
Трудомістка операція перебирання картоплі (особливо великої кількості) значно спрощується і прискорюється, якщо використати просту картоплесортувалку.

Конструкція картоплесортувалки розбірна, переносна. Виготовляють її з підручних матеріалів і відходів будівельного виробництва: дощок, брусків, фанери та ін. Картоплесортувалка складається з невисокого дерев'яного ящика, встановленого з невеликим (близько 25°) нахилом на низьких козлах.

Розміри ящика: довжина 150 см, ширина 75 см і висота 25 см.

Дно ящика решітчасте з вузьких поздовжніх дерев'яних рейок або металевих прутів. Рейки розміщені так, що в одній половині ящика зазор між ними 30–40 мм, а в іншій – 60–70 мм.

Конструкція решітки дає змогу розсортувати картоплю на дрібну і велику. Картопля, скочуючись по решітці, провалюється через її зазори і потрапляє в

завчасно приготовлені ящики чи кошики. Одночасно відбирають хворі та пошкоджені бульби, каміння, залишки огудиння і грунту. Картоплесортувалку можна використовувати для сушіння картоплі перед закладанням на зимове зберігання. Працюють на сортувалці вдвох.

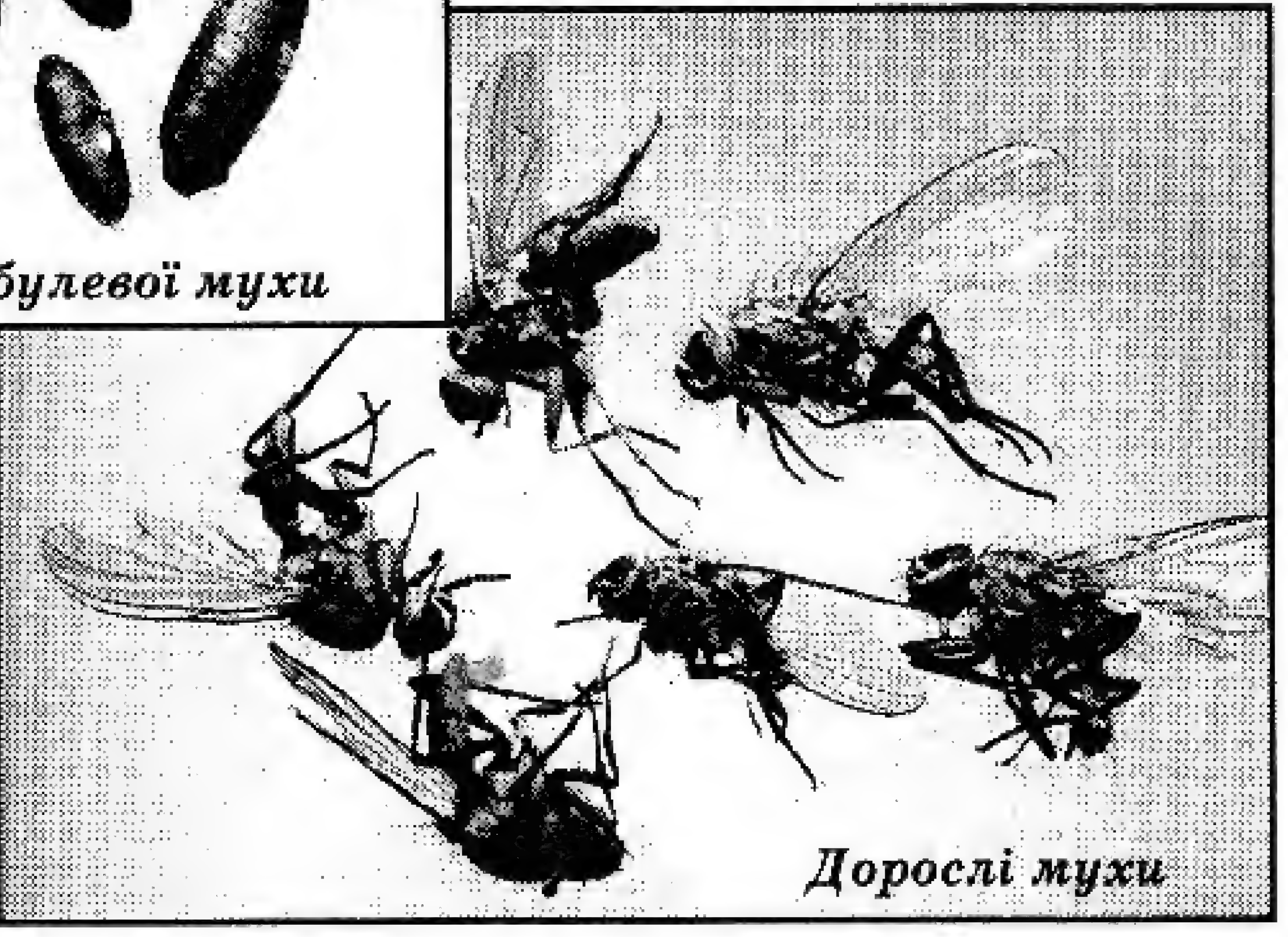
Борис Сеник

ЦИБУЛЕВА МУХА ПОШКОДЖУЄ І РІПКУ, І СІЯНКУ

Німецька література минулого століття називає її шкідником цибулі номер один, і цьому заперечити важко. Уже в другій декаді травня можна помітити, як на грядці починають бліднути, а потім жовтіти і в'янути рослини цибулі. А коли їх обережно висмикнути з грунту, то відчувається всім відомий неприємний запах гнилої цибулі. У загиблій рослині можна налічити від кількох особин до півтора десятка личинок мухи, які з'їдають білий стовбурець і прямують вниз, до основи рослини.

Пупарії цибулевої мухи

Дорослі мухи

З пупаріїв, що зимують у грунті на глибині до 20 см, за теплої погоди вже на початку травня виходять мухи завдовжки до 7 мм. Літ останніх спостерігається до початку третьої декади травня, а то й пізніше. Тривалість життя дорослої мухи – до 14 днів. Після спарювання самки відкладають білі продовгуваті яйця біля поверхні грунту на рослини, а згідно з літературними повідомленнями, й на грудочки землі поблизу рослин. Приблизно через 5 днів виплоджуються молоді личинки, які прокладають здебільшого спільний хід, спрямований до основи рослини. Личинки весняного покоління проникають у рослини переважно через основи листків.

Наприкінці травня личинки починають залишати рослини і заляльковуються в грунті. На легких грунтах вони віддаляються від рослин, на яких живляться, на відстань до 20 см. Лялечки знаходяться у коричневих пупаріях завдовжки 4–7 мм і завтовшки до 2 мм. Вони звужені з кінців. Трапляються переважно у верхньому 12-сантиметровому шарі грунту. У червні 2000 р. (10 червня) 72% популяції перебували у стадії лялечки. У четвертій п'ятиденці червня з'являються дорослі мухи другого покоління. Помітний літ їх спостерігається в третій декаді червня – першій декаді липня. Поодинокі личинки першого покоління можна бачити до кінця червня.

Городники давно помітили, що влітку літ мухи малоінтенсивний. Якщо весняне покоління пошкоджує інколи до 60% рослин на грядках, то літнє – не більше 6–7%. Основна причина – діапауза першого покоління, тобто затримка розвитку. Із пупаріїв весняного покоління мухи дуже часто вилітають лише навесні наступного року. У 2000 р. діапазувало до 70% популяції. За попередніми спостереженнями, діапауза значною мірою зумовлюється пересиханням верхніх шарів грунту.

Улюблений корм личинок – молоді соковиті стовбурці. Коли ж формуються цибулини, то наземні частини грубішають і засихають, а ближче до цибулин – розм'якшуються. Личинки тепер уже проникають у цибулини переважно з нижнього боку, вгризаючись поблизу кореневих "розеток". Сформовані коричневі цибулини малодоступні для личинок і пошкодження на них, як правило, незначні. Однак через ці ранки в цибулини може потрапляти цибулевий кореневий кліщ.

Таким чином, основних пошкоджень завдає перше (весняне) покоління мухи. Друге покоління, через малу чисельність, відчутної шкоди не завдає, та й сформовані цибулини малодоступні для личинок.

Муха пошкоджує як ріпчасту цибулю, так і сіянку. В останньому випадку личинки можуть переповзати від однієї рослини до іншої.

Коли весна рання і тепла, а умови для розвитку сприятливі, наприкінці липня – на початку серпня літає й третє покоління мухи. Однак її літ малоінтенсивний і майже непомітний.

Раніше радили протруювати насіння та садивний матеріал і поливати грунт розчинами інсектицидів. З сучасного погляду це не бажано хоча б через те, що внесення хімічних препаратів у грунт спричиняє загибель корисних організмів, і, насамперед, дощових черв'яків. Останнім часом з'явилося чимало імпортних препаратів. За повідомленнями багатьох городників, проти цибулевої мухи ефективний димілін-25%, яким обробляють поверхню грядок із розрахунку 1,5 л водного розчину на 1 м² (4 г препарату). Обробку починають перед початком льоту і повторюють після рясних дощів протягом усього льоту.

Багато городників практикують посипання рядків цибулі попелом (після рясних дощів потрібно повторити), що дає позитивні результати.

Дуже важливе значення має дотримання агротехнічних заходів. Садити або висівати цибулю слід якомога раніше, оскільки сформовані цибулини стійкіші до пошкоджень. Цибуля пошкоджується здебільшого на присадибних ділянках та в садівничих масивах, бо мухи добре літають і здатні заселяти сусідні ділянки. Тому її слід висаджувати чи висівати на нових площах і подалі від минулорічних посівів. Селяни сьогодні мають таку можливість, адже багато з них отримали земельні наділи.

Слід дотримуватися елементарних санітарних заходів і в другій декаді травня акуратно видаляти з грунту заселені рослини разом з личинками й спалювати їх. Не слід викидати на гній чи в компостні купи, де личинки можуть успішно завершувати розвиток. Інколи з гноєм завозять і пупарії мухи. Під цибулю потрібно брати гній з глибини купи, де цих шкідників, як правило, немає.

Василь Козак,
м. Ковель,
Волинська обл.

КРАПЕЛЬНЕ ЗРОШЕННЯ ЯГІДНИКІВ

Причиною багатьох невдач при вирощуванні овочів, ягід і квітів, як правило, є нестача вологи. Прикро те, що для більшості цей процес залишається невідомим або ж просто незрозумілим.

Якщо рослина не одержить необхідної кількості води та ще в потрібний для неї час, то вона "розуміє", що жити їй залишається недовго, скидає частину листя і починає квітувати, щоб виконати свій обов'язок – дати нащадків. Зовсім припиняється ріст рослини, змінюється смак її їстівної частини, тому що вона витрачає всю енергію на достигання насіння. Якщо водний стрес затягується, рослина починає в'янути і гине. При великій кількості вологи рослини дають багато листя та утворюють мало плодів.

Коренева система – це одна з основних частин рослини. Вона росте не в ґрунті, а в невеликому повітряному просторі, тобто між малими ґрунтовими частинками. Великі пустоти в землі спричинюють відмирання кореневища. Піщані, суглинкові, глинисті та чорноземні ґрунти складаються із частинок різної форми і розміру.

Під час поливу вода заповнює простір між частинками, витісняючи повітря, а в міру просочування води через ґрунт, повітря знову заповнює простір і забезпечує коріння киснем.

Найкращий ґрунт і його орний шар – це ґрунт з великою кількістю мікро-тріщин (маленьких пустот), заповнених повітрям із достатнім вмістом органічних речовин. Ні в якому разі не припустиме спресування верхнього шару ґрунту. Ходіння у міжряддях рослин згубно діє на ґрунт. Спресований його верхній шар чи заплесканий поливом, опадами гальмує проникнення кисню і води до кореневої системи.

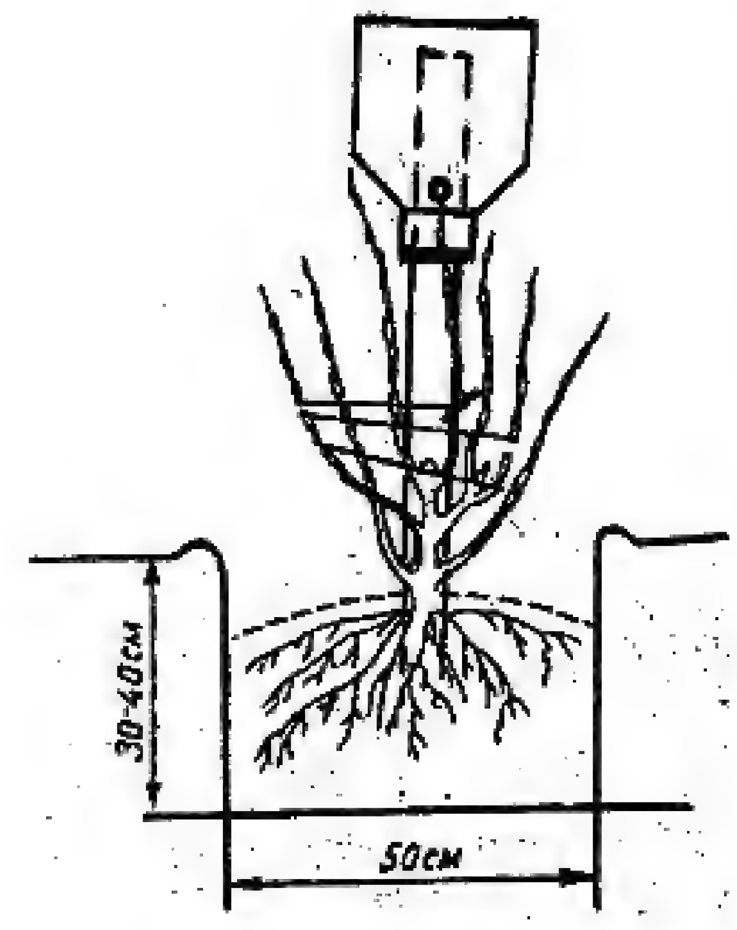
Пропонується таблиця, на основі якої можливі приблизні розрахунки величини і частоти поливу. Щоб промочити квадрат площею 40 х 40 см відповідної глибини необхідно провести полив із такого розрахунку.

Тип ґрунту	Глибина змочування		
	до 15 см	до 30 см	до 45 см
Піщаний	2 склянки 1 раз на 2 дні	4 склянки 1 раз на 3 дні	6 склянок 1 раз на 5 днів
Суглинок	4 склянки 1 раз на 4 дні	6 склянок 1 раз на 5 днів	10 склянок 1 раз на 9 днів
Глинистий, чорнозем	6 склянок 1 раз на 5 днів	10 склянок 1 раз на 9 днів	16 склянок 1 раз на 13 днів

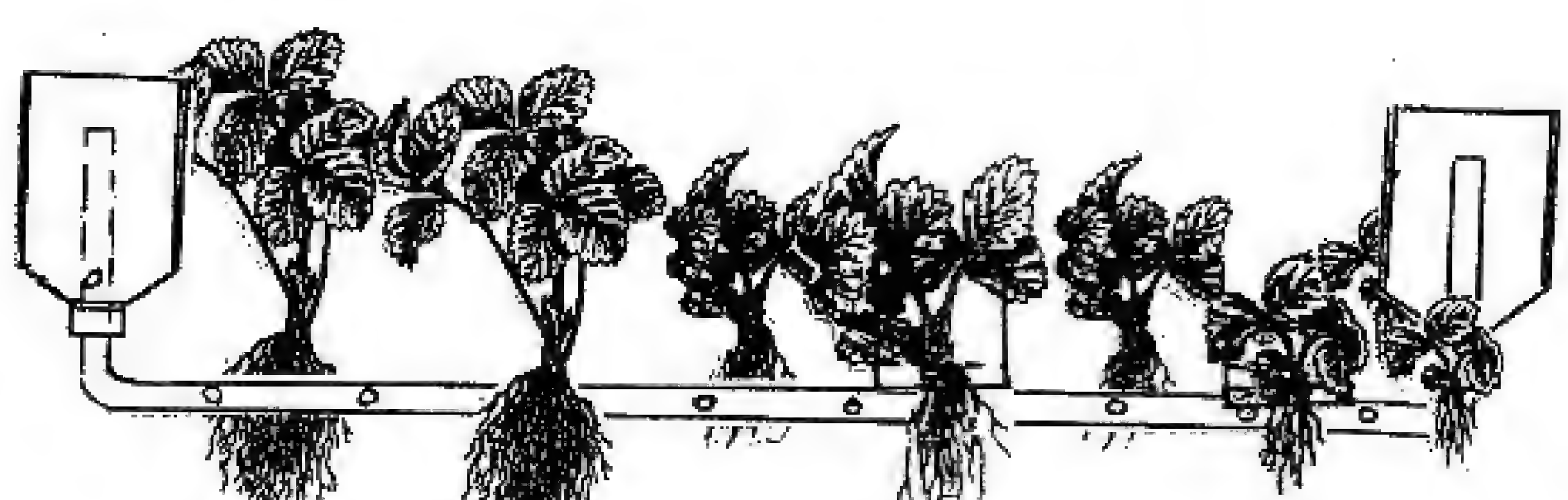
Як же виконувати полив, зверху чи крапельний (підземний)? При найпоширенішому способі поливу зверху мало того, що витрачається велика кількість води, зволожується листя, стебло, що призводить до поширення збудників хвороб рослин, а й приваблюються небажані комахи (шкідники). Підземний (крапельний) полив дає змогу відчутно уникнути цих вад, економити до 80% води і вона майже вся потрапляє до кореневої системи. Варто запровадити крапельне зрошення кущів смородини і аґрусу, коренева система яких розміщена на глибині 30–50 см від поверхні ґрунту.

Для цього необхідно взяти трубу (з металу чи пластикову) діаметром 30–40 мм, довжиною 1–1,2 м, заглибивши в ґрунт на 20–25 см майже посередині куща. На верх труби встановити пластикову пляшку місткістю 5–6, а то й більше літрів горловиною на трубу. Денце в пляшці вирізати.

До цієї труби можна прив'язувати і гілочки, які будуть провисати під масою плодів. У заповненій пляшці вода буде прогріватися і змочувати ґрунт з кореневою системою куща рівномірно. Пляшку місткістю 5–6 л наповнюють водою не частіше як раз на 15–20 днів.

Доречним є застосування підземного (на глибині 5–10 см) крапельного зрошення суниці садової при стрічковому способі вирощування та ще й у пластикових циліндрах. Коренева система суниці розміщена на глибині 10–20 см і вона критично витримує посушливий період. Тому при закладанні нової грядки чи омолодженні у стрічці, де відстань між рослинами 20–25 см (відстань між стрічками 50–55 см), вкладають на глибину 5–8 см старий, рваний чи новий, гумовий чи пластиковий шланг на довжину грядки (рядка) і в одному чи двох кінцях цього шланга закріплюють пластикові пляшки без дна, куди буде заливатися вода.

У шлангові цвяхом 2–3 мм на відстані 15–20 см пропалюються отвори, через які вода буде проникати в ґрунт біля кореневища. За довжини грядки (шланга) 10 м і монтажу двох шестилітрових пластикових пляшок необхідно заповнювати їх водою один раз на десять днів. А це одне відро.

А.Ф. Педько,

х-р Ковтунівка, п-в Каленики,
Золотоніський р-н,
Черкаська область, 19711

ЯК ПРАВИЛЬНО ДОГЛЯДАТИ ЗА РОСЛИНАМИ

Я вже багато років вирощую сільськогосподарські культури і вирішив поділитися досвідом з читачами журналу, насамперед з початківцями з питань догляду за городніми рослинами. Передусім слід уникати негативного впливу ґрунтової кірки, під якою проростки гинуть, особливо на важких грунтах. Зробити це можна за допомогою мульчування торфом чи перегноєм або ущільнення грунту котком. Не дуже щільну кірку можна зруйнувати граблями, розпушенням верхнього шару грунту мілкіше, ніж висіяне насіння. Найкраще це робити у ранкові години.

Важливий агротехнічний захід – проріджування рослин. Запізнення з ним на 10–15 днів призводить до значного (на 20–30%) зменшення врожаю та погіршення якості продукції. Загущені рослини затінюють одна одну, погано ростуть, "стікають". Особливо важливо своєчасно проріджити рослини в суцільних рядках: моркву, петрушку, буряки, цибулю-сіянку, огірки, салат тощо.

У фазі розгорнутих сім'ядолей або на початку утворення першого справжнього листка добре проріджувати рослини граблями (краще у другій половині дня, у цей час у них знижується тургор). Остаточно формують посіви вручну, коли у рослин утворюються 2–4 листки.

Вдруге моркву проріджують, коли коренеплід завтовшки 1,2–1,5 см. У рядку рослини залишають (залежно від сорту) на відстані 2–6 см. Догляд за петрушкою, пастернаком, скорцонерою такий самий, як і за морквою. Відстань між рослинами – 4–8 см.

Столові буряки у фазі першого справжнього листка проривають, залишаючи рослини через 1–2 см, вдруге – коли 4–5 листочків, через 3–4 см. Остаточна відстань – 6–8 см. Після кожного проріджування бажано підживити рослини коров'яком, розведеним у 4–5 частинах води.

Слід постійно утримувати міжряддя розпушеними. Вперше їх розпушують на 8–10-й день після сівби всліпу (за наявності маячної культури або після висаджування розсади, а також відразу після появи сходів, коли позначаться рядки. Наступні розпушення – через кожних 8–10 днів, і аж до змикання рядків. Найкраще робити це після дощу або поливання.

У період масових сходів міжряддя розпушують мілко, на 4–6 см. З часом глибину збільшують до 10–12 см (залежно від культури). Під час інтенсивного формування врожаю обробляти міжряддя краще мілко, аби не пошкодити кореневу систему рослин.

Один з важливих агротехнічних прийомів – підгортання рослин. Підгортають ті, які формують велику розетку листя, високе стебло, схильні до вилягання. Йдеться, зокрема, про помідори, капусту, кукурудзу. Підгортати потрібно й ті культури, які формують урожай у грунті: картоплю, спаржу, салатний цикорій. Підгортають тільки вологою землею і так, щоб не присипати центральний пагін.

Деякі овочеві культури за певних умов формують квітконосні пагони. Це спостерігається у цибулі, коли неправильно зберігається садивний матеріал, у деяких сортів часнику, щавлю, ревеню. Щоб забезпечити нормальний урожай, квітконоси видаляють якнайраніше.

З метою перерозподілу поживних речовин і утворення у рослинах розвинутих продуктивних органів практикують прищипування пагонів. Видаляють верхівкові частини пагонів у помідорів, баклажанів, брюссельської капусти.

Видаляють верхівкові бруньки й у гарбузів, огірків, динь, що сприяє формуванню пагонів, на яких утворюється більше жіночих квіток.

Для регулювання росту і плодоношення рослини у деяких культур пасинкують, наприклад у помідорів, кукурудзи, баштанних. Це гальмує розростання вегетативної маси, прискорює достигання врожаю.

Усі гарбузові рослини утворюють велику кількість додаткових коренів, що значно поліпшує живлення і підвищує урожай. Тому з початком утворення огудини слід спрямовувати і в окремих місцях прищипувати або присипати землею. Під час розпушування стебла, на яких утворюються додаткові корінці, не варто перекладати з місця на місце.

М.В.Сивак,
м. Київ

Пропоную...

... іриси, гіацинти, тюльпани, крокуси, лілійники, лілії, троянди. Конверт – каталог.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550

... 20 сортів гіацинтів. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

... троянди всіх груп (500). Декоративні кущі, дерева, шипшину. Будь-яка форма оплати.

Микола Васильович Громлюк,
вул. Троянлова, 12, с. Кірове, Комінтернівський р-н, Одеська обл., 67520, тел. 8 (04855) 66-331

... обприскувачі РЕТ-4 і РЕТ-6 на 4 і 6 л рідини – 9 і 12 грн. Чудово розпилюють, легкі, зручні, з трьома змінними розпилювачами. Накачуються автонасосом. Пересилка замовлення – 3 грн.

Олександр Володимирович Нич,
вул. Виговського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007, тел. (03422) 6-08-52

... сортові саджанці троянд на зріз. Великий вибір плодових культур (яблуня, персик, черешня та ін). На все гуртові знижки.

Г.Д. Андрєєв,
вул. Леніна, 20, с. Сурсько-Литовське, Дніпропетровський р-н, Дніпропетровська обл., 52064, тел. 8 (0562) 11-22-46, 8 (056) 791-34-82

... технологію виробництва біогумусу круглий рік – 5 грн.
а/с 25, м. Жмеринка, Вінницька обл., 23100

... тюльпани, 70 сучасних сортів, гіацинти (5). Для початківців передбачені знижки, замовляйте спецкаталог. Підписаний конверт – каталог.

Г.М. Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов'янськ, Донецька обл., 84116

... конструкції саморобних косарок (5 грн.) і безкоштовно каталог господарських порад.
а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

... найкращі сорти гладіолусів, лілій, тюльпанів, ромашку надранню – травневу, середню. Конверт – каталог.

А.І. Клюшніченко,
вул. Красноярська, 22, м. Кіровоград, 25004

... тюльпани, цибулини та дітки. Конверт – каталог.

В.А. Лисенко,
вул. Спеціалістів, 1, с. Черкаська Лозова, Дергачівський р-н, Харківська обл., 62340

... агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки, понад 100 комплексностійких сортів. Конверт – каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. (0612) 67-49-53

... іриси, лілії, тюльпани, багаторічники.

Н.В. Мартиненко,
вул. Ватутіна, 21, м. Кагарлик, Київська обл., 09200

... курячий послід у мішках по 35 кг – 15 грн., знижки.

Тел. (044) 422-60-30

... терморегулятор, металошукач, молокожиромір. Конверт – каталог.

Віталій,
вул. Франка, 36/16, Синява, Хмельницька обл., 31400

... шиншили дорослі і молодняк.

а/с 25, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500

... найкращі сорти суниць, малини, смородини, агрусу. Опт, роздріб, поштою.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611

... декоративнолистяні, ліаноподібні, красивоквітуючі кімнатні рослини; саджанці діжкових; ампельні пеларгонії, інші балконні новинки; садові, шипшину; суху статице на вагу. Каталог.

Ірина Ярославівна Буряк,
вул. Шкільна, 21-а, м. Жидачів, Львівська обл., 81700

... схеми-описи: включення трифазного електродвигуна 220 В без втрати потужності, конденсаторів; міні-молотилка снопів, кукурудзи; різні електрозварювальні апарати, міні-млин, траворізка (січкарня), овочева сівалка, ґрунтообробна фреза тощо.

а/с 10, м. Городня, Чернігівська обл., 15100

... півонія, іриси, лілійники, лілії, тюльпани.

М.Г. Манзюк,
пр. Червоноармійський, 6, м. Летичів, Хмельницька обл., 31500

... сенполії (листочки і розетки) понад 1000 сортів вітчизняної і зарубіжної селекції. Каталог.

Антоніна Валентинівна Дейкун,
а/с 1790, м. Донецьк, 83004, тел. (0622) 57-57-88

... дайкон (4), чумиза, бамія, пряносмакові, лікарські. Конверт – каталог.

І.А. Рижих,
с. Ружин, Житомирська обл., 13601

... чистопородну дорослу птицю, молодняк, добових курчат, інкубаційні яйця порід: юрловська голосиста, орловські ситцеві, кохінхін чорний, голубий, брама світла, темна, куропатчаста, золотиста, орпінгтон різних окрасів, фавероль лососева. Є цесарки, червона мускусна качка, поросята корейської породи.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка, Уманський р-н, Черкаська обл., 20300, тел. 8 (050) 383-82-88

... лілії (100), тюльпани (300), нарциси, крокуси, дрібноцибулинні (40), півонії (80), іриси бородаті (100), іриси сибірські та спурія (15), лілійники (70). Каталоги окремі, на кожний розділ підписаний конверт.

Анатолій Васильович Харченко,
вул. Л. Українки, 19, с. Нечипорівка, Яготинський р-н, Київська обл., 07751, тел. (04475) 54-159

... тюльпани 250 сортів (50 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 29, м. Київ, 02156

... польське пакетоване насіння: огірки Рацибор, Цезар, Анулька та багато інших гібридів і сортів.

О.В. Бриган,
вул. Грушевського, 1, а/с 11, м. Червоноград, 80109, тел. 8 (050) 672-31-60

... революція на городі! Геніальний механічний винахід для обробітку ґрунту: полегшить працю у 2–3 рази, а урожайність збільшується в 1,5–2 рази. Замінює мотоблок, але дешевший за нього у 50 разів. Запит + конверт з марками на 65 коп.

а/с 3, "Техноком-1", смт Стара Вижівка, Волинська обл., 44400

... тюльпани. Помірна ціна. Вигонка. Конверт – каталог.

Сергій Лукич Васильєв,
с. Лозанівка, Приморський р-н, Запорізька обл., 72151

... саджанці троянд для ландшафтного озеленення (ґрунтопокривні, паркові, бордюрні, англійські троянди та інше). Сорти стійкі до морозів у відкритому ґрунті.

М.Б. Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048, тел. 8 (0562) 98-10-84, моб. 8 (067) 624-40-56

... картоплю Повінь, Слов'янка. Маслята, білі гриби, опеньки, печериці, гливи, шиї-таке у вашому саду, квартирі. Папороть букетна. Висловлюю подяку всім, хто замовляв картоплю та міцелій грибів!

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

... бджоли

Василь Васильович Долішняк,
вул. Карпатська, 245, м. Коломия, Івано-Франківська обл., 78200, тел. 3-28-78

... колекційні узамбарські фіалки-сенполії. Каталог у вашому конверті.

Н.В. Савельєва,
вул. Хрустальова, 137, кв. 14, м. Севастополь, 99055, Savelnat@inbox.ru

... відеоуроки для городників: "Перець смачний", "Перці", "Картопля", "Томати", "Чарівний компост", "Капуста", "Розведення кроликів. Вичинка шкір", ціна однієї відеокасети н/п – 70 грн.

І.Е. Верба,
а/с 62, Майдан Незалежності, 2, м. Київ, 01012, тел. 8 (050) 357-89-13

... племінні шиншили кольору-стандарт, блеквельвет. Гарантія збуту. П'ятирічний досвід розведення. Для відповіді – конверт із зворотною адресою.

Олександра Василівна Копій,
а/с 99, м. Житомир, 10024

... насіння овочів і квітів вітчизняної та зарубіжної селекції, плівку спанбонд, аксесуари, спеціальну літературу, садовий інструмент та інше. Ціни доступні. Заадресований конверт – каталог.

а/с 87, м. Київ, 03170

... варотом – для лікування бджіл від вароатозу.

а/с 53, м. Київ, 03146, тел. 407-18-86, 403-06-34, моб. 8-067-269-37-82

... насіння амаранту багряного; чумизи Коломенської. Конверт, запитання.

Богдан Леонович Олінкевич,
с. Репуженці, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл., 78131, тел. 8 (050) 185-258-6

... тюльпани, лілії, емініум Лемана та інші цибулинні. Конверт – каталог.

Н.О. Тітовська,
вул. Набережна, 438, м. Кам'янка-Дніпровська, Запорізька обл., 71302, тел. 8 (06138) 2-11-04 д, 2-11-53 р.

... насіння багаторічних медоносів: головатень, лофант, ехінацея.

Людмила Миколаївна Чеховська,
тел. 8 (044) 65-44-724

22 березня 2004 року трагічно загинув картопляр-любитель з Баранівки Житомирської обл. СТАДНІК АНАТОЛІЙ ФЕДОРОВИЧ.
Вічна йому пам'ять, наша шана і любов.
Він пішов у вічність, але завжди буде з нами у спогадах і снах.

Рідні, друзі

"Дім, сад, город"
ТАЛОН
для участі в лотереї (передплата 2004)

Поштова адреса ______________________

____

П.І.П. ______________________

____

Телефон ______________________

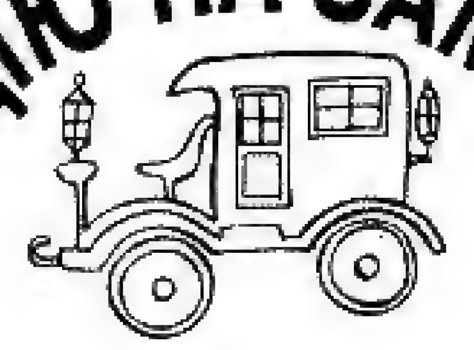
Номер передплатної квитанції на II півріччя 2004 р. ______

____

Увага! Ксерокопія талона не дійсна.

50 виграшів

ВОДІЮ НА ЗАМІТКУ

"Утопленик" за 15 тисяч доларів

Торік мій приятель через оголошення в газеті придбав дуже дорогу іномарку. Машині було лише 5 років, але тільки-но настали холоди, полетіли в ній майже одночасно двигун і коробка передач. З'ясувалося, що він придбав "утопленика". Відверто кажучи, мені не хотілося б потрапити в подібну халепу. Можливо, хтось підкаже, на що саме слід звернути увагу в першу чергу, купуючи не новий автомобіль.

І. Твердохліб,
м. Біла Церква

То як же не нарватися на "утопленика"? Пропонуємо кілька найпростіших порад з газет *"Заграница" та "Автогазета"*:

1. Неприємний запах вогкості залишається однією з найголовніших і майже невикорінних ознак підмоченої машини. Незважаючи ні на яку автокосметику, затхлості в салоні повністю позбутися не можна. Знову ж таки, якщо автомобіль, який вам пропонують, буквально обвішаний "ялинками" чи заставлений "коронами" та іншими пахучками, варто замислитися. Особливо підозріло, коли ними обвішаний не тільки салон, а й багажник.

2. На оббивці салону після води залишаються розводи, які важко вивести, а шкіра стає твердішою на дотик і дубіє.

3. Іржа уражує насамперед ті елементи кузова, які в нормальних умовах для вологи недоступні і тому не піддаються антикорозійній обробці. Наприклад, метал під панеллю з приладами. Якщо там іржа, то з машиною не все гаразд. Звичайно ж, далеко не кожен продавець з радістю погодиться розбирати передню панель, але при бажанні його можна переконати. Іноді достатньо просто посвітити ліхтариком під саму панель, навіть не розбираючи її. Тепер загляньте під сидіння – чи не іржавий каркас подушки? Відігніть гумові ущільнювачі всередині салону і багажника, чи немає під ними мулу й річкового піску?

4. Багато можуть розповісти про долю машини і фари. Волога залишає на дзеркальній поверхні відбивача добре помітні плями. А наявність у старого, але не побитого автомобіля абсолютно нових фар примушує замислитися, навіщо це їх раптом довелося міняти.

5. Запітніла зсередини панель приладів – ще один привід для підозр. Обов'язково перевірте все електроустаткування автомобіля, кондиціонер, клімат-контроль, склопідйомники, дисплеї та контрольні лампи. Якщо продавець запевняє, що контрольна лампочка "лише перегоріла", а запобіжник поміняти – "це п'ять хвилин і все почне працювати", не полінуйтеся і подаруйте йому заповітну детальку – і продавцю буде приємно, і ви одразу зрозумієте, що й до чого. До речі, всі електричні розйоми, які побували у воді, вкриваються сірим нальотом, отож зверніть на це увагу.

6. І ще одна проста, але дуже цінна порада. Подивіться документи і з'ясуйте, де саме була зареєстрована машина, яку ви вирішили придбати, і чи були у цьому районі повені. Інформація про затоплені місця загальнодоступна і відразу "сигналізує": зв'язуватися з таким автомобілем чи ні.

Якщо пильність усе ж таки вас підвела і ви придбали автомобіль, що "поплавав", негайно поміняйте у ньому всі експлуатаційні рідини і фільтри. Добре було б зняти всі обшивки, які можливо, і обробити метал під ними антикорозійними хімікатами, а розйоми електропроводки – вологовідштовхувальними засобами. Крім того, швидше за все доведеться поміняти всі підшипники, більшість електронних блоків і плат, а також усілякі електродвигуни, яких у сучасному водійському сидінні з серворегулюваннями може бути близько дюжини.

Взагалі ж, цілком запобігти прийдешнім сюрпризам практично неможливо, адже для цього доведеться повністю розібрати автомобіль, по гвинтику перебрати всі деталі і знову його зібрати. Займатися цим ніхто не буде, та й коштує така робота напевно стільки ж, як і автомобіль.

Користуйтесь автомобілем бережливо

За даними досліджень, при невмілому водінні автомобіля (різке рушання з місця, повороти на великих швидкостях) зношування шин лише за один день може бути таким самим, як за 8 тисяч кілометрів пробігу при грамотному керуванні автомобілем.

... І домкрат не потрібний

Що робити, якщо домкрат несправний? Для цього потрібно наїхати пошкодженим колесом на камінь, висотою не менше профіля шини, підкласти під нижній важіль підвіски поліно або іншу надійну підставку і вийняти з-під спущеного колеса камінь. Після заміни колеса підставку акуратно вибити.

Інформація до роздумів

Середній строк служби кузова автомобілів марки ВАЗ ("Жигулі") після антикорозійної обробки і пробігу близько 80 тис. км становить 11 років, а після пробігу 250 тис. км – лише 7 років. Для кузова, на якому не здійснювали антикорозійну обробку, ці строки становлять відповідно 6 і 4 роки.

Чи часто треба мити машину знизу?

Це слід робити в двох випадках: перед тим як встановити автомобіль на тривалу стоянку і після їзди по сніговій "каші" з сіллю або по глинистій дорозі, коли під крилами накопичується дуже багато бруду, який, висихаючи, перетворюється в моноліт.

ЖІНОЧІ ТАЄМНИЦІ

ДОГЛЯД ЗА РУКАМИ

Добрий день, шановна редакція журналу "Дім, сад, город". Мені подобається ваш журнал і ті матеріали, які ви готуєте для нас – читачів. Але чомусь не вистачає інформації для жінок. Дуже хотілося б прочитати корисну інформацію саме для нас. Адже ми – жінки, завжди повинні бути гарними та привабливими...

Ось з таким листом (а він неподинокий) звернулася до нас читачка нашого журналу Олена Середа з Кам'янця-Подільського.

Ну що ж, шановна п. Олено, редакція, враховуючи побажання прихильниць журналу "Дім, сад, город", вирішила запровадити у вкладці "Господар" рубрику "Жіночі таємниці", у якій друкуватимуться поради для наших милих, чарівних жінок. Рубрику вестиме Ірина КУРИНЕВИЧ.

У цьому номері вона відповість на запитання як правильно доглядати за руками та розкаже про основні правила манікюру.

Догляд за руками

Шкіра рук завжди піддається впливові вітру й сонця. Крім того, протягом дня ми часто миємо руки з милом, а це підсушує шкіру. Тому руки потребують особливого догляду.

Отож для того, щоб зберегти наші руки ніжними та привабливими, треба: 1 ст. л. маслинової (оливкової) олії, 1 ст. л. меду і жовток. Нанести на руки, одягти рукавички і залишити на 1 годину.

Також для шкіри рук корисне протирання огірковим соком та молоком.

Якщо на руках з'являється гусяча шкіра (закупорені жиром пори), потрібно змазати ці місця маслиновою олією та легенько потерти пемзою або грубою губкою. Повторювати цю процедуру потрібно щодня протягом місяця.

Ванночки для пом'якшення шкіри на ліктях: 1 л гарячої мильної води і 50 г соди. Змазати лікті маслиновою олією і тримати у воді 10 хвилин. Потім розтерти лікті з кремом або з маслиновою олією.

ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ НІГТІВ

У склянці теплої води розчинити 2 ст. л. морської солі (для ванн). Опустити нігті у воду на 15 хв.

Щоб відбілити нігті, можна додати до води кілька крапель лимонного соку або ефірної олії – іланг-іланг (для кращого розчинення олію капають на сіль, потім сіль розчиняють у воді).

Курс: щодня протягом двох тижнів. Після цього – постійно раз-двічі на тиждень.

Дуже корисно 1–2 рази на тиждень здійснювати масаж рук з живильним кремом. Починати потрібно з кінчиків пальців, потім масажувати долоні, затим знову кінчики пальців. Краще робити цю процедуру перед сном. Масаж прекрасно стимулює кровообіг і робить шкіру рук пружною.

Для сухої та потрісканої шкіри рук корисні масляні обгортання. Вимити руки теплою водою, загорнути в серветки, змочені в теплій рослинній олії, надягти зверху бавовняні (вовняні) рукавиці і тримати 1–1,5 год. Потім рукавиці зняти, залишки олії втерти в шкіру, витерти папером або серветкою. Мити руки потім не потрібно.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА МАНІКЮРУ

По-перше, потрібно надати нігтям бажаної форми за допомогою спеціальної пилочки. Потім помістити кінчики пальців у посудину з теплою мильною водою на 5 хв. Дерев'яним інструментом обережно відокремити кутикулу і відсунути її до самого кореня нігтя. Якщо кутикула дуже тверда, треба змазати її спеціальним засобом для її розм'якшення. По-друге, обережно забрати залишки шкіри на нігті за допомогою пиляння або дерев'яною паличкою. Видалити потовщення шкіри в кутах нігтів вигнутими ножицями. І останнє – пополірувати нігті пилянням (у цьому разі обов'язкове використання лаку для нігтів). Для тонких і ламких нігтів полірування небажане.

БУДЬМО ЗДОРОВІ

ВІД ОБЛИСІННЯ

Мені лише 35 років, а вже почав лисіти. Чи можна цьому зарадити? Можливо, є якісь народні засоби?

І.Заболотський,
м. Луганськ

Народних засобів від облисіння є чимало і в кожного народу вони свої. Ось деякі з них.

↗ Втирати в облисілі місця мазь із коріння лопуха. Для цього відвар (а краще свіжий сік) коріння змішують порівну з внутрішнім свинячим жиром (підігрівши його), заливають у горщик, щільно накривають, замазують тістом і ставлять у гарячу піч (духовку) на кілька годин.

↗ Змащувати раз-двічі на тиждень соком цибулі. Потім обмотати голову рушником на дві години, після чого вимити з милом.

↗ Болгарська народна медицина рекомендує щоранку робити масаж коренів волосся, часто змочуючи пальці рук у відварі: 1,5 л оцту, 100 г коріння кропиви дводомної, 50 г коріння лопуха, по 3 столові ложки лаванди і кмину, і по 5 листочків плюща та олеандра.

↗ Добре допомагає 50-процентна прополісна мазь на вершковому маслі, коли її втирати протягом місяця. Рецепт взято з румунської народної медицини.

↗ Американська народна медицина рекомендує щодня втирати у шкіру голови власну сечу, яка добре відстоялася. Через 2–2,5 години голову помити. Волосся виростає і набуває природного кольору при посивінні.

↗ Допомагає при цілковитому облисінні спиртова настоянка з бруньок тополі чорної (20-процентна), коли її приймати тричі на день по 20 крапель і змазувати нею шкіру голови.

↗ Мити голову з милом і втирати 20–30 г квіткового меду на одну годину, з наступним ополіскуванням голови прохолодною водою.

Г. Коваленко

(Закінчення. Початок на стор. 16)

Сорт Аскольда (6-річне дерево с плодами).

портабельність. Зберігаються з листопада до травня–червня, практично не втрачаючи привабливості та смаку.

З 1998 року сорт Аскольда занесений до Реєстру сортів рослин України і уже набув заслуженої популярності серед справжніх садівників, у тому числі й аматорів.

Сорт добре вдається як на насіннєвих, так і на вегетативних підщепах. Карликові підщепи не обов'язкові, позаяк сорт має природну стриманість у рості. Крім того на таких підщепах дерева утворюють занадто великі плоди, які гірше зберігаються.

У розсадниках однорічні дерева формують добре розвинуту крону. Щоб досягти цього, необхідно своєчасно видаляти або прищипувати на штамбі бокові пагони над другим–третім листком. Таким чином стимулюється його природна здатність до гілкування однорічок у зоні закладання крони. Надійний шлях збільшення росту бокових пагонів на однорічках і закладання на них квіткових бруньок – видалення на дві третини верхівкових листків на провіднику після того, як він досягне запроектованої висоти штамба плюс крона.

Цей сорт добре вдається і при вирощуванні саджанців за технологією "кніпбаум". Вона передбачає вирощування добре розвинутої однорічки, яку на другий рік у розсаднику зрізують на заплановану висоту штамба. Це забезпечує розвиток міцної однорічної крони й інтенсивне закладання плодових бруньок. Саджанці, сформовані за цією технологією забезпечують одержання в рік садіння 3–4 кг відмінних плодів з дерева, а в наступному році покривають затрати на садіння саду, а ще через рік–два дають урожай 40–60 т/га.

Сорт Аскольда має підвищену пробуджуваність бруньок, природне прагнення в рості дерева в висоту. Тому обрізувати його слід шляхом проріджування, а не укорочення пагонів. Цей сорт прекрасний для формувань у вигляді стрункого веретена або вільно ростучого куща. Високу якість плодів можна підтримувати завдяки циклічному обрізуванню або формування врожаю за виноградним принципом – регулярно змінюючи ланку плодоношення за рахунок ланки заміщення, чому сприяє інтенсивне закладання плодових бруньок на минулорічних приростах.

В.П.Копань,
доктор сільськогосподарських наук,

К.М.Копань,
канд. сільськогосподарських наук,
Інститут садівництва, Київ

Додаткове устаткування декоративного ставка з замкнутим водопостачанням

(Продовження. Поч. у № 4)

Ще один важливий елемент обладнання – ставковий фільтр. Він слугує для очищення води в ставку від механічних та хімічних забруднень. Особливо його необхідно застосовувати у зарибленій водоймі. У воді будь-якого ставка з часом нагромаджується різне сміття, наприклад, опале листя, а також продукти життєдіяльності риби та інших мешканців водойми. Органічні залишки розкладаються та виділяють у воду різні токсичні для риби речовини (аміак, нітрити). Навіть незначна концентрація цих речовин може спричинити загибель риби. Тому фільтрації води у ставку треба приділити особливу увагу. У цьому вам допоможуть спеціальні ставкові фільтри TetraPond PF. Є три моделі цих фільтрів – для водойм об'ємом від 4 до 7 та до 10 тисяч літрів.

Ставковий фільтр PF оснащений механізмом, який запобігає переповненню. За ним неважко доглядати та чистити, ідеально поєднується з ультрафіолетовим стерилізатором TetraPond UV і насосами TatraPond GP/GPX.

У процесі фільтрації вода проходить три стадії очищення: механічну, хімічну та біологічну.

Стадія 1. Механічна фільтрація здійснюється за допомогою спеціальної губки, яка відсіює завислі у воді частинки.

Стадія 2. Після першої стадії вода проходить крізь тонкий хімічний фільтр з активованим вугіллям, яке виконує дві функції. По-перше, воно відсіює завислі у воді частинки. По-друге, спеціальне активоване вугілля усуває з води різні розчинні органічні речовини, які можуть бути небезпечними для риби та інших живих організмів.

Стадія 3. Остаточний процес очищення води відбувається на поверхні біологічного фільтрувального матеріалу. Особливі так звані нітрифікуючі бактерії оселяються на поверхні фільтрувального субстрату, перетворюють токсичні продути життєдіяльності риби у порівняно малотоксичні речовини, які у подальшому усуваються рослинами або частково зміною води. Це біологічна фільтрація.

Таким чином, вода, яка витікає із фільтра, очищена та безпечна для риби та інших водяних організмів у ставку.

Однак влітку власники декоративних ставків зіштовхуються з ще однією проблемою. Висока температура та довгий світловий день спричинюють ріст одноклітинних водоростей – "цвітіння води". Таке явище відоме усім. Вода стає зеленою, її прозорість різко зменшується і водойма втрачає свою привабливість. Крім того, вночі водорості споживають кисень і можуть спричинити ***придуху*** риби.

На жаль, ці водорості настільки маленькі, що безперешкодно проникають через усі фільтруючі матеріали. Але і цю проблему можна вирішити. Спеціальне обладнання – ***ультрафіолетовий стерилізатор***, запобігає розмноженню водоростей та гарантує кришталево чисту воду.

Стерилізатор піддає одноклітинні водорості високому рівню ультрафіолетового опромінення, коли насос проганяє ставкову воду через пристрій. Ультрафіолетове опромінення не тільки вбиває водорості, а й примушує їх злипатися. Ці згустки легко вловлює фільтр. Зазвичай процес очищення триває майже тиждень. Але якщо стерилізатор установити завчасно – ще до виникнення проблем, то "цвітіння води" можна взагалі уникнути. Крім того, стерилізатор знищує й інші мікроорганізми, зокре-

Технічна характеристика фільтрів TetraPond PF

Модель	Об'єм ставка, л	Продуктивність, л/год	Об'єм фільтра, л	Розмір отворів для приєднання шланга (дюйм)	
PF 4000	До 4000	2000	25	Впуск Випуск	$^3/_4$-1 1
PF 7000	До 7000	3000	47	Впуск Випуск	$^3/_4$-1 $1^1/_4$
PF 10000	До 10000	4000	60	Впуск Випуск	$^3/_4$-1 $1^1/_4$

ма збудників захворювань, зменшуючи тим самим імовірність захворювання риби.

Стерилізатори установлюють на шляху проходження води від насоса до фільтра так, щоб водорості відразу відфільтровувалися. Стерилізатори TetraPond серії UV розроблені для використання зі стандартними садовими насосами. П'ять моделей з цієї серії можна застосовувати для очищення води в ставках об'ємом до 35 тис л.

Ультрафіолетовий стерилізатор

Технічна характеристика ультрафіолетових стерилізаторів TetraPond UV

Модель	Об'єм ставка, л	Максимальна продуктивність, л/год	Споживана витрачувана потужність, Вт	Приєднувальний розмір шланга, дюйм
UV 3000	3000	1500	5	1/2–3/4
UV 7000	7000	4000	9	1/2–1 1/4
UV 10000	10000	5000	11	1/2–1 1/4
UV 20000	20000	10000	18	1–1 1/2
UV 35000	35000	20000	36	1–1 1/2

Термін роботи ультрафіолетового стерилізатора 8000 годин.

Комбінація ультрафіолетових стерилізаторів

Комбінація ультрафіолетових стерилізаторів з фільтрами TetraPond PF та з продуктивністю насосів

Об'єм ставка, л	Стерилізатор (модель)	Ставковий фільтр (модель)	Максимальна продуктивність насоса, л/год
До 3000	UV 3000	PF 4000	1500
До 7000	UV 7000	PF 7000	4000
До 10000	UV 10000	PF 10000	5000

Сачки для водоростей і риби

Декоративну водойму нерідко прикрашають фонтаном, який може мати різну форму, скажімо дзвона чи бутона. ***Фонтанний комплект*** TetraPond має п'ять різних розпилювальних головок, телескопічну трубу та регулятор витрати води. Його можна використати з насосами TetraPond GP і GPX (крім насоса GP 1000), а також з іншими, що мають розмір з'єднання 3/4 або 1 дюйм.

У зимовий період та за великої щільності посадки риби, а також, якщо виявлено нестачу розчиненого у водоймі кисню, застосовують комплект для аерації (насичення киснем водойми) води TetraPond AK 400 AP 400 або подібні модифікації. До комплекту AK 400 входить повітряний насос TetraPond AP 40, шланг довжиною 10 м, 1 розпилювач для усунення пухирців повітря, 1 контрольний клапан для забезпечення безпеки насоса, 3 листкових фільтри, 1 затискач шланга. Використовувана потужність 5 Вт.

Фонтанний комплект

Для догляду за водоймою, видалення бруду, виловлювання риби із ставка вам знадобляться ***сачки для водоростей і риби***, телескопічна алюмінієва ручка для сачка з надійним нарізним з'єднанням. Телескопічну ручку TetraPond можна подовжити від 105 до 200 см.

Дрібновічкова марля краплеподібної форми сачка для водоростей придатна як для видалення дрібних частинок бруду, так і для виловлювання малька.

Довговічність сітки забезпечується захисними кромками.

В.В. Тарасюк,
Д.М. Шоха,
представник TetraPond в Україні

Гуси – справа вигідна, або Як знайти своє місце у житті

"Дім, сад, город" передплачую ще з 1988 року, хоча я жив у той час у місті. Ваше видання не лише цікаве, а й корисне. Практично, гроші вкладені на передплату – це своєрідні інвестиції, а не гроші, що викинуто на вітер. Дякую Вам за журнал! Я ніколи не писав вам і ось наважився поділитися досвідом, можливо, мої породи комусь стануть у пригоді. Якщо є така можливість, то, будь ласка, надрукуйте мою статтю.

Отож, про таємниці малого бізнесу.

У селі безробіття. Набридло мені оббивати пороги районного центру зайнятості. Сім'я у мене велика – сім душ. Усіх треба нагодувати, одягти, взути. Одне слово, купа проблем, а різні довідки на соціальну допомогу поки збереш, то більше виїздиш, аніж одержиш. Де гроші брати? Красти я не вмію. Ось я і поклав собі викручуватися самостійно.

Рік тому придбав побутовий інкубатор "Квочка" МП-30 Черкаського виробництва. Перечитав чимало спеціальної літератури з інкубації, навіть виписав журнал "Сучасне птахівництво". Словом, підкувався теоретично і сказав собі: рік очікується неврожайним на зернові, а тому вдамся до інкубації гусенят. Чому саме гусенят? А тому, що гуси, то така птиця, що 70% свого раціону задовольняє за рахунок пасовища.

Отже, на основі вивченої літератури я розробив свою технологію інкубації гусячих яєць. А на минулорічний сезон поставив перед собою таких двоє завдань: перевірити на практиці свою технологію та роботу "Квочки".

І фактично технологія і "Квочка" мене не підвели і показали непогані результати. Я усі свої дії щодня записував і в кінці сезону підбив підсумки і ось що в мене вийшло.

Дата початку інкубації		18.02	21.03	21.04	22,05	22,06	23,07	Усього
Закладено на інкубацію яєць, шт.		33	33	33	33	33	33	198
Витрати на закупівлю яєць, грн.		13,2	39,6	33,0	33,0	23,1	16,5	158,4
Дата кінця інкубації		20.03	20.04	21,05	21,06	22,07	22,08	x
Ринкова ціна гусенят, грн./гол.		7,0	6,5	6,0	5,5	5,0	4,5	x
Вихід гусенят	%	76	67	70	64	52	46	x
	голів	25	22	23	21	17	15	123
Валовий прибуток, грн.		175	143	138	115,5	85	67,5	724
Чистий прибуток, грн.		161,8	103,4	105,4	82,5	61,9	51,0	565,6

Середній вихід гусенят від кількості закладених на інкубацію яєць – 62,5%. Реалізовував гусенят у середньому по 5,75 грн./гол. Я вважаю, що результат непоганий, якщо врахувати те, що "Квочку" я придбав за 165 грн., то не важко підрахувати, в скільки разів вона себе вже окупила.

Звичайно, були ще витрати не електроенергію, але вони зовсім незначні, оскільки "Квочка" за певний цикл інкубації забирає лише 10 квт./год. електроенергії.

Інкубаційні яйця я купував в одного доброго господаря, але з настанням спеки їхня якість знижувалася – це видно із відсоткового виходу.

Ціна на інкубаційні яйця коливалася від 0,4 до 1,2 грн./шт.

Протягом інкубаційного сезону не обійшлося без перебоїв в енергопостачанні. Найтриваліші відімкнення досягали семи годин підряд. Я у таких випадках затуляв оглядові віконця інкубатора товстими книжками і процес інкубації фактично не зупинявся.

За інкубаційний цикл я двічі мию яйця слаборожевим розчином марганцівки. Але температура розчину повинна бути кімнатною, тобто нижчою від температури самого яйця. Це сприяє поліпшенню газообміну всередині яйця.

На 10-й та 26-й день інкубації перевіряю яйця на овоскопі та вибраковую непридатні для подальшої інкубації.

Перевертаючи яйця, я залишаю відкритим інкубатор спочатку на 5 хв., потім на 10–15 хв. і так аж до 20 хв. Знову ж таки це поліпшує газообмін всередині яйця.

Зволожую яйця слаборожевим розчином марганцівки кімнатної температури за допомогою обприскувача для кімнатних квітів "Росинка" безпосередньо в інкубаторі.

Мене дуже здивувало, що на 28–29-й день інкубації яйця починають "пищати". Це сигнал, що через добу розпочнеться масове роздзьобування. У літературі я цього не зустрічав.

Температурний режим тричі змінюю у процесі інкубації залежно від стадії розвитку зародка.

Гусенят, що тільки-но вилупилися, хвилин 30 не забираю з інкубатора, щоб обсохли, а потім переношу їх до картонного ящика з електрогрілкою на 1–2 години, а після цього на піч під інфрачервону лампу, відрегульовану за висотою на задану температуру. На печі я зробив гусенятам такі ясла, що гусеня, просунувши голову, може їсти і пити, але не пролазить ні до годівниці, ні до напувалки.

У перші дні життя гусенят годую стартовим комбікормом та випоюю воду з вітамінними добавками. Все це купую у ветеринарній аптеці. Перевожу гусенят у картонній коробці з отворами для вентиляції. У холодну пору року на дно коробки кладу 2–3 півторалітрові пляшки з гарячою водою, а зверху устеляю їх шаром соломи.

Гусенята у мене гарні, пухнасті, як на картинці. Усі, хто купував їх у мене, хвалять і кажуть, що ні одне не пропало.

Справа ця цікава й дуже вигідна, якщо робити все на совість. А щоб не заглядати кожного дня до своїх записів, я розробив ось таку таблицю:

Дата	Час на операції з інкубаційними яйцями									
	День інкубації	Перевернути	Зволожити	Долити води в піддон інкубатора	Взяти з інкубатора і помити	Перевірити на овоскопі	Відчинити вентиляційні отвори	Охолодити	t°C	Вологість,%
18 лютого	1	6-12-18	–	+	–	–	–	5 хв.	38,4	50
19 лютого	2	-//-	–	–	–	–	–	-//-	-//-	-//-
20 лютого	3	-//-	–	–	–	–	–	-//-	-//-	-//-

І так далі, аж до 30-го дня інкубації.

Знаком (+) відмічено, які технологічні операції потрібно виконати в даний час.

Працювати з такою таблицею зручно і легко навіть дитині. Звичайно, журнальна сторінка не дозволяє розповісти про всі тонкощі технології. Хто зацікавиться, читайте спеціальну літературу, чи напишіть мені (краще через журнал), а я постараюся відповісти на ваші запитання.

У цьому році я зважився купити ще дев'ять таких "Квочок" і віддатися цьому вигідному бізнесу вже не на побутовому рівні, а як приватний підприємець.

Щотижня закладатиму по два інкубатори, а відтак матиму за тиждень по 30–50 гусенят на продаж. Звичайно, можна придбати за ці гроші один великий інкубатор, але продати 300–500 гусенят на базарі, то вже проблема.

Моя порада всім, хто залишився без роботи, але ще може працювати – починайте з малого. Працювати можна будь-де: на городі, в саду, розводити кролів, бджіл, гусей, свиней, але в кожну справу потрібно вкладати совість і копітку працю.

Не оббивайте пороги державних установ, скажімо, таких як центри зайнятості, чи то служби соціального захисту, а робіть справу. А держава нехай допомагає тим, хто ще або вже не може працювати: дітям, пенсіонерам, інвалідам.

Не пам'ятаю хто з великих сказав: "Краще один раз запалити свічку, аніж увесь час лаяти темряву".

О.Д. Осипов,
с. Воєводське, Арбузинський р-н,
Миколаївська обл.,
55320

СЛУЖБА ВЗАЄМОДОПОМОГИ

ЧОМУ ХВОРІЮТЬ МОЇ КОЗИ?

Я тримаю кіз, яких ще молодими дорізую через захворювання печінки. Годую одними й тими ж кормами. Хотів би знати причину захворювання.

Розмовляв з ветлікарями й з тими, хто тримає кіз, але потрібної відповіді не одержав, а в книгах ніде не написано, чим лікувати, чим годувати кіз, аби вони не хворіли.

Буду Вам вдячний.

З повагою до Вас,

Микола Сергійович Рєпка,
Харківська обл.

Від редакції. Шановний Миколо Сергійовичу, постараємося надрукувати відповідь на ваше запитання, хоча на нього не так то й легко відповісти. А причина ось яка. Ви ж, на жаль, не написали, чим ви годуєте своїх кіз і про сам режим також нічого не сказали. Не повідомили й того, якою водою напуваєте, у яких умовах тримаєте своїх підопічних, а ці тварини, як ви знаєте, дуже вибагливі до чистоти приміщення, у якому вони перебувають.

Не написали й про те, яку породу кіз ви тримаєте, про перебіг захворювання, у чому воно проявляється. А коли немає цих складових, про які тут ведемо мову, то й спеціалісту з вашого такого скупого повідомлення, зрозуміло, нелегко відповісти. І все ж, повторюємо, постараємося підготувати матеріал про утримання та захворювання кіз.

Ваш лист друкуємо ще й тому, бо сподіваємося, що читачі "Дім, сад, городу", котрі тримають кіз (а те, що в Україні багато господарів тримають кіз різної породи, ми в цьому певні), відгукнуться на ваш лист і дадуть вам, та й не лише вам, свої поради з власного досвіду, як і які породи кіз утримувати так, щоб вони не хворіли. А ці поради стануть, безумовно, у пригоді багатьом і тим молодим господарям, котрі захочуть розводити цих таких потрібних для сім'ї розумних тварин, що дають нам цілюще молоко та ніжне хутро.

Тож, Миколо Сергійовичу, будь ласка, стежте за нашими публікаціями.

Відділ "Домашня ферма" редакції журналу "Дім, сад, город"

МАСТИТ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ: ПРОФІЛАКТИКА ТА ЛІКУВАННЯ

Стаття С.Г. Поперечної "Мастит молочної худоби," яка була надрукована у минулому номері "ДСГ" викликала неабиякий інтерес читачів журналу. До редакції надійшло багато листів з проханнями детальніше розповісти про лікування цього захворювання худоби.

Редакція журналу попросила авторку статті продовжити розмову на цю тему і дати відповіді на найтиповіші запитання читачів.

ЯК ВИЯВИТИ ПРИХОВАНИЙ МАСТИТ? ЧИМ ВІН ЗАГРОЖУЄ ТА ЧИ Є НЕОБХІДНІСТЬ ЙОГО ЛІКУВАТИ

За такої форми маститу змін у стані тварини та зовнішньому вигляді молока не помічається. До того ж у корів, хворих на прихований мастит, телята народжуються з меншою масою порівняно із здоровими тваринами. Після отелення зміни частіше з'являються як ускладнення і мають прихований перебіг маститів у період сухостою або внаслідок отруєння за таких хвороб, як туберкульоз, бруцельоз, ящур, віспа, актиномікоз та ін. Молоко від хворих корів містить патогенні мікроорганізми, які зумовлюють шлунково-кишкові захворювання у молодняка тварин, а люди можуть захворіти на ангіну, скарлатину, отит, пневмонію, менінгіт, гастроентерит, нефрит. Отруєні речовини деяких збудників не руйнуються під час пастеризації молока і можуть спричини харчові отруєння.

ЯК ПРАВИЛЬНО ЗАПУСКАТИ КОРОВУ ТА ЗДІЙСНЮВАТИ ПРОФІЛАКТИКУ?

Запуск корів починають за 60–75 днів до отелення і здійснюють за 12–14 днів, зменшуючи кількість корму, поступово скорочують доїння залежно від кількості добового удою. За триразового доїння у перші 2–3 дні корів доять двічі за добу, потім переводять на одноразове доїння, а потім доять один раз через 2–3 доби.

Упродовж перших 20–30 днів сухостійного періоду у вимені здорових корів секрет рідкий, сірувато-білого кольору, однорідної консистенції. У другій половині цього періоду його мало, він в'язкий, тягучий, клейкий (сироподібний), жовто-коричневого кольору (рідше сірувато-білий), іноді секрет видоїти не вдається. Наявність клінічних ознак або зміни кількості та зовнішнього вигляду секрету свідчать про клінічно виражений мастит. У сухостійний період корів обстежують на мастит двічі: перший раз через 10–15 днів від початку сухостою, другий – за 10–15 днів до отелення. Діагностують шляхом дослідження молока з одним із швидких діагностичних тестів – проби з димастином, мастидином, пробою відстоювання та ін.

За наявності тріщин на сосках їх обробляють розчином перманганату калію (1:1000), риванолу (1:1000 – 1:2000) або 3%-ним розчином перекису водню; після чого бажано обробити 2,5%-ним розчином йоду.

ВИДИ МАСАЖУ ВИМЕНІ

Щоб полегшити нормальну фізіологічну діяльність вимені, застосовують повсякденний, а за катарального маститу неінфекційного походження, інфільтратів ущільнень та гуль одночасно виконують і лікувальний масаж.

Підготовчий масаж здійснюють до початку доїння протягом 1–2 хв. Після підмивання вимені його легко погладжують без притискування від основи до сосків, по 1–2 рази на кожну половину вимені та між ними. Потім стільки ж разів погладжують, легко натискаючи на вим'я долонями. Наближаючи руку до соска, захоплюють його в кулак та 2–3 рази злегка стискують, як під час доїння кулаком, але без видоювання молока. Потім енергійно натискують руками на вим'я від основи до сосків.

Заключний масаж виконують у шість прийомів сильними рухами, натисками на вим'я. Після нього додоюють.

Ліву руку кладуть на задню праву частину, а праву – на передню, розташовуючи пальці, крім великого, в заглибленні між обома половинами вимені. Великими пальцями тричі підряд розтирають чверті вимені, які масажують згори донизу, з боків до середини зовнішньої частини вимені. Розтираючи, піднімають і опускають половину вимені, яку масажують.

Виконують, як і попередній, але великі пальці вводять у глибину між половинами вимені, іншими розтирають зовнішню частину лівої половини.

Великі пальці рук накладають на зовнішню частину, останні – вводять між передніми долями вимені. Великими пальцями здійснюють колові масажуючі рухи згори вниз.

Великі пальці рук вводять між лівою та правою чвертями, а останніми масажують ліву передню чверть вимені.

Масаж правої і лівої задньої чверті вимені виконують так само, як і ліву передню.

Заключний масаж здійснюють сильним натискуванням на вим'я. Затим додоюють. Після доїння застосовують масаж у вигляді струшування вимені. Руки підводять під вим'я і піднімають його, та, притискуючи до черевної стінки, різко відпускають. Усі прийоми заключного масажу, а також струшування виконують протягом 1–2 хв. Під час лікувального масажу можуть бути використані прийоми підготовчого та заключного. Якщо є інфільтрати, різні ущільнення та ґулі, які містяться у товщі вимені та сосках, масажують методом розминання. Для цього захоплюють між великими та іншими пальцями ущільнені ділянки і розминають плавними рухами великого пальця в протилежному напрямку щодо останніх.

Слід пам'ятати, що надмірно інтенсивний масаж може спричинити захворювання на мастит унаслідок травмування ніжної тканини вимені.

МЕДИКАМЕНТОЗНЕ ЛІКУВАННЯ МАСТИТУ

Під час лікування тварин у період лактації з гострою, серозною (запалена ділянка вимені збільшена, ущільнена, гаряча, хворублива, молоко без змін), катаральною (запалена ділянка вимені збільшена незначно, соски з набряком, є ущільнення у товщі вимені, молоко містить пластівці), гнійно-катаральною (температура тіла підвищена, запалена ділянка вимені збільшена, хворублива, молоко схоже на гній, червонуватого кольору) і фібринозною (молоко нагадує сироватку з пластівцями сиру) формами маститу доцільно застосовувати антибіотики, які вводять внутрішньом'язово: біцилін-3, мономіцин, пеніцилін, стрептоміцин, як окремо, так і в поєднанні з сульфаніламідними препаратами. За гострого перебігу маститу також можна внутрішньоцистернально (через сосковий канал) вводити один з таких препаратів: 1%-ний розчин стрептоциду, 1–5%-ний розчин норсульфазолу, розчини риванолу 1:1000, 2–5% іхтіолу або фурациліну 1:5000.

Широко застосовують мастисани А, Б, Е, мастицид, мастилекс, урсоциклін, 1%-ний водний розчин діоксидину, лінімент прополісу, хлорофіліпт, розчин соку подорожника та інші препарати, що використовують відповідно до настанов щодо їхнього застосуванню. Лікувальні препарати у формі емульсій, суспензій або розчинів вводять в уражені чверті вимені через сосковий канал підігрітими до 38–40° С в об'ємі не більше 20 см^3, після ретельного видоювання й обробки сосків одним з дезінфікуючих засобів, наприклад, 70%-ним етиловим спиртом або іншим.

Перед введенням лікувальних засобів усередину вимені для повнішого видалення молока, підшкірно або внутрішньовенно вводять 40–50 ОД окситоцину з наступним видоюванням усього молока за 5–6 хв., бо після цього часу молоко видоїти неможливо. Заплідненим тваринам гормональні препарати вводити не можна, це може спричинити аборт. Зовнішньо для лікування маститу рекомендуються камфорна (зменшує секрецію молока), іхтіолова (зменшує запалення) мазі. За катарального, фібринозного, гнійного маститів, а також за флегмони (гнійне запалення) і гангрени разом з антимікробними засобами внутрішньовенно застосовують 40%-ний розчин глюкози, 10%-ний розчин кальцію хлориду або кальцію глюканату, а також 0,25%-ний розчин новокаїну на фізіологічному розчині.

За флегмони і гангрени вимені й абсцедуючого маститу, крім зазначених препаратів, доцільно вводити внутрішньовенно гексаметилентетрамін (уротропін) у 10%-ному розчині кальцію хлориду. Під час розвитку гангренозного процесу в уражену частку вимені вводять 0,5–1%-ний розчин калію перманганату або 3%-ний розчин перекису водню.

За гострого перебігу хвороби, коли температура у вимені підвищена можна застосовувати дію холоду (до введення лікарських речовин). Уражену чверть обливають холодною водою або обкладають густим розчином глини з оцтом (2–3 столові ложки на 1 л води). Шар глини підтримують у вологому стані, постійно змочуючи його холодною водою. Застосовують холод не більше 3–4 годин.

Тепло призначають на 3–5-й день, коли зменшується запальний процес.

З цією метою застосовують зігрівальні компреси, парафінотерапію. За парафінотерапії на чисту, суху, виголену уражену чверть вимені накладають широким пензликом розплавлений парафін температурою 45°С, а потім на це місце зверху ще гарячіший (80–90°С) шар завтовшки 1 см. Для утримання тепла парафін закривають поліетиленовою плівкою, потім ватно-марлевою шубкою. Тривалість процедури 3–4 години.

Для лікування маститів у сухостійний період застосовують антибіотики та сульфаніламіди пролонгованої дії. Через сосковий канал вводять біцилін-3, сульфален на 0,5%-ному розчині тримекаїну або фізрозчині. Ліки вводять не пізніше 20 днів до отелу.

Під час маститу поживність раціону повинна бути зменшена.

С.Г. Поперечна,
лікар ветеринарної медицини

ПЕРША ДОПОМОГА ХВОРІЙ ХУДОБІ

Якщо ви помітили, що ваша корова захворіла, то її необхідно відокремити від інших здорових і негайно повідомити про це лікарю ветеринарної медицини.

Для надання хворим тваринам невідкладної допомоги у господаря має бути ветеринарна аптечка першої допомоги з певним запасом перев'язувального матеріалу, дезінфікуючих засобів, необхідних медикаментів.

За травматичних ушкоджень у тварини, досить змастити рану дезінфікуючим розчином. Якщо ураження серйозне і дуже кровоточить рана, її слід перев'язати. З незаразних захворювань великої рогатої худоби, які з'являються раптово і розвиваються дуже швидко, найпоширенішими є закупорка стравоходу, гостре здуття рубця (тимпаніт), атонія передшлунків. То ж правильно надана перша допомога за цих захворювань може врятувати тварину.

Скажімо, якщо сталася закупорка стравоходу, то потрібно залити в рот 100–200 г олії і, намацавши у стравоході чужорідне тіло, постаратися просунути його в напрямку до ротової порожнини. Якщо коренеплід застряг у горлі, його можна витягти рукою через рот. Щоб запобігти ушкодженню руки, між верхніми і нижніми щелепами потрібно вставити будь-яке тверде тіло (палицю або зубний клин).

Гостре здуття рубця розвивається надто швидко. Тому ще до прибуття ветеринарного спеціаліста потрібно поставити хвору тварину передніми ногами на підвищене місце й енергійно масажувати рубець, чергуючи його з обливанням лівого боку живота холодною водою. Активний моціон протягом 20 хв.

Водночас потрібно подразнювати рукою м'яке піднебіння, періодично витягувати язик, аби посилити відрижку.

Гнуздають тварину солом'яним джгутом або мотузкою, змоченою дьогтем або гасом.

Якщо ж згадані вище засоби не допомагають і стан тварини різко погіршується, то проколюють рубець троакаром. Це має вміти кожний господар тварини.

Причина атонії передшлунків – в одноманітній і неповноцінній годівлі, згодовуванні зіпсованого корму, відсутності моціону. Внаслідок цього послаблюються скорочення передшлунків, від якого кормові маси затримуються в рубці та книжці, виділяються отруйні речовини, які всмоктуються в кров. Усе це зумовлює пригнічений стан тварин.

Хвору тварину добу не годують. Воду із сіллю дають досхочу. Щоб не було бродіння, на 0,5 л води додають 2–5 г іхтіолу.

Всередину заливають 2 л відвару насіння льону, а для збудження скорочення передшлунків 2–5 г чемериці на 0,5 л води. Масажують рубець 2–3 рази по 20 хв.

На 2–3-й день тварині дають молоко, відвійки і згодовують доброякісне сіно. На 4–5-й день годують різноманітними повноцінними кормами відповідно до норм.

Під час стійлового утримання обов'язкові щоденні прогулянки.

О.І. Лашко

Як зберегти інкубаційних пташенят?

Ви придбали інкубаційних пташенят (курчат, каченят, гусенят, індиченят, бройлерів), і всією душею бажаєте, щоб жодне маля не пропало. Зараз вони такі смішні, милі й тендітні. Дивишся і милуєшся – просто сонечко на долоні. Але вже через півроку вони повинні забезпечити м'ясом та яйцями родину своїх господарів. І перед вами встає серйозне завдання: спочатку зберегти всіх курчат, а потім виростити з них високопродуктивну птицю. І от ви всіма силами допомагаєте вижити кожному пташеняті: годуєте сиром, яйцями і зеленою цибулею, зігріваєте грілками, але курчата все одно гинуть. Причому досить часто не виживає і половина. У такі моменти почуваєшся зовсім невдатним, і чомусь опускаються руки, коли на очах гине домашня птиця.

Від чого ж залежить життя цих маленьких жовтих грудочок? У чому причина їх несподіваної і такої швидкої загибелі? А причин багато: переохолодження, погана вентиляція приміщення, протяги. Але найголовніша причина вимирання пташенят – це неповноцінна годівля. Згодовування корму з малим вмістом вітамінів і мінералів, неминуче позначиться на життєздатності і майбутній продуктивності малят. Пам'ятайте, що ні зелена цибуля, ні здрібнена шкаралупа, ні сир не в змозі задовольнити потребу у поживних речовинах організму, що розвивається. І навіть додавання до корму якогось одного чи кількох вітамінів не дасть належного ефекту. Тому пташенята, що одержують подібний корм, або гинуть, або виростають низькопродуктивними. Як же бути, чи є засіб від цієї напасті?

Так, і відповідь як завжди проста. Ваш єдиний вірний помічник – це вітамінно-мінеральні добавки *АМАТОР*. Якщо з перших днів життя курчатам давати правильний комбікорм, до складу якого входить вітамінно-мінеральна добавка *АМАТОР*-курча, можна зберегти абсолютно всіх пташенят. Уже на другий день після початку застосування *АМАТОР* ви помітите, що курчата стали веселішими, вони добре ростуть, і серед них практично немає відсталих. А все тому, що, одержуючи необхідні для нормального розвитку вітаміни й мінерали, курчата краще засвоюють поживні речовини корму. Завдяки цьому вони швидше набирають масу, у них підвищується імунітет до різних захворювань. Пташенята, вирощені за допомогою *АМАТОР*, виростають у міцну високопродуктивну птицю. І кожному, хто запитує мене: "Як зберегти курчат?", я рекомендую застосовувати *АМАТОР*. Його дія перевірена багатьма птахівниками: як на невеликих подвір'ях, так і на досить великих птахофермах. Оскільки до складу *АМАТОР* входять вітаміни і мінерали, що були ретельно підібрані кращими фахівцями, він дає 100%-ну гарантію того, що виживуть практично всі курчата.

От уже три роки, як уся наша округа користується *АМАТОР*-курча, і нікого він жодного разу не підвів. У наших селян завдяки *АМАТОР* виживають усі пташенята! А які з цих курчат красиві і продуктивні кури! Але найголовніше – це через 2–3 місяці весь молодняк перевести на *АМАТОР*-несучка. Тоді ваші несучки покажуть, на що вони здатні!

Нещодавно один з моїх знайомих поділився своїми результатами застосування *АМАТОР*. Цієї зими у нього було 47 кур-несучок, яких він підняв і виростив на цих чудових вітамінно-мінеральних добавках. Отож, ці кури щодня несли по 40–44 яйця! І всі ці результати є заслугою доброго помічника – вітамінно-мінеральних добавок *АМАТОР*.

Хочете зберегти всіх пташенят? Застосовуйте *АМАТОР*. А от і листи постійних покупців фірми "Гігієна Біо":

Д.Е.Савін, смт Каховка, Херсонська обл.: "Торік я купував *АМАТОР* для пташенят. І переконався, що ваші добавки чудові. Результати мене просто вразили: з 62 курчат вижило 60!"

В.Е. Коваль, с. Багате, Дніпропетровська обл.: "Дорогі співробітники фірми, Ви робите дуже корисну справу. Я увесь час використовую ваші чудові добавки *АМАТОР*. для курей, свиней, бройлерів, телят. У мене жодне курча не загинуло, кури несуться добре, всю зиму ми були з яйцями, мали гарний прибуток. Ви створили *АМАТОР* і цим допомогли сільським трудівникам. *АМАТОР* – це економія зерна, чистий прибуток, і ніяких проблем".

В.Т. Рожковський, м. Вінниця: "Я виписував у вас добавку Аматор-курча і залишився дуже задоволений. Курчата не загинули, а зараз маю дуже красивих і міцних курей".

Шевченко В.В.,
канд. с.-г. наук

Санаторій "Немирів" запрошує на лікування та відпочинок

Лікуємо:
✓ захворювання шкіри (псоріаз, екзема, нейродерміти, кропивниця, іхтіоз);
✓ реабілітація післяопікових станів;
✓ захворювання органів опори та руху (остеохондрози, ревматичний поліартрит та ін.);
✓ захворювання сечостатевої системи (гінекологічні захворювання, простатити та ін.);
✓ захворювання серця і судин (ендартеріїти, тромбофлебіти);
✓ стани після захворювань центральної нервової системи (арахноїдити, менінгіти).

Основні лікувальні фактори:
✓ сірководнева вода високої концентрації (типу "Мацеста");
✓ грязі, озокерит;
✓ мінеральна вода "Анна" (типу "Миргородська") при гастритах з пониженою кислотністю.

Їхати: до ст. Львів, далі: маршрутне таксі "Львів-Немирів" (сідати на вул. Шевченка).

Реквізити: смт Немирів Яворівського р-ну Львівської обл.
Тел. (03259) 2-75-00, 2-75-15, 2-75-10

Книга — поштою (післяплатою)

Виготовлення ковбас та м'ясних продуктів
Технологія переробки риби
Присадибне і любительське рибальство
Корова в господі
Обробка молока, виготовлення молочних продуктів у домашніх умовах
Вирощування і розведення курей
Кінь у присадибному і фермерському господарстві
Присадибне бджільництво
Присадибне картоплярство
Вирощування грибів у присадибних і домашніх умовах
Овочі на вашому городі
Ціна — 4 грн.
Сорти картоплі
Ціна — 3 грн. 50 коп.

Хутрові звірі
Кролі в господі
Нутрія
Шиншила
Присадибне свинарство
Коза в господі
Вирощування і розведення індичок
Вирощування і розведення качок
Вирощування і розведення гусей
Перепелина ферма біля хати
Вичинка і фарбування шкур
Домашній акваріум
Папуги в оселі
Хом'яки
Морські свинки
Ціна — 2 грн.
Журнал "Картопляр":
№ 1, 2, 3, 4 за 2000 р.
№ 1, 2, 3, 4 за 2001 р.
№ 1, 2, 3, 4 за 2002 р.
Ціна одного номера — 2 грн.

Вартість літератури без врахування поштових витрат за пересилку. Замовлення надсилати: редакція "Ветеринарна газета", 03151, м.Київ, вул.Донецька, 30, тел.(044) 243-39-19, 243-38-22

Санаторій „Любінь Великий" запрошує на лікування та відпочинок

Лікуємо:
✓ кардіологічні захворювання (ІХС, гіпертонічна хвороба, постінфарктні кардіосклерози, вегетосудинні дистонії);
✓ неврологічні захворювання — неврастенія, судинні захворювання мозку, реабілітація дітей з ДЦП — відділення матері і дитини;
✓ захворювання опорно-рухового апарату (деформуючі артрози, артрити, остеохондрози інші);
✓ хронічні запальні процеси жіночої статевої сфери, вторинне безпліддя, спайкові хвороби.

Основний лікувальний фактор:
✓ сірководнева вода (типу „Мацеста");
✓ торф'яне багно (грязі)

Їхати: до ст. Львів, далі маршрутним таксі „Львів-Любінь Великий", № 122, 285.

Реквізити: смт Великий Любінь, вул. Львівська, 16, Львівська область, 81555.
Тел. (03231) 9-41-40; 9-41-42

Новинка!

BOSNA LG

Насоси нового покоління та обладнання для приватних будинків. Гарантія 1 рік

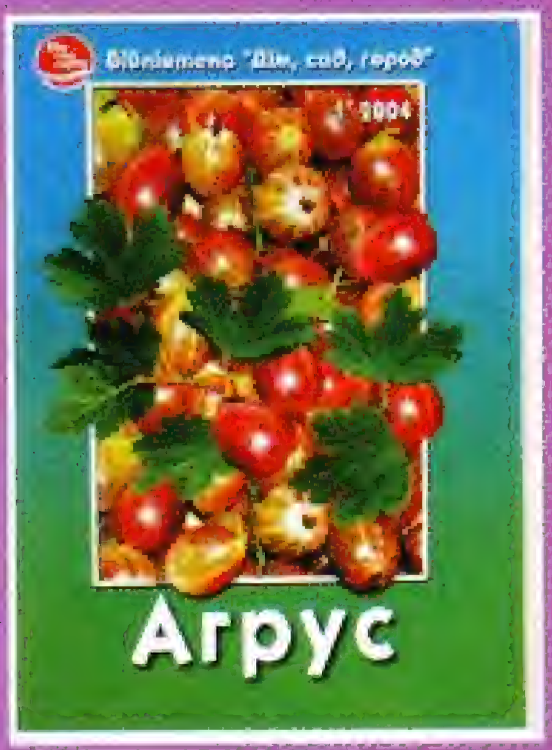

Режим роботи без перерви та вихідних. Обладнання дасть змогу вам завжди мати холодну воду — лише відкрийте кран! Насоси, що входять до комплекту обладнання, мають фільтр і муфту, яка легко з'єднується зі шлангом та трубою. Потужність насоса — це підйом води з 80 м, 2000 л на годину, тиск 8 атмосфер. Ціна насосів — від 144 грн.

Телефонуйте до Києва і оператори допоможуть знайти нашу продукцію у вашому місті:

(044) 216-15-38, 244-61-80.

На правах реклами

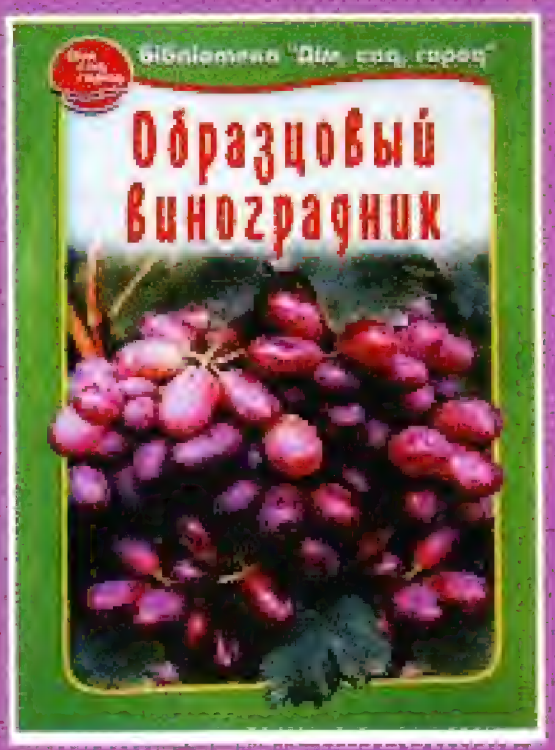

Редакція журналу "Дім, сад, город" пропонує книги для садівників, городників, квітникарів, пасічників, виноградарів та всіх, хто хоче примножити свій добробут.

Видавництво випускає книги для широкого кола читачів. Це передплатні серії "Бібліотека "Дім, сад, город" та "Дім, сад, город — плюс". Наші автори — досвідчені вітчизняні фахівці в галузі рослинництва, садівництва, квітникарства, виноградарства та бджільництва. У книгах ви знайдете широкий асортимент популярних сортів рослин, плодових дерев та кущів, рекомендації щодо вирощування та догляду в різних регіонах України, захисту від шкідників та хвороб.

Для тих, хто займається птахівництвом, стане у пригоді добірка книг "Пташиний двір: "Кури", "Качки", "Гуси", "Індики", "Цесарки", "Перепелиці".

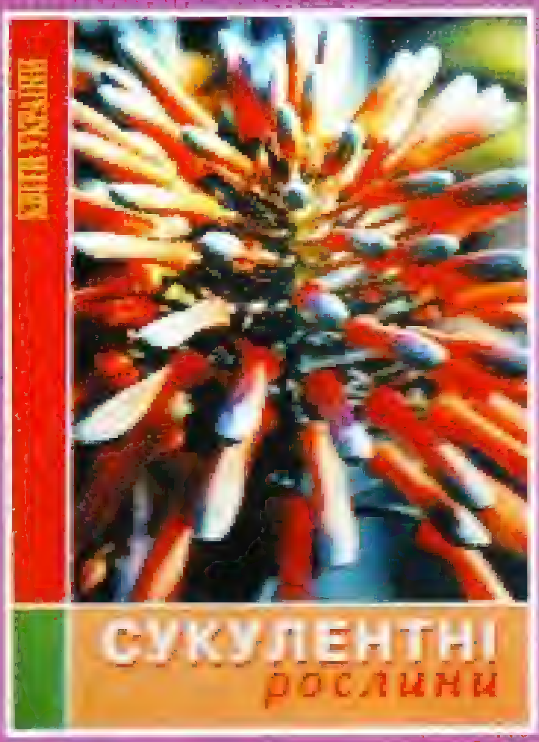
Квітникарі можуть детально дізнатися про квітково-декоративні рослини із серії книжок "Бібліотека квітникаря".

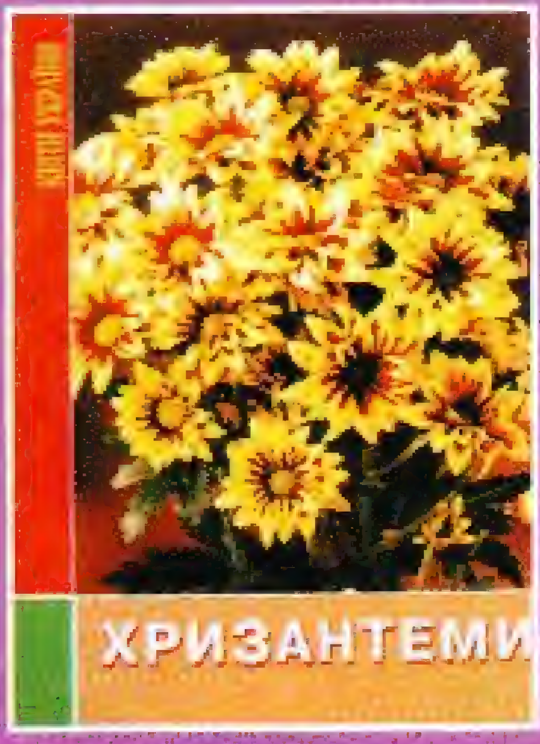
Ознайомтеся з асортиментом книг, які вийшли з друку в 2002–2003 роках і виберіть свої книжки. Вони стануть вам добрими порадниками.

Серії книжок "Бібліотека "Дім, сад, город", передплатний індекс – 01222;
комплект журналів "Дім, сад, город" та "Бібліотека "ДСГ" – 21869;
комплект журналів "Дім, сад, город" та "Дім, сад, город – плюс" – 01223.

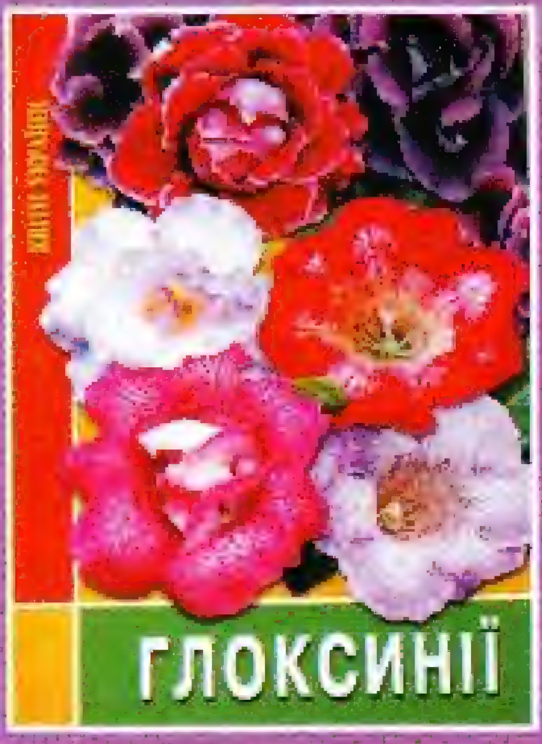
Можна передплатити з будь-якого місяця в кожному поштовому відділенні України.
Для киян існує передплата в редакції.
Іногородні можуть замовити книжки поштою через "Центр послуг "Дім, сад, город" (післяплатою).
Адреса для замовлення: а/с 208, Київ-2, 02002.
Поштові витрати за рахунок замовника.

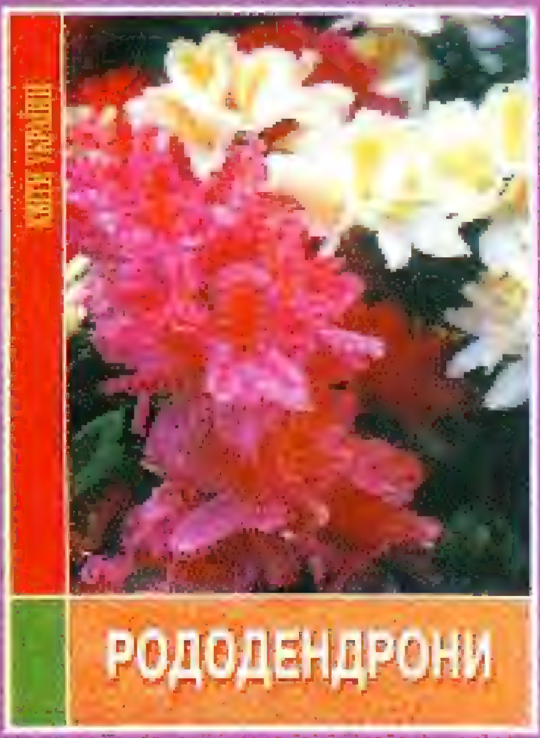

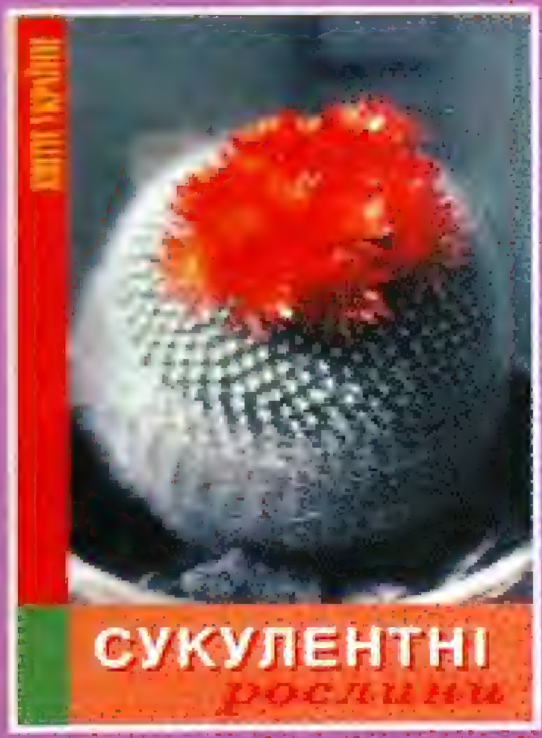

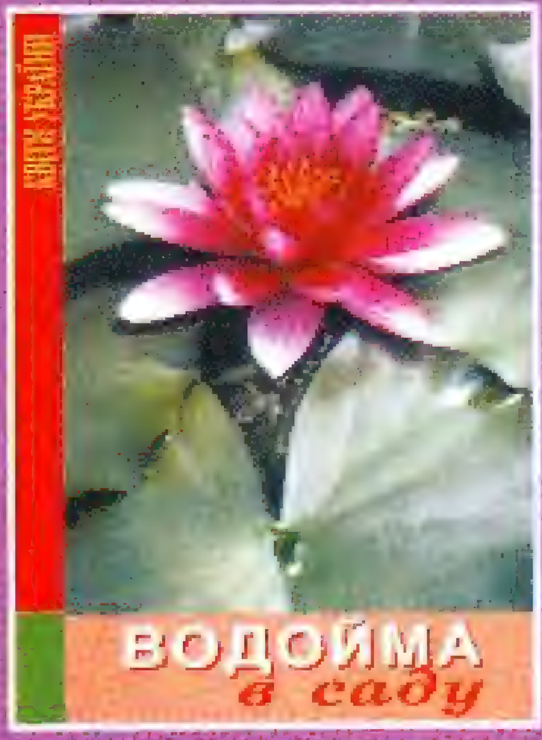

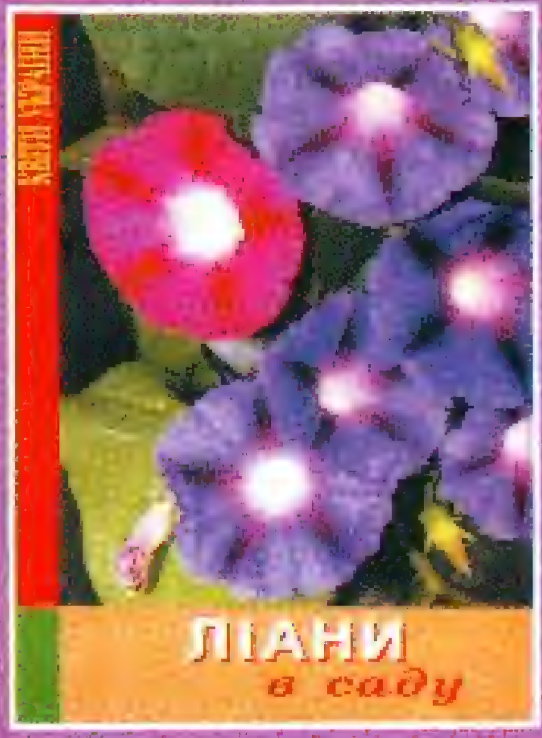

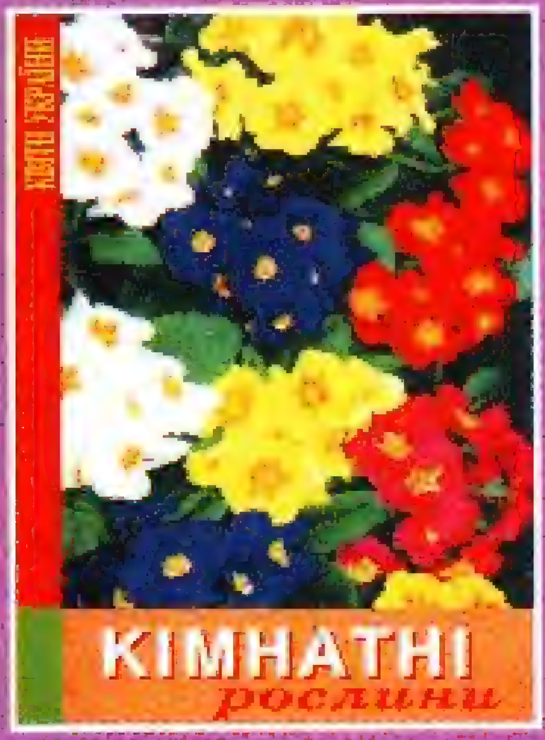

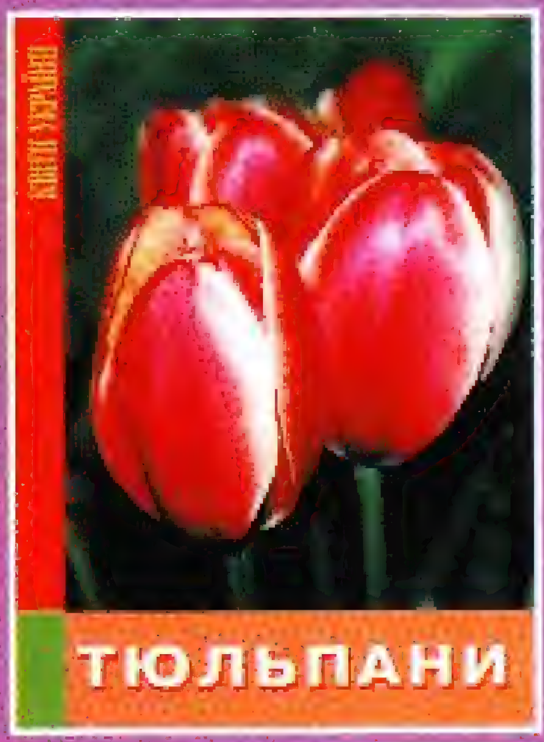

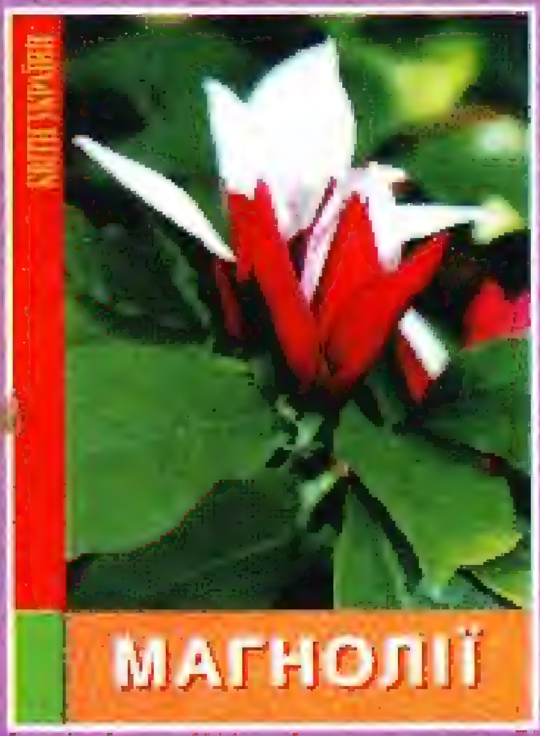

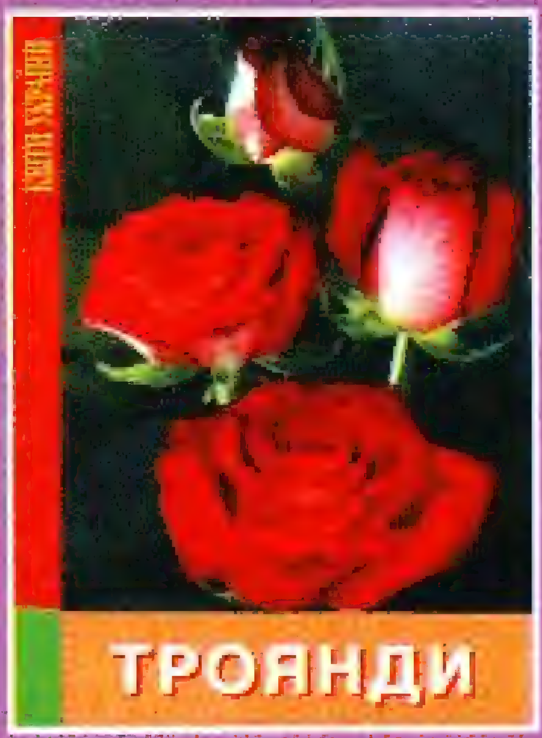

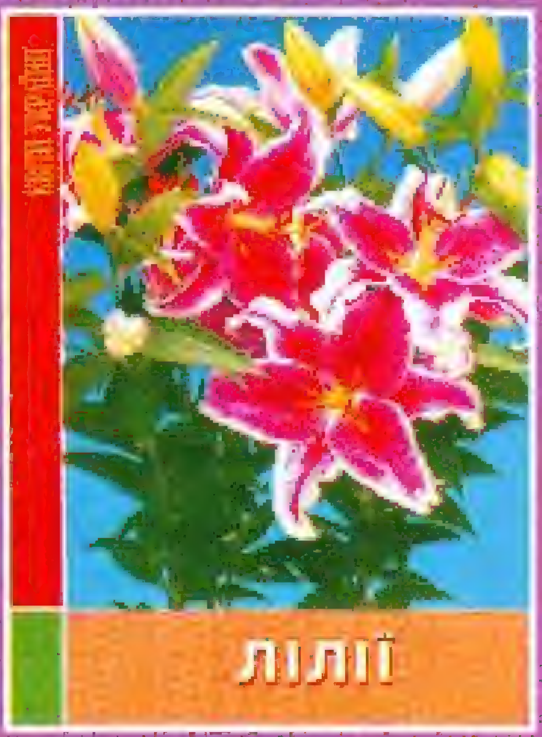

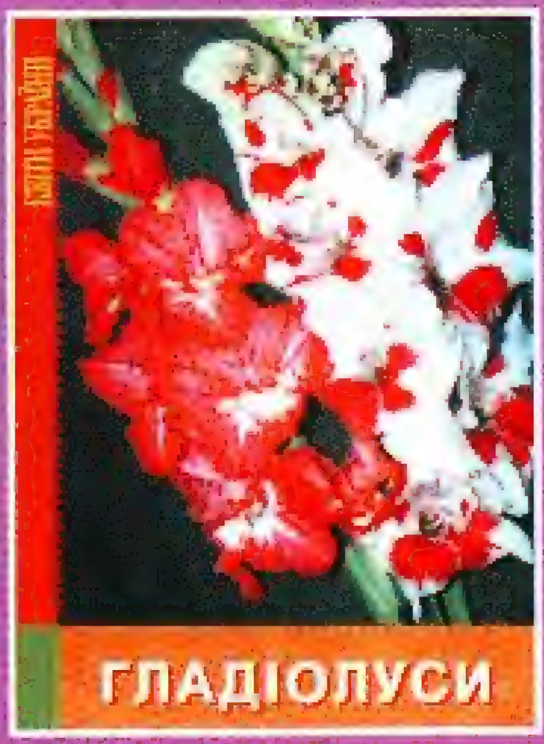

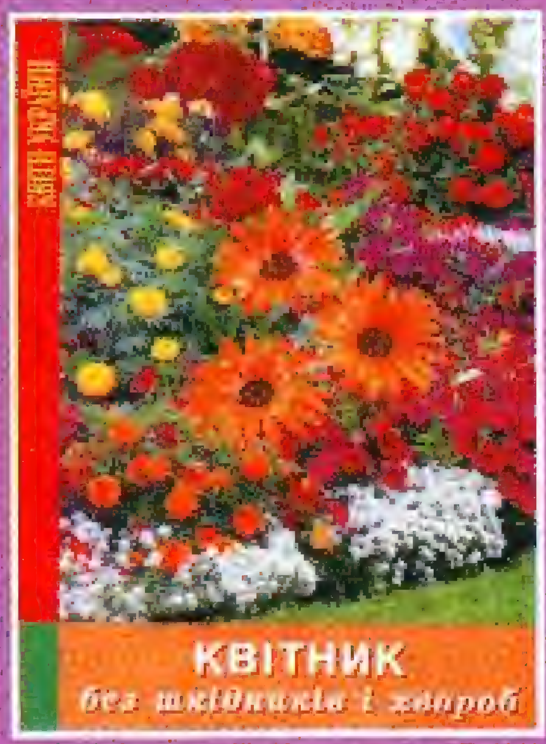

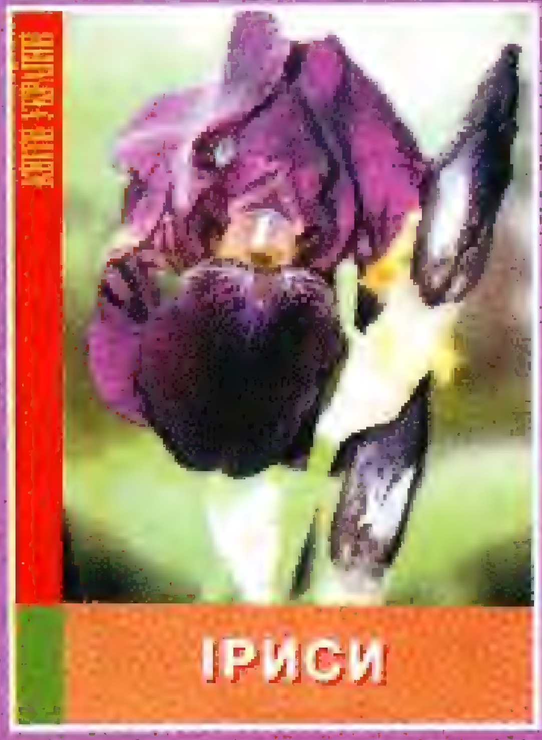

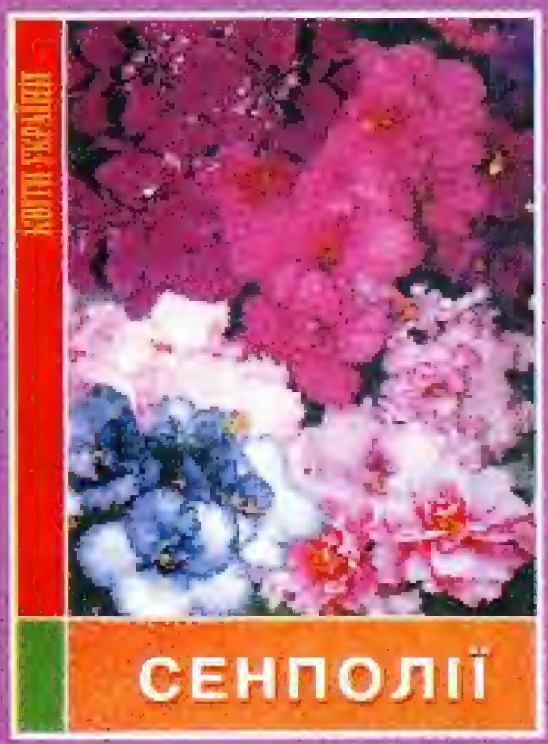

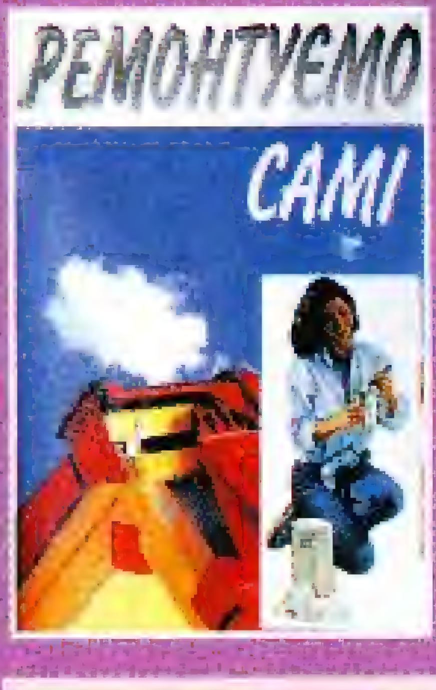

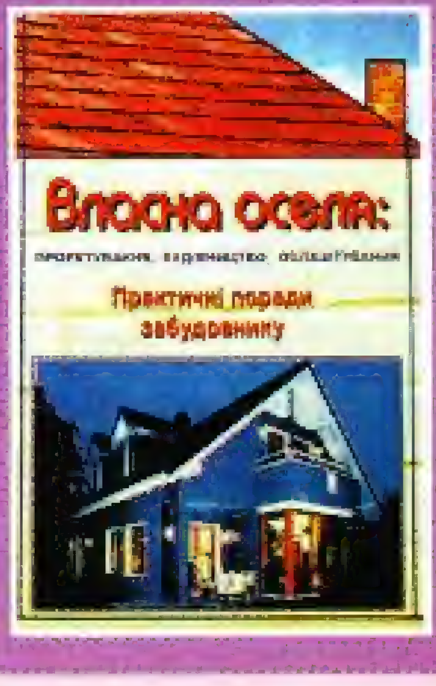
У 2004 році готуються до друку такі видання:

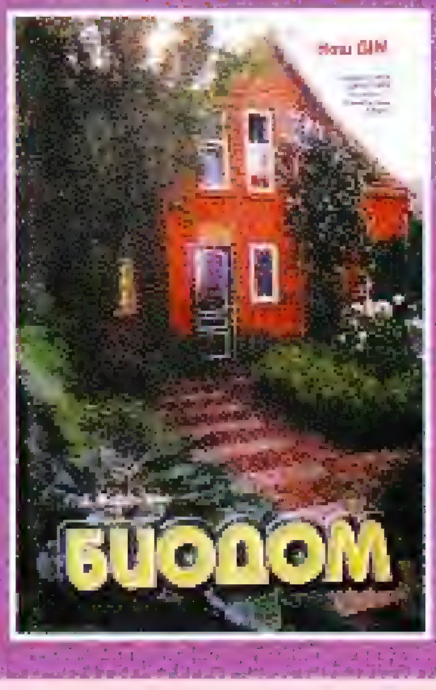
"Бібліотека "Дім, сад, город":
"Агрус, "Перепелиці", "Образцовый виноградник. Выпуск II", "Кролі", "Айва", "Паркові троянди".

"Дім, сад, город" — плюс":
"Груша", "Не бійтеся дієти. Протисклеротична дієта", "Жоржини", О.Світко "Рецепти здоров'я для кожної родини. Випуск II", "Сорти винограду", "Нутрії".

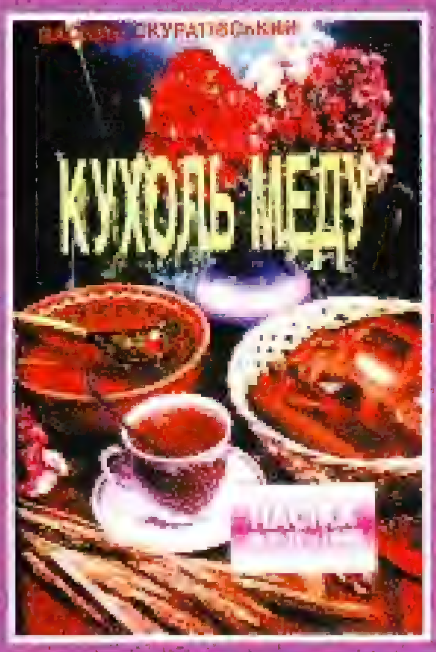

Придбати наші книжки можна безпосередньо в редакції за редакційними цінами.

Адреса: **вул. Краківська, 20, кімната 208. м. Київ, (ст. метро Дарниця), тел. (044) 552-96-30, E-mail: kvity@dimsadgorod.com**

Для оптовиків діє система знижок. Запрошуємо до співпраці книготорги, реалізаторів книжкової продукції, поштових працівників, бібліотекарів та інших.

СТРАВИ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ

Дорога редакціє ДСГ!

Мені 56 років, останні 28 років я працювала на водоканалі у м. Прилуках. Відповідальна робота залишала обмаль вільного часу, але я старалася, щоб це не позначалося негативно на моїй родині. У холодильнику завжди було щось смачне. Мої рецепти розраховані на працюючу жінку. Приготування страв за цими рецептами не займає багато часу.

З повагою,

Валентина Сергіївна Тимошенко

Бутерброди з свіжим сиром

100 г сиру розминаємо виделкою, додаємо один зубок подрібненого часнику, присолюємо за смаком, щедро додаємо майонез, так щоб він відчувався.

Батон хліба ріжемо скибочками, намащуємо бутербродною масою, притрушуємо подрібненою зеленню. Зверху можна покласти шматочок ковбаси, огірка або помідора.

Влітку цією масою можна начинити половинки солодкого перцю (завчасно видалити насіння).

Цю бутербродну масу можна також викладати на листочки зеленого салату, а поміж ними шматочки червоних помідорів. Бутербродна маса добре зберігається в холодильнику, в закритому посуді 3–4 дні.

Бутерброди швидкого приготування

Скибочки батона підсмажуємо з двох боків на олії, натираємо часником. Один бік змащуємо хорошим майонезом (72% жирності). Зверху на тертушку тремо круто зварене яйце та обсипаємо дрібно посіченою зеленню.

Голубці овочеві

Листочки капусти заливаємо окропом, а тим часом тремо на крупну тертушку моркву, готуємо розсіл: дві склянки холодної переваренот води, 0,5 склянки оцту, 0,5 склянки цукру, 0,5 склянки олії, 2 столові ложки солі.

З капустяних листочків має стекти вода, після чого треба обрізати грубий прожилок на середині листка. Далі на листок викладаємо моркву і робимо невеличкий, нетовстий голубець. Складаємо в каструлю. Кожний шар посипаємо подрібненими 3–4 зубками часнику. Голубці заливаємо розсолом, накриваємо тарілкою, ставимо гніт. Через 7–8 годин знімаємо гніт, закриваємо каструлю кришкою і зберігаємо готові до вживання голубці в холодильнику.

Капуста з червоним буряком

Шинкуємо капусту (1 кг) як зазвичай. Подрібнюємо 3–4 зубки часнику, червоний буряк чистимо, розрізуємо на чотири частини і кладемо в капусту.

Для маринаду: 1 л води, 0,5 склянки олії, одну склянку оцту, 0,5 склянки цукру, 2 столові ложки солі. Маринад довести до кипіння, охолодити до 60–70°С і залити ним капусту. Витримати 6 год. під гнітом. Після цього салат готовий до вживання.

Паштет із печінки

Треба мати: 1 кг яловичої печінки, 300 г свіжого свинячого сала, 3–4 морквини, 3–4 цибулини. Продукти нарізуємо кубиками і викладаємо в каструлю (не емальовану) шарами: печінка, сало, морква, цибуля і знову печінка, сало, морква, цибуля. Солимо, перчимо за смаком і вливаємо 100 г води. Ставимо тушкувати в духовку при слабкому вогні на одну годину. Виймаємо, даємо страві трохи охолонути і пропускаємо через м'ясорубку два рази. Готовий паштет можна викласти в салатницю або сформувати із нього ковбасу. Для цього чистий целофан змащуємо вершковим маслом, а зверху кладемо паштет. Формуємо ковбасу, закручуючи так, щоб масло було всередині, а целофан зверху. Охолоджуємо в холодильнику і нарізуємо шматочками.

Салат

Треба мати: одну баночку консервованого лосося, одну баночку майонезу, одну цибулину, 100 г твердого сиру, 100 г масла вершкового, 5 варених яєць.

Усе викладаємо нетовстими шарами. Тремо на крупну тертушку білки, сир, підморожене вершкове масло, цибулю. В результаті отримуємо 4 невеликі салатниці або 2 блюда салату. Тертими жовтками та зеленню прикрашаємо салат.

Травнева запіканка із хліба та ревеню

Треба мати: 400 г черствого білого хліба, 400 г шматочків ревеню, 100 г маргарину, 400 г сиру, 200 г цукру, 4 яйця, 4 столові ложки молока, дрібку ваніліну та цедру з одного лимона. Ревінь нарізати шматочками, засипати половиною цукру і залишити настоюватися. З хліба на тертушці стерти шкірочку, а м'якушку нарізати кубиками або шматочками і обсмажити. Сир змішати з рештою цукру, м'яким маргарином, ваніліном і цедрою. У змащену жиром форму викласти шар хліба, шар сирної маси, шар ревеню. Усе залити сумішшю збитих до піни яєць і молока. Запекти в духовці. Подавати теплу або охолоджену запіканку, политу сиропом, що залишився від ревеню.

Редиска в клярі

Велику вимиту редиску нарізати грубенькими кружальцями, занурити в кляр і обсмажити в киплячій олії до золотистого кольору. Кляр готуємо так: 0,5 склянки борошна розводимо молоком. Вливаємо збите до піни одне яйце. Сіль цукор, спеції додаємо за смаком. Кляр має бути такої густоти, щоб швидко не стікав з редиски. Готову редиску шумівкою виймаємо з олії і викладаємо на сито, щоб стік жир. Перед подаванням до столу притрушуємо дрібно посіченою зеленню цибулі, кропу, петрушки.

XVI МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА - ЯРМАРОК

АГРО-2004

AGRO-2004

XVI INTERNATIONAL EXHIBITION - FAIR

XVI Міжнародна АГРО УКРАЇНА 2004 виставка - ярмарок

1 - 5.06.2004

с. Чубинське,
Бориспільського району,
Київської області

Корпорація "УКРАГРОПРОМБІРЖА"
запрошує вітчизняних та іноземних
товаровиробників до участі в
XVI Міжнародній виставці-ярмарку "АГРО - 2004"

Тематичні розділи виставки охоплюють
основні напрямки роботи агропромислового
комплексу України

За довідками звертатися до виставкового відділу
корпорації "УКРАГРОПРОМБІРЖА"
Україна, 02125, Київ, вул. Татарська 2Е
тел./факс: (044) 216 34 86, 230 86 95, 230 86 97
e-mail: timex@iptelecom.net.ua http://www.iptelecom.net.ua/~timex

Не забудьте передплатити на II півріччя 2004 р.

Всеукраїнський щомісячний виробничо-практичний журнал

Дім, сад, гороД

Журнал "Дім, сад, город" видається з 1989 року.
Найпопулярніше в Україні, справді народне видання для всіх, чиє життя і праця пов'язані із землею.

"Дім, сад, город" (укр.). Передплатний індекс **74142.**
"Дом, сад, огород" (рос.). Передплатний індекс **22429.**
"Пасіка". Передплатний індекс **74429.**
"Квіти України". Передплатний індекс **74275.**
"Виноград. Вино". Передплатний індекс **40305.**
"Наш дім". Передплатний індекс **74453.**
"Туризм сільський зелений". Передплатний індекс **40307.**
"Чумацький шлях". Передплатний індекс **22436.**
"Яблунька". Передплатний індекс **40306.**
"Яблунька" з журналом-розфарбовкою "Чарівна казка". Передплатний індекс **21870.**
"Зелений календар" – газета. Передплатний індекс **30203.**

ДО ВАШОЇ УВАГИ, ШАНОВНІ НАШІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

Журнал "загубився" на пошті

Кожний ваш лист, кожна телефонна розмова, у яких ви іноді скаржитеся, що вчасно не надійшов той чи той номер "Дім, сад, городу", ми не залишаємо без уваги і вживаємо негайних заходів, аби цю справу налагодити якомога швидше.

У тих випадках, коли вже й на вашому поштовому відділенні повідомляють, що журнал кудись "зник" і його вже не можна віднайти з допомогою найкращих пошукових засобів, звичайно ж, звертайтеся до редакції і ми постараємося вам допомогти.

І надалі. Якщо у когось із вас, шановні наші передплатники, виникнуть подібні обставини, коли ви з якихось причин не одержали передплачений вами журнал, пишіть нам до відділу реалізації і телефонуйте до цього відділу за таким номером (044) 552-94-60. Сумлінні працівники цього відділу обов'язково вам допоможуть завжди бути з журналом "Дім, сад, город".

Пишіть нам, телефонуйте.

Відділ реалізації

Непорозуміння щодо комплектів

Трапляються випадки, коли читачі передплатили комплект журналів, до якого входять "Дім, сад, город" і один з журналів: "Виноград. Вино", "Квіти України", "Яблунька", "Будьмо здорові", "Пасіка", "Наш дім", "Чумацький шлях" і "Вокруг света", але у поштовому відділенні їм кажуть, що комплекти не надходили і журналів не віддають, хоч сусіди, які передплатили ці журнали окремо (не в комплекті) вже їх одержали.

Тож роз'яснюємо і для читачів, і для працівників поштових відділень. Передплата комплектами проводиться виключно з метою допомогти нашим читачам, щоб, коли вони передплачують журнали у комплекті, сумарна ціна за передплату двох видань (у комплекті) була меншою, ніж тоді, коли вони передплатять кожний журнал окремо. А надходитимуть журнали кожний окремо, можуть одночасно, можуть з якимось розривом у часі. Адже кожний журнал має власний графік випуску. Одні журнали, як скажімо, "Дім, сад, город", "Будьмо здорові", "Пасіка" виходять щомісяця, решта журналів: "Виноград. Вино", "Квіти України", "Яблунька", "Наш дім", "Чумацький шлях" – раз на два місяці.

Це слід мати на увазі як передплатникам, так і працівникам поштових відділень і доставляти журнали абонентам у міру їх надходження.

Редакція "ДСГ"

У номері:

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал
№ 5, травень, 2004 р.
Головний редактор
М.І. Халимоненко
Головний художник
Т.П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Дизайн, верстка
Є.А. Макарчук
Комерційний директор
Г.А.Донець, тел. 552-90-45
Реклама, оголошення
О.В.Давидко, О.К.Шевченко, тел. 552-95-11
E-mail: reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І. Лазебник, тел.552-94-60
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 23.10.98
Підписано до друку 19.04.2004 р.

Загальний тираж 137 500 прим.
Ціна договірна.

Адреса редакції та видавця:
вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094.
Тел. (044) 552-95-13
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у Державному видавництві «Преса України».
03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6.
З. 0118405

ПЕРЕДПЛАТНІ ІНДЕКСИ
КОМПЛЕКТІВ ЖУРНАЛІВ У СКЛАДІ:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

Індекс 74142

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. № 5. 2004. 1-48 с. Ціна договірна.